

Bundel - Politieke Avond - Sessie 4 (Restaurant) van 21 juni 2022

- 1 Opening
- 2 Oordeelsvormend / Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021
 - Voorstel en besluit - Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021
 - Verantwoordingsrapportage 2021
 - Bijlage 1 Indicatoren bij de maatschappelijke effecten 2022
 - Bijlage 2 Evaluatie Knooppunt Mantelzorg
 - Bijlage 3 Evaluatie Platform Vrijwilligers
 - Bijlage 4 Evaluatie dorpskamer
- 3 Sluiting

Zaaknummer : 286016

Raadsvergadering : 21-06-2022

Onderwerp : Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021

Collegevergadering : 03-05-2022

Portefeuillehouder : Wethouder G.P.L. ter Denge

Steller : Wisselink, Esther, Team Bestuursondersteuning tel. : 0618201009

Te nemen besluit

1. Kennisnemen van de Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021.
2. Instemmen om de volgende projecten waar kosten aan verbonden zijn vanaf 2023 op te nemen als onderdeel van ons regulier beleid:
 - Knooppunt Mantelzorg (€65.000)
 - Platform Vrijwilligers (€27.500)
 - Tool 'check waar je recht op hebt' (€ 3.500)
3. De middelen die hiervoor op jaarbasis nodig zijn (€ 96.000) bekostigen vanaf 2023 vanuit het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' en daarmee opnemen in de structurele begroting.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De verantwoordingsrapportage Sociaal Domein wordt nu voor het vierde jaar opgeleverd. In deze verantwoordingsrapportage geven we zoals gebruikelijk inzicht in het jaarlijks zorggebruik en de financiën binnen het sociaal domein. Vorig jaar is het uitvoeringsprogramma Samen Denken, Samen Doen in de verantwoordingsrapportage geëvalueerd. In deze verantwoordingsrapportage evalueren we de resterende projecten; namelijk de projecten die vorig jaar tijdelijk zijn verlengd. Op basis van die evaluatie stellen we voor om voor de projecten waar kosten aan verbonden zijn, deze op te nemen als onderdeel van het regulier beleid. In dit raadsvoorstel stellen wij u voor kennis te nemen van de verantwoordingsrapportage 2021 en in te stemmen met de voortgang van deze resterende projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Argumentatie

1.1 De verantwoordingsrapportage wordt jaarlijks met uw raad gedeeld.

Met de verantwoordingsrapportage brengen we in beeld waar we staan in de uitvoering en het beleid in het sociaal domein. In voorgaande jaren werd de verantwoordingsrapportage met de raad gedeeld en besproken.

2.1 Een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma willen we structureel inzetten.

Omdat van een aantal projecten wordt voorgesteld deze structureel te borgen, wordt deze dit keer ter besluitvorming voorgelegd.

2.2 De voorgestelde projecten zijn van meerwaarde in onze gemeente.

In de verantwoordingsrapportage wordt jaarlijks gekeken wat de bijdrage is van de resterende projecten op ons zorglandschap en kwaliteit van ondersteuning van onze inwoners. Dat wordt gedaan door de voortgang kwalitatief en zo mogelijk kwantitatief te monitoren aan de hand van de beleidsindicatoren en evaluaties op projectniveau. In de verantwoordingsrapportage worden hierover ook de conclusies gedeeld. Van de bovengenoemde projecten (mantelzorg,

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 besprekingsstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

vrijwilligerswerk en de tool 'check waar je recht op hebt') zien we dat deze van grote meerwaarde zijn binnen onze gemeente (zie voor uitgebreide toelichting de verantwoordingsrapportage en de bijbehorende bijlagen).

2.3 De inzet en daarmee ondersteuning van mantelzorgers is onmisbaar in onze gemeente.

De rol van mantelzorgers is onmisbaar in de maatschappij. Door de taken die zij vervullen dragen ze bij aan de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg. Uitval van mantelzorgers leidt al snel tot hoge maatschappelijke kosten. Het blijft dan ook van belang om mantelzorgers te ondersteunen in het langer en beter kunnen volhouden van hun zorgtaken. Om te voorkomen dat mantelzorg een onderbelicht thema wordt, stellen wij voor om te blijven werken met de mantelzorgcoaches en daarnaast de rol van kwartiermaker te vervangen door een netwerkcoördinator. De netwerkcoördinator stimuleert, motiveert en faciliteert de mantelzorgcoaches om hun rol op te pakken. Daarnaast zien wij deze persoon als initiatiefnemer om de mantelzorgondersteuning in gemeente Berkelland te verbeteren, met in de komende periode specifieke aandacht voor de toegang tot mantelzorgregelingen.

2.4 We blijven vrijwilligers en vrijwilligersinitiatieven ondersteunen en verbinden.

Vrijwilligerswerk heeft een maatschappelijke waarde: voor de vrijwilliger, de ontvanger van vrijwilligerswerk maar ook voor de leefbaarheid in de kernen. Zoals uit de evaluatie in de verantwoordingsrapportage blijkt, willen we een aantal aspecten uit het Platform Vrijwilligers behouden en versterken. Voor genoemde onderdelen zien wij een rol weggelegd voor de zelfde netwerkcoördinator.

2.4 De tool 'Check waar je recht op hebt' verbetert de toegang tot de regelingen.

De gemeente Berkelland kent meerdere regelingen die onze inwoners kunnen aanvragen en ertoe leiden dat volwassenen en kinderen mee kunnen doen aan de samenleving. Hierbij valt te denken aan de minimaregelingen en bijzondere bijstand. Met behulp van enkele vragen kan inzicht worden geboden of een inwoner mogelijkwjs in aanmerking komt voor onze bestaande regelingen. De tool is erop gericht dat de inwoner zelf contact opneemt wanneer hij volgens de tool in aanmerking komt voor één van de regelingen. De tool staat stevast in de top 10 meest bezochte pagina's van de Berkellandwijzer. Over 2021 hebben ruim 550 inwoners deze tool gebruikt.

2.5 Van de pilot dorpskamers is het nu nog niet mogelijk de meerwaarde vast te stellen.

Mede door corona is er op de inzet van dorpskamers vertraging opgelopen. Dit project is na de zomer 2021 gestart en de dorpskamers zijn nog geen jaar open. Daarom is het bij dit project nu nog niet mogelijk om de afweging te maken deze structureel in te bedden in ons beleid. Daarnaast is het zo dat mede door deze vertraging, er ruimte is binnen het uitvoeringsprogramma om de dorpskamers nog een half jaar te financieren vanuit de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld. In het najaar 2022 wordt de inzet van de dorpskamers geëvalueerd en eventueel meegenomen in de begroting 2023.

3.1 Binnen het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' zijn middelen gereserveerd voor de continuering van een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Eén van de uitgangspunten van ons beleid is inzet op preventie. Daarom is er voor gekozen om, ook in deze financieel onzekere tijd, hier op te blijven investeren. Daartoe is er ruimte beschikbaar binnen het programma Zorg voor wie dat nodig heeft.

Kanttelingen en risico's

De projecten die wij voorstellen zijn preventief van aard. Dit betekent dat we investeren in preventie zonder dat altijd zichtbaar is wat het maatschappelijke effect is. Om die reden blijven we ons beleid en de daarbij behorende beleidsindicatoren monitoren in de jaarlijkse verantwoordingsrapportage.

Financiën

Binnen het sociaal domein was één van de stuurmaatregelen uit 2019 dat de financiële ruimte in het programma is ingezet ten behoeve van de taakstelling. In totaal is €912.000 van deze zogenoemde 'vrijval' ingezet voor de taakstelling. Zoals in de eerdere verantwoordingsrapportages beschreven, is daarnaast een gedeelte van de middelen uit het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft', gereserveerd voor de continuering van projecten uit

het uitvoeringsprogramma. Deze middelen, € 191.000, zijn gereserveerd onder de noemer algemene voorzieningen. Hiervan is na de borging van de projecten van vorig jaar een bedrag van €96.000 beschikbaar.

Voor de projecten die we willen voortzetten zijn op jaarbasis vanaf 2023 de volgende middelen noodzakelijk (totaal € 96.000):

- Mantelzorg: € 65.000
- Vrijwilligers: € 27.500
- Tool check waar je recht op hebt: € 3.500

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

N.v.t.

Communicatie

Elk jaar maakt Berkelland een verantwoordingsrapportage sociaal domein. Deze rapportage is een actuele stand van zaken van het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft'. Naast een overzicht van de financiën en het zorgverbruik binnen de gemeente Berkelland wordt in deze verantwoordingsrapportage ook een aantal projecten geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie en de maatschappelijke effecten stellen wij voor om een aantal projecten uit dit uitvoeringsprogramma een vaste plek te geven in ons regulier beleid.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Het Beleidskader 'Samen Denken, Samen Doen' en het bijbehorende uitvoeringsprogramma is in 2018 tot stand gebracht via een intensief participatief proces met inwoners, maatschappelijke partners, gemeenteraadsleden en cliëntenraden. De gemeenteraad heeft het beleidskader toen vastgesteld.

Planning en evaluatie

De verantwoordingsrapportage wordt jaarlijks gemaakt. Hierin vindt naast een overzicht van de financiën en het zorgverbruik een inhoudelijke evaluatie plaats op basis van de maatschappelijke effecten die we nastreven met het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft'.

Alternatieven

Het is mogelijk om de voorgestelde projecten niet te continueren.

In dat geval worden de voorgestelde middelen ingezet voor de taakstelling binnen het sociaal domein. We vinden dit niet wenselijk, omdat we de meerwaarde inzien van borging van de uitgevoerde projecten. De ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers zijn een taak van de gemeente. Als we deze projecten niet continueren, dan zullen we deze ondersteuning toch op een andere manier moeten invullen.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 21-06-2022

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 03-05-2022;

b e s l u i t :

1. Kennisnemen van de Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021.
2. Instemmen om de volgende projecten waar kosten aan verbonden zijn vanaf 2023 op te nemen als onderdeel van ons regulier beleid:
 - Knooppunt Mantelzorg (€65.000)
 - Platform Vrijwilligers (€27.500)
 - Tool 'check waar je recht op hebt' (€ 3.500)
3. De middelen die hiervoor op jaarbasis nodig zijn (€ 96.000) bekostigen vanuit het programma Zorg voor wie dat nodig heeft en daarmee opnemen in de structurele begroting.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 21-06-2022

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Verantwoordingsrapportage sociaal domein 2021

Bijlage 1: Indicatoren

Bijlage 2: Evaluatie Knooppunt Mantelzorg

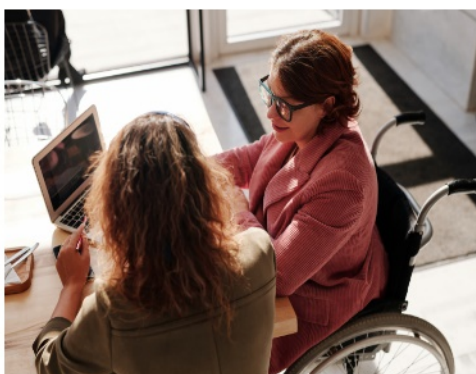
Bijlage 3: Evaluatie Platform Vrijwilligers

Bijlage 4: Evaluatie Dorpskamer

VERANTWOORDINGSRAPPORTAGE

BELEIDSKADER SOCIAAL DOMEIN

2021

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 INLEIDING	5
HOOFDSTUK 2.....	6
FINANCIËN SOCIAAL DOMEIN	6
2.1 JAAROVERZICHT 2021	6
2.2 ONTWIKKELING VAN DE RIJKSMIDDELEN.....	13
2.3 RESULTAAT OVER 2021 TEN OPZICHTE VAN BESCHIKBARE MIDDELEN.....	14
HOOFDSTUK 3.....	16
BEELD ZORGTOEWIJZINGEN	16
3.1 KOSTEN EN AANTALLEN WMO EN JEUGDHULP 2021	16
3.2 NADERE DETAILLERING EN ANALYSE KOSTEN EN AANTALLEN WMO EN JEUGDHULP 2021	17
3.3 OVERZICHT TELEFONISCH CONTACT INWONERS MET VOORMEKAAR.....	21
HOOFDSTUK 4.....	22
INZET VAN HET UITVOERINGSPROGRAMMA.....	22
4.1 EVALUATIE KNOOPPUNT MANTELZORG	22
4.2 EVALUATIE VRIJWILLIGERSPLATFORM	23
4.3 EVALUATIE DORPSKAMERS	24
4.4 EVALUATIE TOOL ‘CHECK WAAR JE RECHT OP HEBT’	25
4.5 FINANCIËEL OVERZICHT UITVOERINGSPROGRAMMA	26

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

DE GEMEENTE BERKELLAND GEEFT UITVOERING AAN HET SOCIAAL DOMEIN DOOR ONDER ANDERE HET UITVOEREN VAN DE WET OP MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING EN DE JEUGDWET. WIJ WILLEN INWONERS DE ZORG GEVEN DIE ZIJ NODIG HEBBEN EN DAT BINNEN DE BESCHIKBARE MIDDELEN EN MET DE BESCHIKBARE MENSKRACHT.

Binnen het programma ‘Zorg voor wie dat nodig heeft’ werken we hard aan deze opgave. We zetten in op preventie en op zorg die zo licht is als mogelijk en zo zwaar als nodig. Wij willen zoveel mogelijk voorkomen dat een hulpvraag uitgroeit tot een zorgvraag.

De verantwoording van het programma ‘Zorg voor wie dat nodig heeft’ vindt plaats binnen de reguliere verantwoording (P&C-cyclus). Naast deze reguliere cyclus geven wij jaarlijks een extra verantwoording waarin er meer ruimte is voor een toelichting op de volgende onderdelen:

- Een financieel overzicht van de Wmo en Jeugdhulp;
- Een cijfermatige terugblik op de uitvoering van Wmo en Jeugdhulp;
- Een evaluatie van de resterende projecten uit het uitvoeringsprogramma ‘Samen Denken Samen Doen’ en de maatschappelijke effecten waar wij op sturen.

Invloed van corona op zorg en ondersteuning

Net als in 2020 had corona in 2021 een grote invloed op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners en daarmee op het sociaal domein. In raadsbrieven bent u geïnformeerd over de gevolgen voor inwoners en welk beleid we hierop hebben uitgezet. In deze verantwoordingsrapportage beperken we ons tot de gevolgen op het zorggebruik en de uiteindelijke financiële gevolgen.

We volgen in deze verantwoordingsrapportage de volgende opzet:

- Hoofdstuk 2: inzicht in de financiën in het sociaal domein;
- Hoofdstuk 3: een beeld van de zorgtoewijzingen Jeugdhulp en Wmo;
- Hoofdstuk 4: de inzet van het uitvoeringsprogramma en de maatschappelijke effecten die wij beogen;
- Bijlage 1: een verdere monitoring in de beleidsindicatoren;
- Bijlage 2, 3 en 4: aanvullende informatie bij de evaluatie van een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma ‘Samen Denken, Samen Doen’.

HOOFDSTUK 2

FINANCIËN SOCIAAL DOMEIN

IN DIT HOOFDSTUK GAAN WE IN OP DE FINANCIËN BINNEN HET SOCIAAL DOMEIN. WE GEVEN EEN BEELD VAN 2021. DIT BEELD KOMT OOK TERUG IN DE JAARRAPPORTAGE BINNEN DE REGULIERE P&C-CYCLUS VAN DE GEMEENTE, MAAR IN DEZE VERANTWOORDINGSRAPPORTAGE KRIJGT U EEN UITGEBREIDE INHOUDELIJKE TOELICHTING. TENSLOTTE VOLGT EEN SAMENVATTING VAN DE FINANCIËN EN EEN MEERJARIG VOORUITZICHT.

2.1 JAAROVERZICHT 2021

Het programma ‘Zorg voor wie dat nodig heeft’ sluit 2021 af met een nadeel van €1.802.000,- (peildatum 17 maart 2022). Er vindt op dit moment nog volop afstemming plaats over de geleverde productie in 2021 met de zorgaanbieders. Het daadwerkelijke resultaat kan daardoor nog veranderen.

We zien dat het afgelopen jaar meer hulp en ondersteuning is geleverd en dat heeft effect op onze financiële jaarcijfers met name op het gebied van de Jeugdhulp.

In de volgende tabel geven we een cijfermatig overzicht van het resultaat van dit moment (voorlaatste kolom) en de afwijking ten opzichte van de begroting.

Lasten en baten 2021					
	(x 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Afwijkin g 2021
Lasten					
A Maatschappelijke Ondersteuning		10.839	11.247	11.179	69
B PGB Jeugd		309	318	235	83
C PGB Wmo		493	467	490	-23
D Zorg In Natura Jeugd		11.015	11.050	12.629	-1.579
E Algemene voorzieningen		1.852	2.318	1.734	584
F Inburgering		395	673	424	249
G Uitvoeringsplan Samen Denken, Samen Doen		717	1.163	324	838
H Meerkostenregeling Covid-19		55		52	-52
I Overhead/loonkosten		4.124	5.037	4.606	432
J Reserves		267		248	-248
K Taakstelling		0	-1.295	0	-1.295
Totaal lasten		30.066	30.978	31.921	-943
L Baten					
Eigen bijdrage		564	467	467	-
Incidentele baat beschermd wonen		611		692	-692
Verevening		2			
Inburgering					

	Uitvoeringsprogramma Samen Denken, Samen Doen	7	201	35	166
	Overige baten	86			
	Reserves	2.778	2.919	1.533	1.386
	Totaal baten	3.962	3.587	2.727	860
	Saldo	26.104	27.391	29.193	-1.802

Hieronder volgt een toelichting op de verschillende activiteiten uit deze tabel die samen het programma ‘Zorg voor wie dat nodig heeft’ vormen. Er is voor gekozen om in de toelichting niet alleen de vergelijking tussen begroting en realisatie te maken. Er wordt ook een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de lasten van 2021 ten opzichte van 2020. Elke titel begint met een hoofdletter, deze hoofdletter komt terug in bovenstaande tabel.

A Maatschappelijke ondersteuning

Om meer duidelijkheid te kunnen geven over de kosten van post ‘Maatschappelijke ondersteuning’, maken we gebruik van onderstaande tabel met een verder uitgesplitst overzicht van de totale lasten per voorziening in 2020 en in 2021.

*Tabel Maatschappelijke ondersteuning. Lasten per voorziening 2020 en 2021
(peildatum 17 maart 2022)(x 1.000)*

Soort	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Algemene voorzieningen	262	238	309	-71
Mantelzorgcompliment	61	46	35	11
Ondersteunende begeleiding	6	0	0	
Vervoersvoorzieningen	925	752	921	-169
Woonvoorzieningen	227	290	465	-175
Rolstoelen	262	225	224	1
Onderhoud Wmo voorzieningen	20	196	99	97
Huishoudelijke verzorging	3.370	2.380	4.417	-2.037
Ondersteuning Thuis	1.570	2.416	342	2.074
Huishoudelijke Hulp Toelage	11	190	0	190
Begeleiding Individueel (inclusief dagbesteding)	4.029	4.354	4.277	77
Overige	95	160	88	72
Totaal	10.839	11.247	11.178	69

Binnen de voorziening ‘Maatschappelijke ondersteuning’ is sprake van een nadeel van € 105.000. Naast een paar kleine afwijkingen is dit nadeel vooral te verklaren door een toename van de lasten van de zogenaamde ‘oude’ Wmo voorzieningen (woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen, inclusief het onderhoud van voorzieningen) en dan met name de vervoersvoorzieningen.

Ten opzichte van de begroting is er een voordeel zichtbaar op Huishoudelijke Hulp, Ondersteuning Thuis en de Huishoudelijke Hulp toelage. Het voordelig verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 227.000. Op begeleiding en dagbesteding is sprake van een klein voordeel van € 77.000.

Zoals te zien is in de tabel, kent ‘Maatschappelijke ondersteuning’ in 2021 ten opzichte van de jaarrekening van 2020 een lastenstijging van € 513.000. In hoofdstuk 3 geven we een nadere toelichting op de

maatwerkvoorzieningen en de historische ontwikkeling daarvan. Vooral nog is de constatering dat de voornaamste lastenstijging zichtbaar is op de 'oude' Wmo voorzieningen en begeleiding en dagbesteding.

B en C Persoonsgebonden Budget (PGB) Jeugd en Wmo

De lasten op de onderdelen Persoonsgebonden budget (PGB) Jeugd en Wmo laten net als voorgaande jaren relatief weinig verschillen zien ten opzichte van de begroting en het vorige boekjaar. We kiezen er daarom voor om de toelichting voor de PGB Jeugd en Wmo samen te behandelen.

Er is sprake van een klein voordeel. In Berkelland gaan we zorgvuldig om met het inzetten van een PGB. Inwoners die een PGB aanvragen, krijgen een bewustkeuzegesprek. Uit dit gesprek komt naar voren of de inwoner een PGB kan beheren. Vanaf 2015 is er sprake van een gestaag dalende lijn voor wat betreft de lasten, die nu tot stilstand lijkt te zijn gekomen.

Waar de lasten in 2020 uitkwamen op € 802.000,- (waarop ook de begroting 2020 is gebaseerd) is er in 2021 sprake van iets lagere lasten tot een bedrag van € 725.000,-.

D Zorg in Natura Jeugd

Om dieper op de kostenpost 'Zorg in Natura Jeugd' in te kunnen gaan, maken we gebruik van onderstaande tabel met een verder uitgesplitst overzicht van de totale lasten per voorziening binnen 'Zorg en Natura Jeugd' in 2020 en in 2021.

Tabel Zorg in natura. Lasten per voorziening Jeugdhulp 2020 en 2021 (peildatum 17 maart 2022)(x 1.000)

Soort	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Subsidie jeugd aan zet in crisistijd	9	10	5	5
Jongerenwerk Jimmy's		205	193	12
Perspectief met MDT			50	- 50
Landelijke zorg	83	95	19	76
GGZ en Dyslexie	1.647	1.792	2.276	-485
Opvoedhulp, verblijf en Ambulante zorg	7.978	7.904	8.760	-856
Compensatie Continuïteitsregeling corona		-	-	-
Respijtzorg	47	50	57	- 7
Vervoer	36	25	33	- 8
Veilig Thuis Noord Oost Gelderland	289	301	301	-
Zorg van Gecertificeerde instellingen	926	669	934	-265
Totaal	11.015	11.051	12.628	-1.578

Ten opzichte van de begroting is er vrijwel op alle jeugdzorgvormen sprake van een nadeel ten opzichte van de opgenomen begrotingsbedragen. Dit past in het beeld dat landelijk te zien is van de kosten in de jeugdhulp.

Verklaring van deze verschillen

Op de toename van de lasten voor zorg van Gecertificeerde Instellingen (GI's) zijn meerdere factoren van invloed (aangescherpte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, een betere samenwerking tussen Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, lokale teams, de beschikbaarheid passende jeugdhulp). Er ligt een relatie tussen de toename van kosten van GI's en de toename van kosten van jeugdhulp. Als GI's namelijk betrokken

zijn, is er meestal ook sprake van zeer intensieve ambulante jeugdhulp of jeugdhulp met verblijf. Voor een groot deel gaat het hierbij om kosten voor kinderen met een voogdij-maatregel.

Als de kosten hoger zijn dan het budget dat we hiervoor krijgen, kunnen we aanspraak maken op een separate compensatieregeling van het Rijk. In verband met aanpassing van het woonplaatsbeginsel is deze(?) compensatieregeling ook aangepast. In plaats van jaarlijks kan nu nog voor de jaren 2020 en 2021 samen een aanvraag worden ingediend. Rond de zomer van 2022 brengen we in beeld hoe de kosten van voogdij voor 2020 en 2021 zich verhouden tot het budget. Indien we -net als over 2019- weer aanspraak kunnen maken op een compensatie, dan wordt die toegekend voor het jaar 2023.

In hoofdstuk 3 is een nadere toelichting opgenomen op de maatwerkvoorzieningen. Voor jeugdhulp gaat het om een totaalbedrag van € 11.814.461. Het verband tussen die kosten en de specificatie in bovenstaande tabel is als volgt:

Soort	Bedrag x 1.000	Toelichting
Reguliere kosten (facturen, subsidies e.d.)	814	Betreft met name Jongerenwerk, Veilig Thuis, Dyslexie vanaf 1 september 2021
Zorgkosten 2021	11.814	Opgenomen in hoofdstuk 3
Totaal kosten jeugdzorg	12.628	

Zoals uit dit overzicht blijkt, is de begroting 2021 grotendeels gebaseerd op de realisatie 2020. De toelichting die hierboven is gegeven, geldt daarom ook voor de afwijking ten opzichte van 2020. Daarnaast geven we in hoofdstuk 3 een nadere toelichting op de maatwerkvoorzieningen en de historische ontwikkeling daarvan.

E Algemene Voorzieningen

Dit zijn de voorzieningen waar geen verwijzing voor nodig is. In de volgende tabel worden deze verder uitgesplitst.

Tabel Lasten Algemene Voorzieningen 2020 en 2021 (peildatum 17 maart 2022) (x 1.000)

Soort	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Subsidies	1.112	1.245	912	332
Gemeenschappelijke regelingen	691	722	727	-6
Overige	48	351	94	257
Totaal	1.852	2.318	1.734	584

Onder 'Algemene Voorzieningen' vallen met name subsidies aan verschillende instellingen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de subsidies en gemeenschappelijke regelingen. We verstrekken deze subsidies, omdat deze instellingen uitvoering geven aan wettelijke taken en/of preventieve activiteiten in Berkelland. Op de begroting 2021 is een voordeel zichtbaar van bijna € 585.000,-. Dit komt met name door de afbouw van de subsidie aan Betula en de ruimte die daardoor gevormd is om succesvolle initiatieven uit het uitvoeringsplan 'Samen Denken, Samen Doen' een structureel vervolg te geven. Daarnaast is er sprake van een voordeel op de middelen voor de lokale inclusie agenda.

Tot slot hebben we de huurdersverplichtingen van Betula aan 't Twickel overgenomen. Een deel van de gereserveerde middelen is aangewend. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2022 voor toekomstige verplichtingen. Voor het overige bestaat het resultaat uit verschillende kleine verschillen op subsidies.

F Inburgering

In 2021 is veel energie gestoken in de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe inburgeringswet per 1 januari 2022. We hadden door de coronacrisis te maken met stagnatie in de huisvesting van statushouders.

Daardoor is de achterstand opgelopen en konden we niet aan onze taakstelling voldoen. Onze taakstelling is verdubbeld. De uitgaven liepen achter op de begroting. Dat heeft de volgende oorzaken:

- Door corona is een aantal activiteiten vertraagd
- We hebben door de coronacrisis en een tekort aan huurwoningen een achterstand opgelopen in de huisvesting van statushouders. Daardoor werd er minder geld besteed aan maatschappelijke begeleiding en trainingen.

Voor 2021 zijn middelen toegevoegd aan de algemene uitkering die we niet volledig hebben benut. Voor 2022 en daarna zijn er echter verschillende ontwikkelingen waardoor we verwachten dat we niet uitkomen met de beschikbare middelen. Het gaat dan vooral over de inzet van de nieuwe leerroutes, de ondersteuning aan de 'ondertussengroep' (de huidige inburgeraars) en de grote stijging in het aantal te huisvesten statushouders. Daarnaast is er, met name door een tekort aan geschikte woningen en corona, een hiaat tussen onze opdracht en het tempo waarin we deze uit kunnen voeren. Daarom worden de resterende middelen voor deze activiteit overgeheveld naar 2022 (€248.000). We zetten de komende jaren in op een goede monitoring van kosten, zodat we inzichtelijk kunnen maken of deze middelen voldoende zijn. Er zijn namelijk breed gedeelde zorgen of de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voldoende zijn om onze opdracht goed uit te voeren. Deze zorgen zijn via het samenwerkingsverband van de grootste plattelandsgemeenten P10 kenbaar gemaakt en als zodanig ook gehoord door de VNG.

G Uitvoeringsprogramma 'Samen Denken, Samen Doen'

In hoofdstuk 4 van deze verantwoordingsrapportage gaan we inhoudelijk dieper in op het uitvoeringsprogramma en de effecten die we beogen. Er is een voordeel zichtbaar op deze activiteit. Dit komt vooral omdat hier projecten worden begroot die meerjarig kunnen zijn. In dat geval worden de totale lasten voor de gehele looptijd bij aanvang begroot, terwijl de daadwerkelijke realisatie verspreid wordt over meerdere boekjaren. Het resterende budget wordt dan overgeheveld naar het volgende boekjaar.

H Meerkostenregeling Covid-19

Naast de Compensatie Continuïteitsregeling corona konden zorgaanbieders in 2021 ook meerkosten indienen via de landelijke meerkostenregeling Covid-19.

Het gaat dan om maatregelen die zorgaanbieders hebben getroffen om het aanbod van zorg op een veilige manier plaats te laten vinden. Aanvragen konden tot 1 februari 2021 ingediend worden en zijn in regionaal verband beoordeeld.

I Uitvoeringskosten (overhead/loonkosten)

Vanaf 2018 is Voormekaar onderdeel van de gemeentelijke organisatie en daarmee ook technisch een team, net als alle andere teams van de gemeente Berkelland. Dit betekent dat de lasten worden verrekend volgens de gemeentelijke systematiek. De indirecte uitvoeringslasten (zoals huisvesting, ICT etc.) worden toegeschreven aan bedrijfsvoering. Zoals u kunt lezen in de tabel 'lasten en baten 2021' op pagina 6/7, zijn er lagere lasten voor uitvoering doorbelast aan het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' dan begroot. Ook in 2021 is extra geïnvesteerd in de uitvoeringsorganisatie van Voormekaar. Op het aanvullend budget dat hiervoor beschikbaar is gesteld, is een resultaat bereikt. Bij de jaarrekening stellen we voor dit resultaat over te hevelen naar 2022.

J Reserves

Onder 'Reserves' in de tabel 'Lasten en baten 2021' zijn de middelen opgenomen die resteren voor de activiteit inburgering. De gemeente Berkelland heeft een "in de plaatsstelling" opgenomen, om de verplichtingen met 't Twickel af te wikkelen aangaande de locatie 't Hof. Het gaat dan om het doorlopende huurcontract dat Betula nog heeft met 't Twickel. Deze verplichtingen moeten met de middelen uit de vrijval van de afgebouwde subsidie aan Betula afgerond worden.

K Taakstelling

Op aangeven van de provincie hebben we eerdere jaren een bedrag als taakstelling in de begroting verwerkt, zonder dat deze was onderbouwd met daadwerkelijke maatregelen. Medio 2020 is een doorrekening van de plannen uit 'Doorpakken sturen in het sociaal domein' gemaakt. Het resultaat daarvan is opgenomen als taakstelling in de

begroting. We hebben de taakstelling in 2021 niet kunnen realiseren. Dit komt onder andere doordat de maatregelen zijn uitgesteld (regionale inkoop). Daarnaast zien we dat de vraag naar zorg in natura zowel op het gebied van Wmo als Jeugdhulp is toegenomen.

L Baten

We noemen de belangrijkste afwijkingen:

Eigen Bijdrage

De daadwerkelijke ontvangen eigen bijdragen zijn lager dan verwacht. In het voorgaande jaar heeft het CAK meer eigen bijdragen geïnd en afgedragen uit de voorgaande boekjaren..

Incidentele Baat Beschermd Wonen

Onder incidentele baat Beschermd Wonen staat in de tabel 'lasten en baten 2021' een incidentele, niet geraamde opbrengst vanuit de gemeente Doetinchem. Dit zijn middelen die uit de voorgaande jaren (2019-2020) resteren op de uitvoering van Beschermd Wonen door de Gemeente Doetinchem .

Reserves

Met ingang van de begroting 2021 maakt het beroep op de reserves onderdeel uit van het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft'.

Deze begrotingspost kent de volgende opbouw en realisatie:

Beroep op reserve	Begroot	Realisatie	Afwijking
Overheveling uit 2020	-22	-5	-17
Overheveling Betula	-267	-5	-262
Inburgering: Powervrouwen	-28	-28	0
Nieuwe inburgeringswet	-79	-79	-1
Uitvoeringsprogramma	-875	-282	-593
Investeren in Voormekaar	-645	-313	-332
Geraamde tekort uit reserve	-1.003	-821	-182
Totaal	-2.919	-1.533	-1.386

- Inburgering Powervrouwen
Dit betreft het overgehevelde budget uit 2020. Dit is met een begrotingswijziging aan het budget toegevoegd. Dit beroep op de reserve staat daar tegenover.
- Uitvoeringsprogramma 'Samen Denken Samen Doen'
Dit betreft het beroep op de reserve voor de middelen van het uitvoeringsplan. In de realisatie is de dekking van de daadwerkelijke lasten opgenomen.
- Investeren in Voormekaar
Tijdelijk worden er in 2020 en 2021 aanvullende middelen ingezet voor Voormekaar. Hier is voor 2021 een bedrag gemoeid van € 645.000. De niet bestede middelen zijn niet aan de reserve onttrokken.
- Geraamde tekort
Net als voorgaande jaren wordt het geraamde tekort in de begroting bij de jaarrekening onttrokken aan de reserve. Voor een toelichting op het werkelijke tekort verwijzen we u naar paragraaf 2.3.

2.2 ONTWIKKELING VAN DE RIJKSMIDDELEN

Zoals vorig jaar ook is aangegeven, zijn de middelen die het Rijk beschikbaar stelt sinds 2019 niet meer als apart onderdeel van de algemene uitkering zichtbaar. Het is daarmee ook niet meer volledig te bepalen in hoeverre wij als gemeente gecompenseerd worden voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Dat zou er toe kunnen leiden dat onder de invloed van autonome prijsontwikkelingen de taakstelling verder onder druk komt te

staan. Terwijl we daar eigenlijk, maar dus niet specifiek te herleiden, voor worden gecompenseerd in de algemene uitkering. Het college hanteert daarom de volgende uitgangspunten:

- het aandeel van de algemene uitkering sociaal domein is gebaseerd op de oorspronkelijke integratie-uitkering Sociaal Domein zoals die tot en met 2018 bestond (voor Jeugd en Wmo);
- wanneer de algemene uitkering stijgt (acres), wordt deze naar rato toegerekend aan het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft';
- wanneer het Rijk een specifieke vergoeding voor een beleidsmatige ontwikkeling voor Jeugd en Wmo toevoegt, wordt deze volledig ingezet ter dekking van het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft';
- de feitelijke stand van zaken van het programma wordt in het boekjaar zelf vastgesteld tijdens de rapportages van de reguliere planning en control cyclus.

In de volgende tabel ziet u het verloop van de rijksuitkering voor de uitvoering van de taken op het gebied van Wmo en Jeugd. Het bedrag onder 'Wmo 1995' is niet meer specifiek te herleiden uit de huidige opbouw van het rijksbudget en is daarom indicatief bedoeld en gebaseerd op wat we van oudsher ontvingen voor uitvoering van de zogenaamde klassieke Wmo voorzieningen, zoals rolstoelen, woningaanpassingen en woonvoorzieningen.

Ontwikkeling middelen van het Rijk en overige dekkingsmiddelen Sociaal Domein (x1000)						
	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroot primitief 2021	Begroot na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Algemene uitkering aandeel SD	20.000	21.878	23.243	23.243	23.243	-
Meicirculaire 2021				1.828	1.828	1.828
Septemercirculaire 2021					260	260
Decemercirculaire 2021					246	246
Totaal	20.000	21.878	23.243	25.071	25.577	2.334

De bijstelling in de meicirculaire 2021 komt voornamelijk door de uitkomst van de arbitragezaak rondom de extra jeugdzorgmiddelen. De aanpassing in de septemercirculaire 2021 betreft voornamelijk de toerekening aan het sociaal domein van een verhoging van allerlei algemene maatstaven. De bijstelling in de decemercirculaire bestaat vooral uit een toegekende compensatie continuïteit van zorg, hetgeen ook specifiek hoort bij het sociaal domein.

2.3 RESULTAAT OVER 2021 TEN OPZICHTE VAN BESCHIKBARE MIDDELEN

Zoals in paragraaf 2.1 op pagina 10 en 11 bij de baten uit de reservemutaties is vermeld, wordt het geraamde tekort onttrokken aan de reserve. Het verschil met het werkelijke tekort ten opzichte van de rijksmiddelen is als saldo in de totale jaarrekening van de gemeente opgenomen. Om hier inzicht in te geven, volgt een overzicht van de stand van zaken over 2021 volgens deze werkwijze. **Ter verduidelijking: dit is een pro forma overzicht en is niet de manier waarop het tekort in 2021 is verwerkt in de jaarrekening.**

Soort	Begroot primitief 2021	Begroot na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Wmo	10.453	10.645	11.179	-534
PGB	785	785	725	60
Jeugd	10.065	10.357	12.629	-2.272
Algemene voorzieningen	1.641	2.318	1.734	584
Stimuleren nieuwe vormen van zorg	875	1.163	324	839

Meerkostenregelingen Covid-19	0	0	52	-52
Inburgering	337	673	424	249
Loonkosten	4.159	5.033	4.602	431
Rente en afschrijving	4	4	4	0
Reserve			248	-248
Taakstelling sociaal domein	0	0	0	0
Subtotaal programma (baten en lasten)	28.319	30.978	31.921	-943
Af: Rijksbijdrage en reguliere eigen middelen	-26.473	-28.522	-29.554	1.032
Saldo baten en lasten (excl. reservemutaties)	1.847	2.456	2.367	89
Dekking reserve t.b.v. uitvoeringsprogr./projecten	-875	-1.809	-605	-1.204
Dekking reserve t.b.v. inburgering	0	-107	-107	-1
Dekking tekort t.l.v. reserve nadelen decentralis.	-821	-1.003	-821	-182
Dekking tekort ten laste van algemene middelen	-151	463	-834	1.297
Totaal dekking uit reserves	-1.847	-2.456	-2.367	-89
Saldo na reservemutaties	0	0	0	0

Ten opzichte van de tabel aan het begin van paragraaf 2.1 zijn de baten en lasten van het programma samengeteld en zijn de reservemutaties apart gezet, zoals we dat ook doen in de jaarrekening. Het totaal aan baten en lasten van het programma ‘Zorg voor wie dat nodig heeft’ geeft hierin een nadeel van € 2.367.000. Daarvan heeft een bedrag van € 605.000 te maken met het uitvoeringsprogramma en de afwikkeling van Betula. De mutatie daarvan is opgenomen in de “dekking reserve t.b.v. uitvoeringsprogramma/projecten”. Daarnaast heeft € 107.000 betrekking op inburgering, die separaat wordt gedekt uit de reserve. Daarmee resteert een “regulier” saldo op het programma van € 1.655.000 nadelig. Dat is in feite het werkelijke tekort dat wordt gedekt uit de reserves nadelen decentralisatie en de algemene middelen.

HOOFDSTUK 3

BEELD ZORGTOEWIJZINGEN

DE GEMEENTE IS VANUIT DE JEUGDWET EN WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING (WMO) VERANTWOORDELIJK VOOR DE HULP EN ONDERSTEUNING. TOEWIJZINGEN NAAR MAATWERKVOORZIENINGEN WORDEN NIET ALLEEN GEDAAN DOOR VOORMEKAAR, MAAR OOK DOOR HUISARTSEN EN GECERTIFICEERDE INSTELLINGEN. IN DIT HOOFDSTUK VINDT U EEN OVERZICHT VAN HET AANTAL INWONERS EN DE KOSTEN PER MAATWERKVOORZIENINGEN. ER IS EEN OVERZICHT GEGEVEN VAN DE KOSTEN PER SOORT EN DAARNAAST EEN UITSPLITSING GEMAAKT OP KERNNIVEAU.

3.1 KOSTEN EN AANTALLEN WMO EN JEUGDHULP 2021

In onderstaande tabellen vindt u een overzicht van de kosten en aantal cliënten per soort van Wmo en Jeugdhulp in 2021, alsmede gemiddelde kosten per cliënt. Deze cijfers zijn gebaseerd op declaraties van zorgaanbieders die we tot medio maart 2022 hebben ontvangen over 2021. Deze cijfers zijn exclusief de betaalde bedragen aan zorgaanbieders uit hoofde van de landelijke continuïteitsregeling voor het compenseren van niet geleverde-zorg.

Zorg in natura

Wmo Soort zorg	Aantal cliënten	Kosten	Kosten/ client
01 Vervoersvoorzieningen	410	402.633	982
02 Woonvoorzieningen	109	435.708	3.997
03 Rolstoelen	250	272.144	1.089
04 Huishoudelijke Verzorging	1652	4.392.045	2.659
07 Dagbesteding	285	1.524.254	5.348
10 Begeleiding Individueel	598	2.747.090	4.594
12 Persoonlijke Verzorging	11	18.781	1.707
13 Verblijf Tijdelijk	3	2.172	724
20 Ondersteuning Thuis	152	338.720	2.228
Totaal	2.630	10.133.545	3.853

Jeugdhulp Soort zorg	Aantal cliënten	Kosten	Kosten/ client
40 Persoonlijke verzorging	3	25.125	8.375
41 Dagbehandeling	113	673.131	5.957
42 Vervoerdiensten	31	23.813	768
43 Jeugdhulp verblijf (incl.)	80	3.641.515	45.519
44 Jeugdhulp verblijf (excl. beh)	84	712.858	8.486
45 Jeugdhulp ambulante	650	3.575.137	5.500
46 Jeugdhulp crisis	26	187.022	7.193
47 Jeugdreclassering	15	55.882	3.725
48 Jeugdbescherming	127	779.727	6.140
53 Kindergeneeskunde	24	10.096	421
54 Jeugd-ggz	494	2.098.021	4.247
55 Landelijk ingekochte zorg	9	32.134	3.570
Totaal	1.098	11.814.461	10.760

Kern	Wmo			Jeugdhulp		
	Aantal cliënten	Kosten	Kosten/ client	Aantal cliënten	Kosten	Kosten/ client
Borculo/Geesteren/Gelselaar/Haarlo/Beltrum	609	2.038.293	3.347	283	2.964.539	10.475

Eibergen/Rekken	835	3.362.203	4.027	337	3.181.261	9.440
Neede/Rietmolen/Noordijk	660	2.667.550	4.042	273	3.078.775	11.278
Ruurlo	452	1.814.100	4.013	172	1.142.007	6.640
Buiten Berkelland	74	251.399	3.397	70	1.447.879	20.684
Totaal	2.630	10.133.545	3.853	1.098	11.814.461	10.760

PGB's

Bestedingen PGB budget 2021 via SVB	Aantal cliënten	Bedrag in €
Wmo (HH)	62	92.739
Wmo (Begeleiding)	60	333.559
Jeugdwet	39	215.474
Totaal	154	641.773

PGB's 2021	Wmo HH			WMO BG			Jeugdwet		
Kern	Aantal cliënten	Kosten	/client	Aantal cliënten	Kosten	/client	Aantal cliënten	Kosten	/client
Borculo/Geest./Gelsel./Haarlo/Beltr.	19	22.217	1.169	9	35.440	3.938	6	60.864	10.144
Eibergen/Rekken	14	21.728	1.552	27	154.405	5.719	13	39.567	3.044
Neede/Rietmolen/Noordijk	25	42.374	1.695	15	112.131	7.475	16	85.972	5.373
Ruurlo	3	6.421	2.140	8	27.887	3.486	3	5.466	1.822
Buiten Berkelland	1	0	0	1	3.695	3.695	1	23.605	23.605
Totaal	62	92.739	1.496	60	333.559	5.559	39	215.474	5.525

3.2 NADERE DETAILLERING EN ANALYSE KOSTEN EN AANTALLEN WMO EN JEUGDHULP 2021

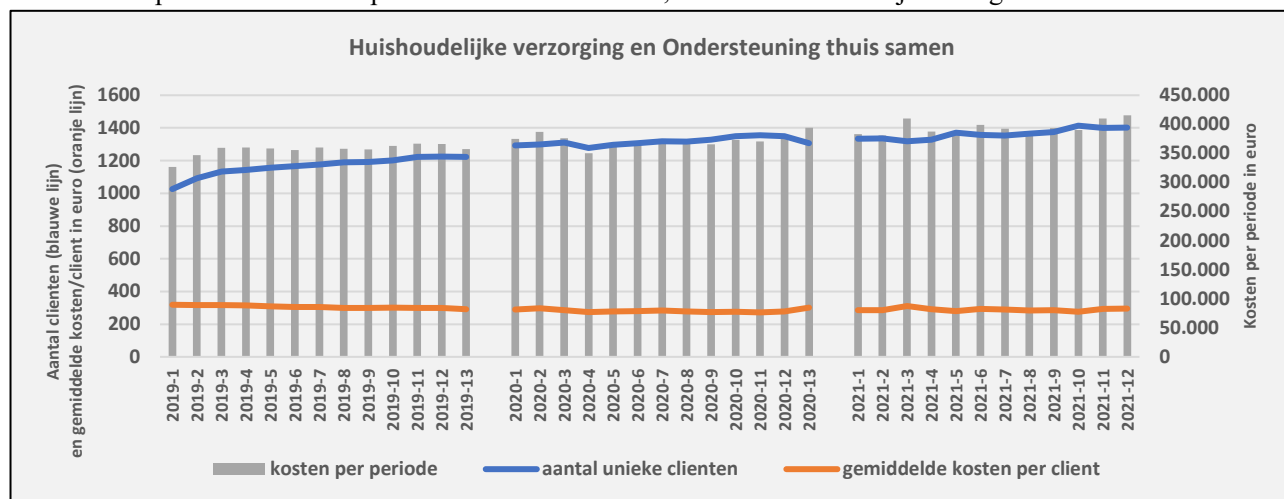
Wmo

De grootste posten binnen de Wmo bestaan naast Huishoudelijke Verzorging en Ondersteuning Thuis uit de nieuwe taken die de gemeente sinds 2015 uitvoert als dagbesteding, begeleiding, persoonlijke verzorging en kort verblijf.

Wmo	2019		2020		2021	
Soort zorg (in natura)	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten
04 Huishoudelijke Verzorging	796	2.182.509	1353	3.303.426	1652	4.392.045
20 Ondersteuning Thuis	735	2.450.780	553	1.530.595	152	338.720
Totaal	1461	4.633.289	1608	4.834.021	1711	4.730.765

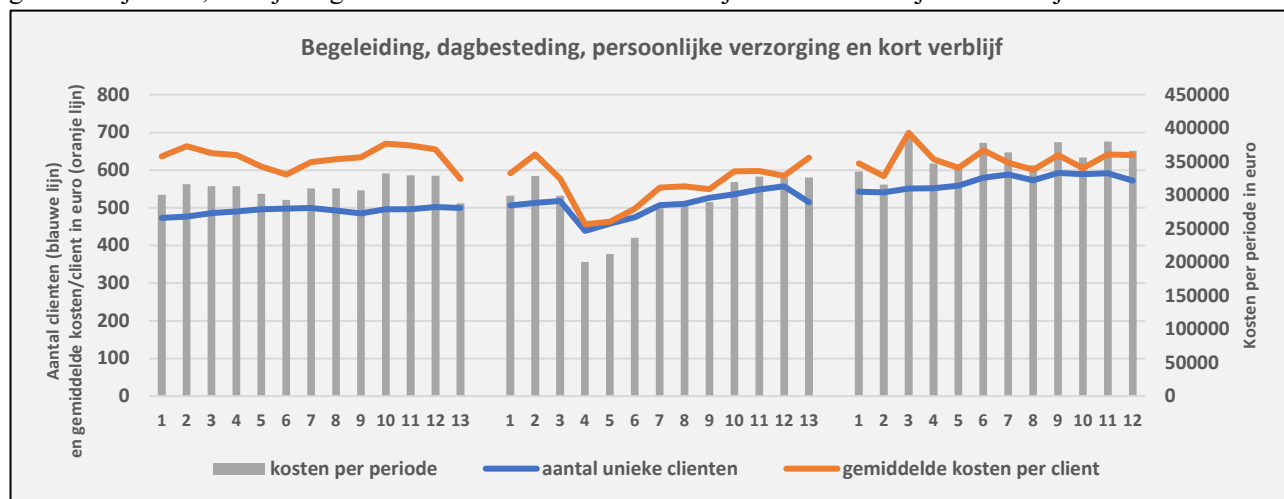
Het verloop van Huishoudelijke Verzorging en Ondersteuning Thuis laat vanaf 2018 een stijging van het aantal cliënten zien. De belangrijkste reden hiervoor is de invoering van het abonnementstarief. Tegelijkertijd dalen de gemiddelde kosten per cliënt licht. Daarbij moet in ogenschouw genomen worden dat in verband met een nieuw

administratieprotocol het aantal perioden in 2021 twaalf is, waar dat in eerdere jaren nog dertien was.

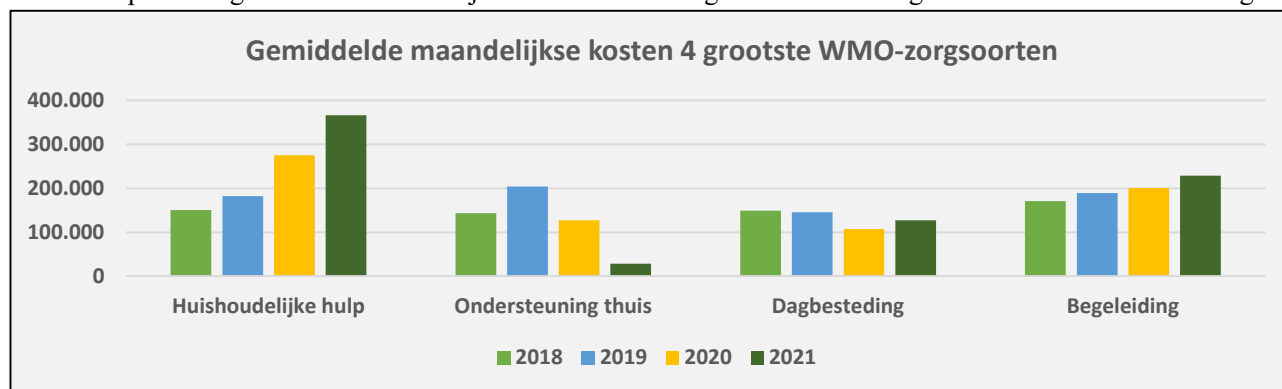
Wmo Soort zorg (in natura)	2019		2020		2021	
	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten
07 Dagbesteding	286	1.750.343	263	1.288.203	285	1.524.254
10 Begeleiding Individueel	472	2.267.375	545	2.408.526	598	2.747.090
12 Persoonlijke Verzorging	4	10.002	13	33.686	11	18.781
13 Verblijf Tijdelijk	6	19.814	1	973	3	2.172
Totaal	674¹	4.047.534	731³	3.731.388	790³	4.292.295

De totale kosten voor deze nieuwe Wmo-taken zijn in 2021 gestegen ten opzichte van 2020. Voor een deel komt dit door de lockdown in het voorjaar, waardoor bepaalde zorg in 2020 niet geleverd kon worden. Daardoor zien we een daling op de kosten van de geleverde zorg in 2020, maar aanbieders zijn hier wel voor gecompenseerd. Die kosten komen voor onze rekening, maar zijn niet opgenomen in dit hoofdstuk, omdat deze kosten niet tot individuele cliënten terug te voeren zijn. Het aantal cliënten voor de nieuwe zorgtaken binnen de Wmo stijgt al geruime tijd licht, terwijl de gemiddelde kosten over een aantal jaar gezien redelijk stabiel blijven.

¹ Doordat cliënten meerdere voorzieningen kunnen hebben is het totaal aantal lager dan de telling van de individuele onderdelen.

Het verloop van de gemiddelde maandelijkse kosten van de 4 grootste Wmo-zorgsoorten is sinds 2017 als volgt:

De stijging van de Huishoudelijke Hulp in 2021 valt redelijk weg tegen de daling op Ondersteuning Thuis. De stijging van de kosten van dagbesteding in 2021 komt voor een deel door de eerste corona-lockdown in 2020. De stijging van individuele begeleiding wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten.

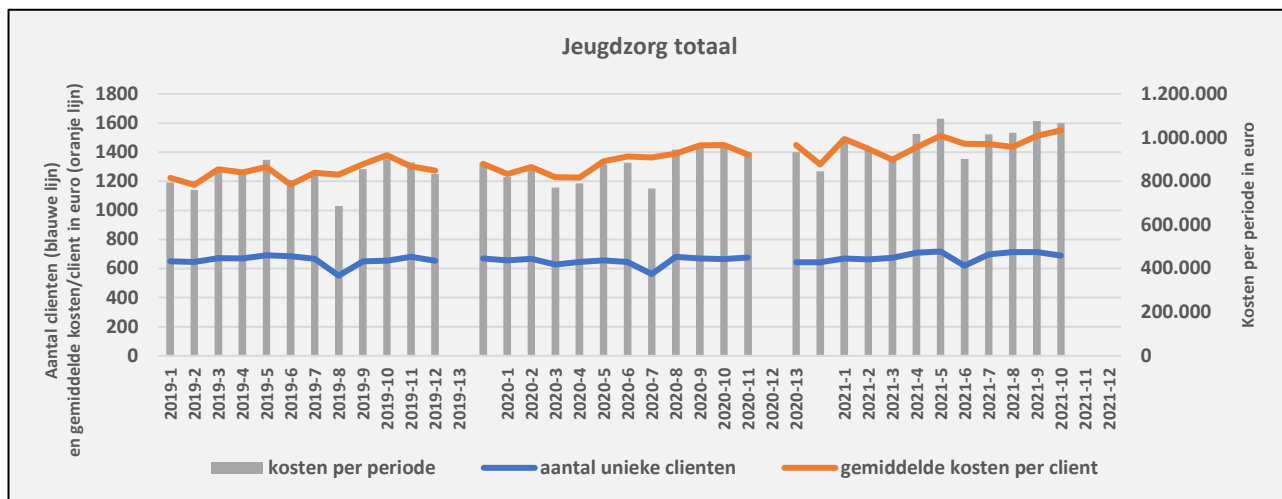
Jeugdhulp

De kosten van Jeugdhulp blijven stijgen, terwijl het aantal cliënten op lange termijn redelijk stabiel blijft. In 2020 en 2021 komt dit voor een groot deel door de kosten van jeugdhulp met verblijf en jeugdbescherming. Dit hangt samen met de komst van nieuwe verblijfplekken in Berkelland wat een aanzuigende werking lijkt te hebben op plaatsing van voogdijkinderen van buiten Berkelland.

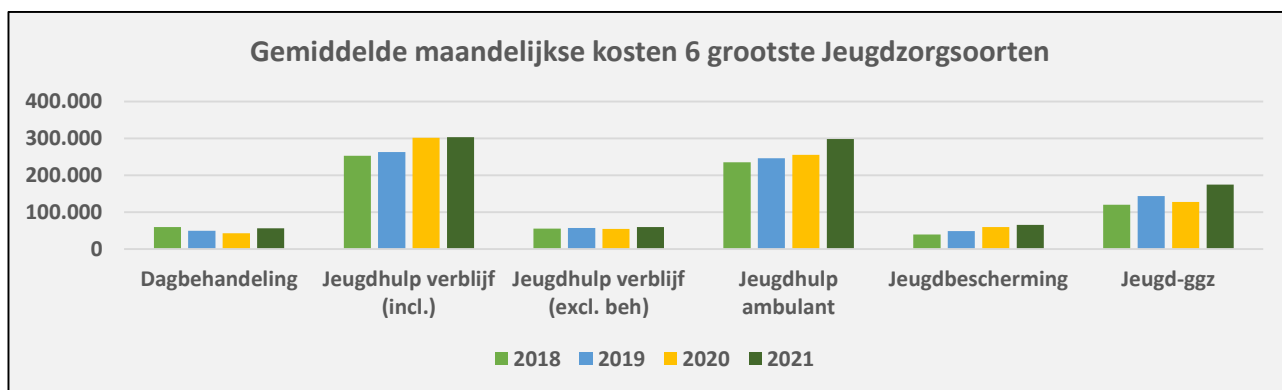
Jeugd Soort zorg (in natura)	2019		2020		2021	
	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten	Aantal unieke cliënten	Kosten
40 Persoonlijke verzorging	8	19.223	5	23.492	3	25.125
41 Dagbehandeling	100	591.446	88	513.223	113	673.131
42 Vervoerdiensten	28	24.546	24	27.677	31	23.813
43 Jeugdhulp verblijf (incl.)	67	3.154.553	70	3.618.284	80	3.641.515
44 Jeugdhulp verblijf (excl. beh)	86	681.333	79	654.873	84	712.858
45 Jeugdhulp ambulante	608	2.955.631	594	3.065.349	650	3.575.137
46 Jeugdhulp crisis	9	44.356	9	99.016	26	187.022
47 Jeugdreclassering	16	73.287	22	123.213	15	55.882
48 Jeugdbescherming	97	579.255	113	710.815	127	779.727
53 Kindergeneeskunde	65	28.409	61	24.194	24	10.096
54 Jeugd-ggz	495	1.719.236	457	1.526.468	494	2.098.021
55 Landelijk ingekochte zorg	11	96.021	9	81.833	9	32.134
Totaal	1.090²	9.967.297	1.063⁴	10.468.437	1.098⁴	11.814.461

Sinds 2018 is het aantal cliënten redelijk stabiel, maar stijgen de kosten per cliënt licht. Voor een deel komt dit door reguliere indexeringen van tarieven, maar ook doordat meer zorg is geleverd. De zorgzwaarte is vooral in 2021 behoorlijk toegenomen en dan vooral in de jeugd ggz en in de ambulante zorg. Dit kan samenhangen met de impact van de coronamaatregelen op kinderen en gezinnen. De scholensluiting gaf extra reden om aandacht te hebben voor kinderen in kwetsbare gezinnen. Van professionals horen we terug dat latente problemen (zoals armoede, psychische problemen, schooluitval) door corona zichtbaar zijn geworden.

² Doordat cliënten meerdere voorzieningen kunnen hebben is het totaal aantal lager dan de telling van de individuele onderdelen.

Het verloop van de gemiddelde maandelijkse kosten van de 6 grootste jeugdzorgsoorten is sinds 2018 als volgt:

3.3 OVERZICHT TELEFONISCH CONTACT INWONERS MET VOORMEKAAR

	aantal gesprekken	Aantal meldingen	Wel gesprek geen melding
2018	7086	1854	5232
2019	7719	1792	5927
2020	7837	2082	5755
2021	7078	1826	5252

(EXCLUSIEF DIRECT CONTACT MET VMK REGISSEUR)

In bovenstaande tabel is het aantal telefonische contactmomenten met inwoners weergegeven. Als een telefoongesprek leidt tot een melding, volgt er een keukentafelgesprek. Wanneer er geen melding volgt, betekent dit dat door het telefonisch contact de inwoner ondersteund is in, of begeleid naar, het vinden van de juiste voorliggende voorziening, gebruik van een algemene voorziening of is verwezen naar een andere organisatie.

HOOFDSTUK 4

INZET VAN HET UITVOERINGSPROGRAMMA

IN 2018 ZIJN WIJ GESTART MET HET UITVOERINGSPROGRAMMA ‘SAMEN DENKEN, SAMEN DOEN’. DIT UITVOERINGSPROGRAMMA IS TOT STAND GEKOMEN VANUIT DE BEHOEFTE VAN INWONERS EN PROFESSIONALS. HET VALT ONDER HET PROGRAMMA ‘ZORG VOOR WIE DAT NODIG HEEFT’, MAAR OMVAT, OM ONZE INTEGRALE AANPAK TE STIMULEREN, OOK PROJECTEN VANUIT DE PARTICIPATIEWET.

HET UITVOERINGSPROGRAMMA ZET IN OP HET REALISEREN VAN MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN IN HET SOCIAAL DOMEIN. HIERMEE WILLEN WE EEN STRUCTURELE BIJDRAGE LEVEREN AAN BETERE EN PASSENDE(?) DIENSTVERLENING VOOR INWONERS EN KIJKEN WE OOK NAAR KOSTENVERLAGING. IN DIT HOOFDSTUK EVALUEREN WIJ DE PROJECTEN BINNEN HET UITVOERINGSPROGRAMMA DIE IN DE EERDERE VERANTWOORDINGSRAPPORTAGES NIET ZIJN GEËVALUEERD.

Met het uitvoeringsprogramma beogen we maatschappelijke effecten te sorteren. Deze maatschappelijke effecten zijn op onderdelen meetbaar gemaakt met indicatoren. Deze worden jaarlijks bijgehouden en vindt u in de bijlage. Inmiddels zijn deze indicatoren aangevuld met indicatoren vanuit de beleidsdoelstellingen jeugd en het beleidskader preventie. Hiermee beogen we ook op langere termijn dat de verantwoordingsrapportage het medium is om ons beleid sociaal domein te monitoren.

In de verantwoordingsrapportage 2020 is de evaluatie over bijna alle projecten uit het uitvoeringsprogramma afgerond. Hiermee is het uitvoeringsprogramma als totaal geëvalueerd en daarmee maakt dit vanaf nu geen onderdeel meer uit van deze verantwoordingsrapportage. Van een aantal projecten was de conclusie dat deze nog tijdelijk gecontinueerd werden met middelen uit het uitvoeringsprogramma. Deze projecten worden in deze verantwoordingsrapportage wél geëvalueerd. We maken aan de hand van deze evaluatie een afweging wat het vervolg van deze projecten wordt. Ten slotte volgt onder 4.5 een actueel financieel overzicht van het uitvoeringsprogramma.

4.1 EVALUATIE KNOOPPUNT MANTELZORG

De rol van mantelzorgers is onmisbaar in de maatschappij. Door de taken die zij vervullen dragen ze bij aan de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg. Uitval van mantelzorgers leidt al snel tot hoge maatschappelijke kosten. Het blijft dan ook van belang om mantelzorgers te ondersteunen in het langer en beter kunnen volhouden van hun zorgtaken. Op basis van deze evaluatie zien wij de volgende uitgangspunten voor de toekomst:

- We streven naar een verbetering van de toegang tot mantelzorgregelingen;
- We blijven inzetten op de groep jonge mantelzorgers;
- We behouden en verstevigen de verbinding met bedrijven, scholen, vrijwilligersorganisaties en zorginstellingen en denken met hen mee over hoe zij vanuit de werkwijze van het Knooppunt Mantelzorg dat iedereen iets kan betekenen voor de mantelzorger, zelf de mantelzorgers kunnen ondersteunen;
- We blijven mantelzorgers met complexe mantelzorgvragen laagdrempelig ondersteunen;
- We gaan samen met ketenpartners op zoek naar passend aanbod om mantelzorgproblemen op te lossen (voorbeeld project respijtvrijwilligers).

Om deze uitgangspunten waar te maken, stellen wij voor om de rol van mantelzorgcoach voort te zetten. Zij zullen mantelzorgers met mantelzorgvragen laagdrempelig ondersteunen. Deze rol blijft dan onderdeel van het brede takenpakket van de welzijnsmedewerkers. Om te voorkomen dat mantelzorg een onderbelicht thema wordt, stellen wij daarnaast voor om structureel iemand naast de mantelzorgcoaches te zetten. De huidige rol van kwartiermaker zal daarmee vervangen worden door een netwerkcoördinator. De inzet van de kwartiermaker richtte zich op het samenbrengen van partijen en het vormgeven van het project Knooppunt Mantelzorg. Nu de contouren staan, is het tijd om dit project te borgen met de rol van een netwerkcoördinator. De netwerkcoördinator

stimuleert, motiveert en faciliteert de mantelzorgcoaches om hun rol op te pakken. Daarnaast zien wij deze persoon als initiatiefnemer om de mantelzorgondersteuning in gemeente Berkelland verder te verbeteren, met in de komende periode specifieke aandacht voor de toegang tot mantelzorgregelingen. De netwerkcoördinator gaat ook op pad om het al opgebouwde netwerk te verstevigen en uit te breiden, met als doel om samen met ketenpartners op zoek te gaan naar passend aanbod om mantelzorgproblemen op te lossen. Voor de netwerkcoördinatie gaan we uit van 18 uur per week (€55.000,-). Daarnaast begroten we kosten voor het project respijtvrijwilligers en activiteiten/cursussen voor (jonge) mantelzorgers met bijbehorende PR (€10.000,-). In totaal is er jaarlijks €65.000,- nodig voor het structureel borgen en verder stimuleren van de werkwijze van het Knooppunt Mantelzorg.

4.2 EVALUATIE VRIJWILLIGERSPLATFORM

De coronacrisis heeft in de afgelopen jaren grote invloed gehad op het vrijwilligerswerk. Enerzijds was er een grote bereidheid om elkaar (vaak kortdurend en incidenteel) te helpen. Anderzijds heeft veel vrijwilligerswerk door de maatregelen langere tijd stil gelegen en was dit voor een groep vrijwilligers het moment om te stoppen met vrijwilligerswerk. Dit betekent dat de uitdagingen voor organisaties en verenigingen om vrijwilligers te vinden en binden wellicht nog groter zijn geworden en dat in veel gevallen een andere kijk op vrijwilligerswerk nodig is om nieuwe groepen vrijwilligers aan te trekken. Vrijwilligerswerk heeft een maatschappelijke waarde: voor de vrijwilliger, de ontvanger van vrijwilligerswerk maar ook voor de leefbaarheid in de kernen.

In 2020 zijn we samen met 15 organisaties gestart met het Platform Vrijwilligers Berkelland. Een plek en platform waar kennis, kunde en ervaring op het gebied van vrijwilligerswerk gedeeld kan worden. Met het Platform beoogden we het vrijwilligerswerk een stimulans te geven en wilden we de (lokale) vrijwillige inzet behouden en vergroten. We streefden daarbij naar een besparingspotentieel voor de kosten in het sociaal domein. We constateren echter dat het Platform Vrijwilligers niet werkt als sturingsmaatregel. We kunnen niet aantonen dat de komst van het Platform Vrijwilligers leidt tot meer vrijwilligers, die een deel van de kosten in het sociaal domein ondervangen. Wel zien we dat een aantal concrete resultaten succesvol zijn.

Met het digitale platform Berkelland Doet! is het gelukt om vraag en aanbod overzichtelijker in beeld te krijgen. Een diversiteit aan organisaties en verenigingen maakt onderdeel uit van dit platform, waardoor er minder versnippering is en capaciteiten beter benut worden. Dit onderdeel van het Platform Vrijwilligers willen we dan ook voortzetten. Hier is vanuit de gemeente weinig inzet voor nodig. Daarnaast blijkt dat een grote groep (ruim 100) organisaties en verenigingen zich hebben aangesloten bij het Platform. Zij ontvangen de nieuwsbrief en nemen deel aan de bijeenkomsten waar kennis en ervaringen uitgewisseld worden. Deze bijeenkomsten worden goed gewaardeerd. Vanuit deze bijeenkomsten komen vragen naar voren die leven bij organisaties en verenigingen. Er blijft een behoefte vanuit deze partijen om antwoord te krijgen op deze vragen. Wij vinden het logischer om de functie van vraagbaak te beleggen op een 'natuurlijke vindplaats', zoals bijvoorbeeld de Sport Federatie Berkelland. Er zijn al combinatiefunctionarissen werkzaam die deze rol deels vervullen. Wij onderzoeken of deze rol bij hen uitgebreid/versterkt kan worden. De georganiseerde bijeenkomsten hebben een duidelijke meerwaarde. Wij stellen voor om ook dit onderdeel voort te zetten.

Naast deze behaalde resultaten zien we aanvullende vragen waar we als gemeente op willen inspelen:

- Organisaties en verenigingen gaan verschillend om met vrijwilligers, bijvoorbeeld als het gaat om waardering en het wel/niet aanbieden van een vrijwilligersovereenkomst. Ook zijn er vragen over beleid rondom ongewenst gedrag. Dit vraagt om meer uniformiteit in de vorm van vrijwilligersbeleid. Vanuit de gemeente nemen wij het initiatief om tot dit beleid te komen.
- We zien een mogelijkheid om cliëntondersteuning lokaal anders vorm te geven met de inzet van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. Dit vraagt om een aanspreekpunt voor onder andere afstemming, coördinatie en deskundigheidsbevordering.

Voor genoemde onderdelen zien wij een rol weggelegd voor de netwerkcoördinator die ook werkzaam is om de werkwijze van het Knooppunt Mantelzorg te stimuleren. Voor de te behouden onderdelen van het Platform Vrijwilligers en de aanvullende taken (vrijwilligersbeleid en cliëntondersteuning) gaan we uit van 8 uur per week (€25.000,-). Aanvullend vragen we een budget voor het organiseren van de bijeenkomsten en activiteiten (€2.500,-). In totaal komen we op een structureel budget van €27.500,-.

4.3 EVALUATIE DORPSKAMERS

In het afgelopen half jaar hebben ruim 100 inwoners zich gemeld bij de dorpskamers in Eibergen en Neede. Een groot deel van deze inwoners komt regelmatig op bezoek, zo'n 10% komt meerdere dagdelen per week. We schatten in dat er nog een groter bereik mogelijk is. We concluderen dat de komst van de dorpskamers een positief effect heeft op onze inwoners. Het biedt hen een zinvolle daginvulling, het vergroot het sociale netwerk en het biedt kansen om stappen te zetten op de participatieladder. We zien de potentie om de dorpskamers in de toekomst vaker in te zetten als middel voor inwoners om stappen te zetten op de participatieladder. Hoewel we nog niet concreet kunnen aantonen dat we met de komst van de dorpskamers ook kosten besparen binnen de Wmo, verwachten we wel dat de dorpskamers voorliggend kunnen zijn op een maatwerkvoorziening.

We schatten in dat de dorpskamers kunnen bijdragen aan een succesvolle 'landing in de wijk' voor mensen die van een beschermde woonvorm uitstromen naar reguliere huisvesting in de wijk. We zien daarnaast dat de dorpskamers een natuurlijke vindplek zijn voor mensen uit de (O)GGZ doelgroep. Deze doelgroep is daarmee steeds beter in beeld, waardoor mensen (indien nodig) makkelijker richting passende ondersteuning begeleid kunnen worden. Tot slot zien we voor de toekomst ook de mogelijkheid om de dorpskamers in te zetten als locatie waar mensen zonder een vaste woon- of verblijfplaats hun post kunnen halen (briefadres). Indien er meer aan de hand is, kunnen ook deze mensen (indien nodig) begeleid worden naar passende ondersteuning.

Aandachtspunten

De locatie in Eibergen behoeft aandacht. De ruimte in de bibliotheek wordt op dit moment als minder passend ervaren vanwege de grootte, maar met name vanwege de beperking om bepaalde activiteiten te ontplooiën. Een alternatieve locatie is nog moeilijk te vinden. Een ander aandachtspunt richt zich op de andere inwonersinitiatieven op het gebied van ontmoeten, zoals de Weggeefwinkel in Eibergen en het Burgerlokaal in Borculo. Een groot deel van deze initiatieven subsidiëren we op dit moment niet. Dit vraagt een nadere uitwerking op de vraag welk initiatief wel of niet in aanmerking komt voor een subsidie.

We kunnen concluderen dat er in een half jaar tijd al mooie resultaten zijn bereikt, maar dat we nog te weinig beeld hebben om de keuze te maken voor een structurele investering in de dorpskamers. De komst van de dorpskamers heeft een lange aanloop gehad. Afbouwen van een dergelijke voorziening is relatief eenvoudig, het opnieuw opbouwen ervan niet. Het stopzetten van één dorpskamer brengt het risico met zich mee dat inwoners de afstand tot de overgebleven dorpskamer te groot vinden en er daardoor geen gebruik van maken. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de lage animo voor de dorpskamers door inwoners van Ruurlo. Om tot een zorgvuldige afweging te komen of de dorpskamers echt een meerwaarde hebben, stellen wij voor om de subsidie na september 2022 met een half jaar te verlengen. In het najaar 2022 kunnen we dan een goede afweging maken. Daarna verwachten we meer zicht te hebben op de groei van het aantal bezoekers, hebben we meer zicht op het effect van de dorpskamers en kunnen we beter inschatten wat de meerwaarde van een dorpskamer is als voorliggende voorziening op duurdere geïndiceerde zorg. De keuze voor een eventuele structurele investering leggen wij dan opnieuw voor.

4.4 EVALUATIE TOOL 'CHECK WAAR JE RECHT OP HEBT'

Inwoners met een laag inkomen of schulden hebben minder te besteden. De gemeente Berkelland kent daarom meerdere regelingen die onze inwoners kunnen aanvragen en ertoe leiden dat volwassenen en kinderen mee kunnen doen aan de samenleving. Hierbij valt te denken aan de minimaregelingen en bijzondere bijstand. Steeds weer blijkt dat deze doelgroep het bestaan van en de toegang tot deze regelingen niet goed weet te vinden. Inwoners die deze ondersteuning nodig hebben, ploeteren onnodig lang voort of trekken pas aan de bel als het te laat is. Omdat wij het belangrijk vinden dat inwoners gebruik kunnen maken van onze regelingen, is er vanuit het uitvoeringsprogramma extra geïnvesteerd in de informatievoorziening op het gebied van armoede. De online tool 'Check waar je recht op hebt' vervult hierin een essentiële rol.

Via de online tool 'Check waar je recht op hebt' op Berkellandwijzer kunnen inwoners met behulp van enkele vragen inzicht krijgen in regelingen waar deze mogelijk recht op heeft. De tool geeft overzichtelijk weer

welke regelingen er bestaan en waarvoor je in aanmerking komt. Ook worden de betreffende links en/of aanvraagformulieren aan de betrokkene getoond.

We zien dat de Berkellandwijzer goed wordt gevonden de afgelopen jaren. Zo is het aantal sessies meer dan verdubbeld; van 5.515 in 2020 naar 12.111 in 2021. Ook het aantal bezoekers is meer dan verdubbeld; van 3.027 in 2020 naar 7.736 in 2021. Deze toename zien we ook terug in het gebruik van de tool ‘Check waar je recht op hebt’. Het aantal gebruikers ligt voor 2021 op 561. Daarnaast wordt samen met het communicatiebureau Hollandsch Welvaren verder gebouwd aan de online aanwezigheid en bereikbaarheid van onze gemeente via de Berkellandwijzer. Aangezien de tool prominent op de Berkellandwijzer aanwezig is, verwachten we dat het bezoek en gebruik alleen maar zal toenemen.

In de informatievoorziening over onze minimaregelingen en bijzondere bijstand is de online tool ‘Check waar je recht op hebt’ een belangrijke pijler. Periodieke wijzigingen van bijstandsnormen, beleidswijzigingen en of toevoegingen aan ons minimabeleid kunnen eenvoudig worden verwerkt in de tool. Dit in tegenstelling tot papieren ‘sociale kaarten’. Het is duidelijk dat de tool goed bezocht en gebruikt wordt en de verwachting is dat dit de komende jaren verder toeneemt. Daarom willen we de tool structureel borgen in ons beleid, waarvoor een budget van €3.500 per jaar nodig is.

4.5 FINANCIEL OVERZICHT UITVOERINGSPROGRAMMA

Financieel overzicht projecten uitvoeringsprogramma Samen Denken Samen Doen

Project	Totale inzet middelen vanuit het uitvoeringsprogramma
A. Werken vanuit de bedoeling; Eén Verordening sociaal domein	€ 33.000
B. Bestaande netwerk sociaal domein herijken	€ 0
C. Berkellandwijzer (inclusief nieuw te ontwikkelen platform voor vrijwilligers en verenigingen)	€ 50.000
D. Eén gezin, één plan, één regisseur	€ 0
E. Onafhankelijke cliëntondersteuning	€ 0
F. Multifunctionele Ontmoetingsplekken	€ 228.000
G. Platform Vrijwilligers	€ 86.000
H. Dementievriendelijke samenleving	€ 134.000
I. Ondersteuning thuis	€ 0
J. Meedoenapplicatie en meedoenarrangement	€ 201.000
K. Jongerenwerk en Jimmy's	€ 607.000
L. Sterk netwerk gericht op preventie	€ 0
M. Pilot steungezinnen	€ 43.000
N. POH-jeugd	€ 256.000
O. Heerlijk thuis in huis	€ 76.000
P. Meldpunt niet acute zorg	€ 5.000
Q. Vroegsignalering	€ 112.000
R. Platform Financieel Gezond Berkelland	€ 0
S. Tool Check waar je recht op hebt	€ 17.000
T. Toegang tot schuldhulpverlening	€ 0
U. Stimuleren van een rookvrije sportomgeving	€ 0
V. Clubkadercoach	€ 110.000
W. Welzijn op recept	€ 10.000
X. Preventie Platform Jeugd	€ 104.000
Y. Knooppunt Mantelzorg	€ 283.000
Z. Kleine projecten en onvoorzien	€ 80.000
Totaal kosten uitvoeringsprogramma	€ 2.435.000

Berkeland

BIJLAGE 1 INDICATOREN BIJ DE MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

De zes thema’s uit het uitvoeringsprogramma ‘Samen Denken Samen Doen’ kennen maatschappelijke effecten die we op onderdelen door middel van een aantal indicatoren en aan de hand van objectieve, te verifiëren bronnen kunnen meten. De nulmeting heeft in 2019 plaatsgevonden, de 1-meting in 2020. Bronnen die voor deze 1-meting zijn gebruikt, zijn bijvoorbeeld het cliëntervaringsonderzoek (2019) voor Jeugd en Wmo, cijfers van het CBS, het EMOVO onderzoek van de GGD en jaarverslagen van diverse organisaties. Niet elke indicator wordt jaarlijks gemeten. Dat is de reden dat bij de 1-meting soms lege vlakken te zien zijn. Deze worden bij volgende rapportages steeds zoveel mogelijk aangevuld. De indicatoren die zijn gebruikt, moeten over een groter aantal jaren worden bijgehouden om daadwerkelijke verschillen te kunnen zien. Tussen één enkel jaar kunnen cijfers namelijk zonder aanwijsbare reden fluctueren, waardoor er geen conclusie aan te verbinden is. Daarom zijn de uitkomsten van deze indicatoren nu nog niet meegenomen in de evaluatie van het uitvoeringsprogramma.

THEMA 1: WERKEN VANUIT DE BEDOELING

Indicator	Nulmeting (2019)	1-meting (2020)	2-meting (2021)	3-meting (2022)
Cliëntervaringsonderzoek Jeugd en Wmo: tevredenheid inwoners (over keukentafelgesprek). Voor jeugd weergave % vaak/ altijd. Voor Wmo % (helemaal) mee eens.	JEUGD Jongeren: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 84% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 85% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners; 91% Ouders: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 84% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 87% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners: 94% WMO Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed: 89% De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag: 88%	JEUGD (cliëntervaringsonderzoek 2019) Jongeren: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 89% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 92% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners; 98% Ouders: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 92% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 96% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners: 97% WMO (cliëntervaringsonderzoek 2019) Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed: 91% De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag: 90%	JEUGD (cliëntervaringsonderzoek 2020) Jongeren: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 84% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 93% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners; 98% Ouders: De hulpverleners weten genoeg om mij/mij en mijn kind te kunnen helpen: 86% Ik voel mij serieus genomen door de hulpverleners: 88% Ik word met respect behandeld door de hulpverleners: 93% WMO (cliëntervaringsonderzoek 2020) Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed: 86% De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag: 86%	JEUGD (cliëntervaringsonderzoek 2021) Jongeren: cijfers over 2021 nog niet beschikbaar Ouders (n=15): 78,6 % is tevreden over het keukentafelgesprek. 80 % is tevreden over de deskundigheid van de medewerker. 86,7 % voelt zich serieus genomen door de medewerker. 80 % is tevreden over de snelheid waarmee de gemeente een beslissing heeft genomen over de hulp van zijn kind. WMO (cliëntervaringsonderzoek 2021) Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed: 83.7% De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag: 83.9%
Berkellandwijzer	Nog niet gereed	Gereed. 878 unieke bezoekers in periode 9 dec 2019 – 9 januari 2020	Over geheel 2020: 3027 gebruikers 5515 sessies (Bron: Hollandsch Welvaren)	Over geheel 2021: 7736 gebruikers 12111 sessies (Bron: Hollandsch Welvaren)
Aantal huishoudens waarvoor maatwerk is geboden door een samenwerking van VMK en SDOA	3	4	24	59 (Bron: Groene Suite)

THEMA 2: MEEDOEN

Indicator	Nulmeting	1-meting	2-meting	3-meting (2022)
Aantal beschut werk plekken in de kernen	Peildatum 1-1-2019: Werkbaan Oost: 57 Martin's lijstenmakerij: 9 Zozijn: 5 Werkbedrijf Parlijn: 11 Kringloop Warm: 3	De aantallen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van de nulmeting	Beschut werk; in dienst van gemeente (31-12-2020): Werkbaan Oost: 46 Martin’s Lijstenmakerij: 11 Zozijn: 6 Werkbedrijf Parlijn: 10 Kringloop Warm: 4	Lokaal beschut werk (1-1-2-2022): Camping de Meibeeck: 1 Darba Vieta (vml Martin’s Lijstenmakerij): 9 Kringloop Warm: 4 Werkbedrijf Parlijn: 9 Zozijn: 7

			<u>Beschut werk via Slinge Werkt! (01-03-2021):</u> Camping de Meibeeck: 1 Gemeente Berkelland: 1 Klaver4All: 1 Kringloop Drenthen: 1 Martin's Lijstenmakerij: 6 Schuurman Schoenen: 2 St. Aktief: 1 Supermarkt Camping de Heksenlaak: 1 Werkbaan Oost: 3 <u>Bronnen:</u> Samenvatting bedrijfsvoering Wbo (31-12-2020) Administratie P&O (01-03-2021)	Totaal: 30 <u>Nieuw Beschut Werk (1-1-2022):</u> Bistro de Oliemölle: 1 Bohero Kringloop: 1 Camping de Meibeeck: 1 Darba Vieta (vml Martin's Lijstenmakerij): 7 Fijnder: 5 Gemeente Berkelland: 1 Klaver4All: 1 Kringloop Drenthen: 1 Schuurman Schoenen: 2 Stal Wilgenhof: 1 Supermarkt Center: 1 Versboerderij Daalwiek: 1 Totaal: 23 Bron: WSPA/administratie Fijnder
Netto arbeidsparticipatie	67,00%	68,8%	67,2% (2019) Bron: CBS Statline	69,3% (2020) N.B.: CBS heeft i.v.m. gewijzigde enquëtering enkel per regio/provincie cijfers over 2021. Bron: Arbeidsmarktinzicht.nl
Het percentage vroegtijdige schoolverlaters	0,90%	1,05%	1,19%	1,41%
Aantallen Jimmy's, deelnemers aan activiteiten	<u>Maart 2019:</u> 26 Jimmy's. 1688 jongeren, 48 ouders en 290 andere volwassenen die in 2018/2019 een bijdrage aan Jimmy's leverden en/of aan een activiteit van Jimmy's deelnamen. Dit betreft ook de grootschalige opstartactiviteiten zoals openingen e.d.	<u>Maart 2020:</u> 30 actieve Jimmy's, 8 stagiaires, 200 jongeren regelmatig bij Jimmy's, ongeveer 2000 kinderen en jongeren die deelnamen aan activiteiten, 60 betrokken (pleeg)ouders, ruim 500 andere inwoners (waaronder inwonersinitiatieven) die deelnamen of een bijdrage leverden aan activiteiten.	<u>Februari 2021:</u> 28 actieve Jimmy's, 15 stagiaires, 220 jongeren regelmatig bij Jimmy's, ± 800 kinderen en jongeren die deelnamen aan activiteiten (door corona konden er geen grote activiteiten georganiseerd worden), 85 betrokken (pleeg)ouders, 75 bereikte buurtbewoners in het helpen met boodschappen, tuintjes en honden tijdens de 1 ^e coronagolf.	<u>Februari 2022:</u> 30 actieve Jimmy's, 100 jongeren regelmatig bij Jimmy's, 715 kinderen en jongeren die deelnamen aan activiteiten van Jimmy's en 1.340 deelnemers aan activiteiten van Jimmy's in samenwerking met scholen
Aantal jongeren dat is versterkt in hun persoonlijke ontwikkeling (richting school, voorkomen schooluitval, werk/zelfstandig ondernemerschap).	Maart 2019: 33	December 2019: 54	Februari 2021: 81	Februari 2022: 63
Aantal jongeren waarbij duurdere zorg is voorkomen of waarbij duurdere zorg is afgeschaald	Maart 2019: 3	December 2019: 38	Februari 2021: 57	Februari 2022: 31
Percentage eenzame inwoners gemeente Berkelland	37,40% (matig tot zeer ernstig – bron: GGD gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2016)	Geen actuele cijfers beschikbaar	Geen actuele cijfers beschikbaar –	41% is eenzaam Bron: GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 medio 2021 gepresenteerd.
Aantal deelnemers training 'Goed omgaan met dementie'	68	144	Is gelijk gebleven in 2020. Vanwege corona zijn er geen nieuwe trainingen gegeven	12 deelnemers in 2021, vanwege corona beperkt trainingen aangeboden.
Aantal sportverenigingen met een aanbod voor 60+-ers	112	136	136	Gelijk gebleven.
Aantal deelnemers kennistest samendementievriendelijk	194	194	Er heeft in 2020 geen kennistest plaatsgevonden	Er heeft in 2021 geen kennistest plaatsgevonden.
Aantal deelnemers online training gemeente 'Omgaan met dementie'	28	82	91	Heeft niet plaatsgevonden in 2021.
Aanbod dagvoorzieningen voor mensen	20 in regio Achterhoek	40 in regio Achterhoek	40 in regio Achterhoek	40 in regio Achterhoek

met dementie				
Percentage statushouders dat gebruik maakt van inburgeringsvoorzieningen	71 statushouders volgden in 2018 een inburgeringstraject	X	22 statushouders zijn bezig met een inburgeringstraject, 54 statushouders hebben dit traject afgerond	Volgt.
Invulling taakstelling huisvesting statushouders	Taakstelling 2019: Achterstand 2018 = 12 statushouders Eerste helft 2019 = 15 statushouders Tweede helft 2019 = 15 statushouders Totaal: 42 statushouders, waarvan 37 gehuisvest in 2019	Taakstelling 2019: Achterstand 2018 = 12 statushouders Eerste helft 2019 = 15 statushouders Tweede helft 2019 = 15 statushouders Totaal: 42 statushouders, waarvan 37 gehuisvest in 2019	Taakstelling 2020: Achterstand 2019 = 5 statushouders Eerste helft 2020 = 14 statushouders Tweede helft 2020 = 17 statushouders Totaal: 36 statushouders, waarvan 23 gehuisvest in 2020 Verklaring achterstand: er staan een aantal grote gezinnen op de wachtlijst voor huisvesting. Voor hen is het lastig om geschikte huisvesting te vinden. Tevens ontstond er in 2020 stagnatie bij het huisvesten door de corona-maatregelen en er was een oponthoud door vertraagde administratieve afhandeling door de COA en de IND.	Taakstelling 2021 Achterstand 2020 = 13 statushouders Eerste helft 2021 = 34 statushouders Tweede helft 2021 = 28 statushouders Totaal: 75 statushouders, waarvan 65 gehuisvest in 2021
Aantal participatieverklaringen per jaar	6	29 (2019)	28 (2020)	45 (2021)
% jongeren dat meedoet aan sport, cultuur of vrijwilligerswerk**				15 % van de jongeren tussen 16 en 25 jaar zijn in 2019 niet lid van een vereniging of organisatie en 78 % is lid van een sportvereniging.
% ouders dat hulp en ondersteuning bij de opvoeding krijgt vanuit informele kring; % ouders met behoefte aan professionele hulp bij de opvoeding** (bron: Kindermonitor GGD)				De data van de Kindermonitor 2021 zijn nog niet beschikbaar.
% van het totaal aantal jongeren in de jeugdzorg dat doorstroomt naar beschermd wonen** (bron: administratie VMK en gemeente Doetinchem)				De data zijn vanaf 2023 beschikbaar.
% van het totaal aantal jongeren met jeugdhulp dat in de bijstand terecht komt** (bron: administratie VMK en Fijnder)				De data zijn vanaf 2023 beschikbaar.

** Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2022. De 3-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

THEMA 3: VEILIG THUIS EN IN DE BUURT

Indicator	Nulmeting	1-meting	2-meting	3-meting (2022)
Ontwikkelingsachterstand kinderen 0-4 jaar, ouders van 0-4 jarigen met opvoedingsproblemen.	9,75% van de 0-4 jarigen 6% van de ouders van 0-4 jarigen met opvoedingsproblemen (2017)	12,2% van de 0-4 jarigen 4,3% van de ouders van 0-4 jarigen met opvoedingsproblemen (2019)	Nog geen cijfers over 2020	Nog geen cijfers over 2021

<i>Aantal ouders/kinderen dat deelneemt aan preventieve activiteiten (bron: Preventieplatform jeugd en jaarverantwoording Yunio)**</i>				In 2021 hebben 127 inwoners deelgenomen aan activiteiten van het PPJ. Door corona zijn er helaas veel trainingen niet door gegaan. Een aantal trainingen is online uitgevoerd. In 2021 hebben 4 gezinnen hulp gehad van een InHuisSteungezin en 10 gezinnen van een Homestart vrijwilliger.
Aantal meldingen van professionals en inwoners bij Veilig Thuis	In 2017 waren er 105 adviesvragen en 155 meldingen bij Veilig Thuis. In 18 % van de meldingen is een inwoner de melder, in 82 % van de gevallen een professional.	In 2019 waren er 218 adviesvragen en 137 meldingen bij Veilig Thuis. Door Veilig Thuis is voor 2019 niet bijgehouden wat de verdeling was naar melder. (Jaarverslag Veilig Thuis, 2019)	In de eerste helft van 2020 waren er 151 adviesvragen en 67 meldingen bij Veilig Thuis. Door Veilig Thuis is voor 2020 niet bijgehouden wat de verdeling was naar melder. (Halfjaarverslag Veilig Thuis 2020, jaarverslag nog niet beschikbaar).	In 2021 zijn er 251 adviesvragen en 141 meldingen bij Veilig Thuis gedaan. Daarvan zijn er 143 gedaan door inwoners en 249 door professionals (Jaarverslag Veilig Thuis, 2021).
Aantal Veilig Thuis onderzoeken	18 onderzoeken (2017)	9 onderzoeken (2019)	In het 1 ^e half jaar van 2020 zijn er 0 onderzoeken gedaan. (halfjaarverslag 2020).	In 2021 hebben er 15 onderzoeken plaatsgevonden (Jaarverslag Veilig Thuis, 2021).
Aantal jongeren dat in beeld is gekomen door de quickscan gedaan door de regietafel Jongeren (inzicht in overlastgevende en kwetsbare jongeren).	35 jongeren in Neede 23 in Borculo 15 in Eibergen in de jaren 2017 / 2018	17 in Borculo Verder veel aandacht voor de individuen uit de eerdere groepsscans van Eibergen en Neede. Hulpverlening en/of handhaving ingezet en indien noodzakelijk opgeschaald naar de Veiligheidskamer.	Er is een groepsscan gemaakt met jongeren die zich over de hele gemeente ophouden. Deze jongeren komen met name uit Borculo en Ruurlo. De groepsscan telt 10 jongeren en is van oktober 2020.	In 2021 is een groepsscan gemaakt van een groep in Eibergen. In deze groepsscan zijn ongeveer 15 jongeren opgenomen.
Aantal deelnemers aan project heerlijk thuis/langer veilig thuis.	Project is gestart, cijfers volgen medio 2019	113 in 2019	68 in 2020, ten gevolge van de coronacrisis is het aantal deelnemers lager dan verwacht	Er hebben in 2021 geen woongeluk gesprekken plaatsgevonden door de corona maatregelen
Score van de gemeente Berkelland op ‘woonomgeving’.	Berkelland scoorde 49 (op een schaal van 0 tot 100) t.o.v. 50 als landelijk gemiddelde (2017)	Berkelland scoorde 81 (op een schaal van 0 tot 100) t.o.v. 79 als landelijk gemiddelde (2018)	Geen nieuwe cijfers sinds 2018	Geen nieuwe cijfers sinds 2018
Percentage buurtbewoners dat voor elkaar klaar staat.	72% van de inwoners staat klaar voor de ander in Berkelland, t.o.v. 61% in Nederland	89% van de inwoners staat klaar voor de ander in Berkelland, t.o.v. 78 % in Nederland	Geen nieuwe cijfers sinds 2018	Geen nieuwe cijfers sinds 2018
Score van gemeente Berkelland op onderdeel ‘Buurt als leefomgeving’.	De score in Berkelland is 8,1 t.o.v. 7,95 in Nederland.	X	Geen nieuwe cijfers sinds 2018	Geen nieuwe cijfers sinds 2018
Aantal kinderen per perceel/product	8,3 % van de jongeren tot 18 jaar heeft jeugdhulp (eerste half jaar 2018). 0,8 % van de jongeren tot 18 jaar heeft een jeugdbeschermingsmaatregel (eerste half jaar 2018). 1,1 % van de jongeren tot 18 jaar woont in een residentiële voorziening (eerste half jaar 2018)	In het eerste halfjaar van 2019 ontvingen 690 jongeren van 0 tot 23 jaar één of meerdere vormen van jeugdhulp in natura (8,4 %). 635 van hen ontvingen daarbij jeugdhulp zonder verblijf, en 90 van hen ontvingen daarbij jeugdhulp met verblijf. 70 jongeren van 0 tot 18 jaar ontvingen één of meerdere vormen van jeugdbescherming. Bij 40 van hen ging het om een ondertoezichtstelling, en 25 van hen ontvingen voogdij. 10 jongeren van 12 tot 23 jaar in Berkelland ontvingen jeugdreclassering. (bron: CBS)	In het eerste halfjaar van 2020 ontving 8,8 % van de jongeren van 0 tot 18 jaar één of meerdere vormen van jeugdhulp. 8,3 % van de jongeren tot 18 jaar kreeg jeugdhulp met verblijf. 1,1 % kreeg jeugdhulp zonder verblijf. 1,1 % van de jongeren had te maken met een maatregel van de jeugdbescherming. 0,3 % van de jongeren tussen 12 en 23 jaar hadden een jeugdreclasseringsmaatregel. (bron: CBS)	In het eerste halfjaar van 2021 ontving 8,2 % (845 jongeren) van de jongeren van 0 tot 23 jaar één of meerdere vormen van jeugdhulp. 95 jongeren kregen jeugdhulp met verblijf en 800 jongeren kregen jeugdhulp zonder verblijf (bron: CBS).
<i>% jongeren dat met jeugdbescherming of jeugdreclassering te maken krijgt**</i>				1,3 % van de jongeren (0-18 jaar) had in de eerste helft van 2021 te maken met een maatregel van de jeugdbescherming. In totaal gaat het om 100 jongeren. Bij 70 van hen ging het om een ondertoezichtstelling en 30 van hen stonden onder voogdij van de jeugdbescherming. 0,3 % (15 jongeren)

				van de jongeren tussen 12 en 23 jaar hadden een jeugdreclasseringsmaatregel.
% jongeren met jeugdhulp t.o.v. totaal aantal jongeren en landelijk gemiddelde** (bron: CBS)				In het eerste halfjaar van 2021 ontving 8,2 % van de jongeren van 0 tot 23 jaar één of meerdere vormen van jeugdhulp.
Verdeling % jongeren met jeugdhulp zonder verblijf en % jongeren met jeugdhulp met verblijf van het totaal aantal jongeren met jeugdhulp** (bron: CBS)				Van de 845 jongeren met één of meerdere vormen van jeugdhulp kregen in de eerste helft van 2021 95 jongeren jeugdhulp met verblijf en 800 jongeren jeugdhulp zonder verblijf (bron: CBS).
Aantal uithuisgeplaatste jongeren per jaar (bron: jaarverantwoording GI's)**				Over 2021 nog niet beschikbaar
Aantal en gemiddelde duur van maatregelen per jaar (bron: jaarverantwoording Gecertificeerde Instellingen)**				Over 2021 nog niet beschikbaar
Er is een Jeugdbeschermingstafel waarbinnen GI's, gemeente, Veilig Thuis en Raad voor de Kinderbescherming zorgdragen voor een zorgvuldige afweging van inzet van maatregelen in het gedwongen kader (procesindicator)**				De jeugdbeschermingstafel is in werking en wordt benut door verwijzers, waaronder Voormekaar.
Er is een regionaal actieplan verbetering jeugdbeschermingsketen waar alle betrokken partners zich voor inspannen (procesindicator)**				De Gelderse Verbeteragenda jeugdbescherming is vastgesteld (2021) en wordt geïmplementeerd (2022-2024)
% verwijzingen via de GI's ten opzichte van % verwijzingen via de andere verwijzers (o.a. huisarts, lokaal team, jeugdarts)**				In het eerste half jaar van 2021 hebben de GI's 4,7% van de verwijzingen naar jeugdhulp gedaan. In vergelijking: Voormekaar 44,5 %, huisartsen 38,9 %, jeugdartsen 2,8%, medisch specialisten 7,6 %, zonder verwijzer 1,4 %.
Er is een Expertisetafel jeugd waarbinnen zorgaanbieders zorgdragen voor passende zorg voor jongeren met zeer complexe problematiek ongeacht wachtlijsten (procesindicator)**				De Expertisetafel is in werking en wordt benut door verwijzers, waaronder Voormekaar, en aanbieders.
Aantal crisisplaatsingen per jaar** (bron: administratie Voormekaar)				Peildatum maart '22: 1 jongere op een crisisplek
Aantal gesloten jeugdzorg plaatsingen per jaar ** (bron: administratie Voormekaar)				Peildatum maart '22: 0 jongeren in gesloten jeugdzorg
Gemiddelde duur van een zorgtraject** (bron: CBS)				Nog niet beschikbaar over 2021
Voormekaar doet aan intervisie m.b.t. complexe casuïstiek (procesindicator)**				Voormekaar kent een cyclus van deskundigheidsbevordering waarin zij regelmatig doet aan intervisie en aan supervisie m.b.t. complexe casuïstiek

** Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2022. De 3-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

THEMA 4: ARMOEDE

Indicator	Nulmeting	1-meting	2-meting	3-meting (2022)
Het aantal gebruikers / bezoekers van de webapplicatie meedoenarrangement/minimaregelingen <i>Aantal huishoudens dat gebruik maakt van de kindregelingen (bron Fijnder)**</i>	De meedoenapplicatie is nog niet gereed	De meedoenapplicatie is gereed	<u>Aantal gebruikers kindregelingen:</u> Sociaal-culturele en sportieve activiteiten 153 kinderen Primair onderwijs 99 kinderen Voortgezet onderwijs 89 kinderen Computer 2 kinderen Zwemlessen diploma A 19 kinderen. Totaal toegekende vouchers: 362	<u>Aantal gebruikers kindregelingen:</u> Sociaal-culturele en sportieve activiteiten 196 kinderen Primair onderwijs 119 kinderen Voortgezet onderwijs 99 kinderen Computer 18 kinderen Zwemlessen diploma A 36 kinderen. Totaal toegekende vouchers: 468 <u>Aantal gebruikers meedoenarrangement:</u> 173
Het aantal interventies dat vanuit Schuldhulp Op Maat en Humanitas thuisadministratie wordt ingezet	Schuldhulp Op Maat: 100 klanten in behandeling genomen en 46 interventies afgesloten (2018) Humanitas thuisadministratie: 34 interventies (2018)	Schuldhulp Op Maat (1-1-2020): 59 Bron: jaarverslag SOM 2019 Humanitas thuisadministratie: 39 Bron: Factsheet Thuisadministratie	Actuele gegevens zijn nog niet beschikbaar.	<u>Schuldhulp op maat 2021</u> Aantal afgesloten trajecten: 93 Aantal nieuwe cliënten: 99 <u>Humanitas Thuisadministratie 2021:</u> Aantal cliënten: 21 <u>Humanitas Formulierenbrigade 2021:</u> Aantal cliënten: 31
Het aantal geslaagde (re-integratie) trajecten richting regulier werk	Instroom: 142 klanten Uitstroom: 224 klanten	Instroom : 140 Uitstroom: 161 Bron: jaarrekening SDOA 2019.	Instroom: 169 Uitstroom: 155 Bron: jaarrekening SDOA 2020	Instroom: 152 Uitstroom: 212 Bron: jaarrekening SDOA 2021
Ontwikkeling van inwoners binnen de keten Meedoen-Participatie en Werk	SDOA deelt klanten in in drie groepen, te weten Meedoen, Perspectief en Werk. <u>Cijfers januari 2019:</u> Meedoen: 209 klanten Perspectief: 214 klanten Werk: 136 klanten	<u>Cijfers t/m februari 2020:</u> Meedoen : 263 Perspectief : 259 Werk: 124 Bron: evaluatie lokaal en wijk- gericht werken.	<u>Cijfers per 1 januari 2021:</u> Meedoen: 246 Perspectief: 285 Werk: 128	<u>Cijfers t/m 31 december 2021:</u> Meedoen: 237 Perspectief: 265 Werk: 80
Het aantal inwoners met een laag inkomen	SDOA: participatiewet 1-1-2019 : 556. Collectieve zorgverzekering 2017: 1538 Bijzondere bijstand 2017: 918 Individuele inkomenstoelage 2017: 245	31-12-2019 Collectieve zorgverzekering 2019: 1.423 Bijzondere bijstand, minimabeleid en individuele inkomenstoelage: 968 aanvragen. In 2018 zijn 883 aanvragen ingediend Bron: jaarrekening 2019 SDOA	1-1-2021 Collectieve zorgverzekering: 224 aanvragen Bijzondere bijstand: 799 aanvragen Kindregelingen/minimabeleid: 706 aanvragen Individuele inkomenstoelage: 312 aanvragen Bron: SDOA	1-1-2022 Collectieve zorgverzekering: 1.374 Bijzondere bijstand: 362 Individuele inkomens- en studietoelage: 356 Aanvragen minimabeleid overig (niet uitkeringsgerechtigden): 150 Bron: Fijnder
De resultaten vanuit de pilot integraal werken SDOA-VMK	Pilot is begin 2019 gestart. Er zijn nog geen resultaten bekend.	Van de 750 personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt voor heel SDOA, zijn 432 klanten actief geworden. Voor de gemeente Berkelland komt dit neer op 61%. Bij personen die al actief waren is gekeken naar een uitbreiding van de activiteiten. De professionals van SDOA en VMK zijn positief over de intensivering van de samenwerking, zo is naar voren gekomen in	Van totaal 706 klanten zijn 636 actief (dat is 97%). Voor Berkelland komt dit neer op: van de 246 klanten meedoen, zijn 239 ‘in begeleiding naar participatie’. Dat komt neer op 97%.	Van totaal 664 klanten zijn 515 actief (dat is 77,5%). Voor Berkelland komt dit neer op: van de 236 klanten meedoen, hebben 55 klanten (23%) geen participatiemogelijkheid. Van de 181 klanten met participatiemogelijkheid is 80,7% geactiveerd. Hiervan is 71,3% sociaal geactiveerd en ontvangt 9,4% hulpverlening. Een percentage van

		een enquête over de ervaren samenwerking.		19,3%, 35 klanten met participatiemogelijkheid, wordt nog begeleid richting participatie. Bron: Fijnder
% jongeren dat opgroeit in een gezin dat moeite heeft met rondkomen (bron: Kindermonitor GGD)**				Kindermonitor 2021 is nog niet beschikbaar (eind mei)

** Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2022. De 3-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

THEMA 5: GEZONDE LEEFSTIJL

Indicator	Nulmeting	1-meting	2-meting	3-meting (2022)
Meer (kwetsbare) inwoners voldoen aan Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen. (NNGB)	64,4% (19 jaar en ouder) voldoet aan de norm.	48% (19 jaar en ouder) voldoet aan de norm.	48% (19 jaar en ouder) voldoet aan de norm.	52% (19 jaar en ouder) voldoet aan de norm.
Het aantal Berkellanders dat deelneemt aan een Gecombineerde LeefstijlInterventie (GLI)	0	2019: 13 deelnemers in Eibergen 12 deelnemers in Borculo 10 deelnemers in Neede	Dec 2019 tot mrt 2020: 30 deelnemers in Neede 46 deelnemers in Eibergen 53 deelnemers in Borculo 4e en 5e groepen kunnen starten Ruurlo en Beltrum zijn ook 2 GLI teams gestart	In 2021 in totaal 35. I.v.m. corona zijn er minder groepen gestart.
Het aantal Berkellanders die vanuit een Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) duurzaam uitstromen naar regulier sport- en beweegaanbod.	0	2019 gestart: 2 jarig traject dus nu nog geen gegevens.	2020: Advies en doorverwijzing aan 71 deelnemers Aantallen die lid zijn geworden en zijn blijven sporten is erg lastig aan te geven door corona. Naar schatting zeker de helft (35) in contact gebracht/geleid naar nieuw aanbod. Een ander groot deel was al sportief actief en heeft dit voortgezet / uitgebreid. Een klein deel blijft zelfstandig actief.	In 2021 zijn alle (35) deelnemers door de beweegmakelaar doorverwezen naar passend aanbod of activiteit. Ruim de helft: 55-60% zegt meer te bewegen en duurzaam te bewegen.
% Berkellanders dat lid is van een sportvereniging.	13.306 mensen zijn lid van een sportvereniging. Dit is 30% van Berkellandse bevolking.	X	13.916 mensen zijn lid van een sportvereniging. Dit is 30% van Berkellandse bevolking.	10.935 mensen zijn lid van een sportvereniging. Dit is ongeveer 25% van de Berkellandse bevolking.
Aantal scholen met ‘gezonde school certificaat’/ Vignet	Basisonderwijs: 2 Voortgezet Onderwijs: 2 (locaties Assink) Voortgezet Speciaal Onderwijs: 1 Op 6 locaties lopen er trajecten tot Gezonde School locaties.	2019: Basisonderwijs: 3 (Kerst zwart, st Joris, Kisveld) Voortgezet Onderwijs: 3 (Assink 2 locaties en Maxx) Voortgezet Speciaal Onderwijs: 1 (Korte Dreef)	2020: Basisonderwijs: 6 (Kerst Zwart, St Joris, Kisveld, Het Sterrenpalet, De Hofmaat, Wonderwijs) Voortgezet Onderwijs: 3 (Assink Lyceum Eibergen en Neede, Maxx) Gezonde School activiteiten/thema’s: 9 (St Joris, Kerst Zwart, De Hofmaat, De Berkel, Klein Borculo, Staringcollege, Zone College, Assink Lyceum, Het Sterrenpalet)	Nog niet bekend.
Aantal verenigingen met ‘gezonde sportkantine’	Bij 2 verenigingen loopt een traject.	2 concrete ‘gezonde sportkantine’ trajecten met verenigingen. Daarnaast 2 verenigingen een traject met Tactus gestart rondom preventie alcohol- en middelengebruik.	Vanwege de coronacrisis heeft Tactus haar focus tijdelijk moeten verleggen naar meer ambulante begeleiding in het kader van alcohol- en middelengebruik. In 2021 zullen zij zich ook weer bezig gaan houden met het creëren van bewustwording rondom alcohol- en	In 2021 heeft Tactus haar inzet m.b.t. bewustwording rondom alcohol- en middelengebruik binnen sportverenigingen niet hervat.

			middelengebruik binnen sportverenigingen.	
Er zijn minder kinderen/jongeren met overgewicht.	<u>Cijfers 2016-2018:</u> 10% in de leeftijd 3 jaar en 9 maanden 9 % in de leeftijd 5-6 jaar 15% in de leeftijd 9-10 jaar 14% in de leeftijd 12-13 jaar	Geen actuele gegevens beschikbaar	Geen actuele gegevens beschikbaar. In 2021 volgt een nieuwe kindermonitor van de GGD.	Kindermonitor 2021 nog niet beschikbaar.
Het alcohol en drugsgebruik onder jongeren is afgenomen.	<u>In 2015 heeft:</u> 27% van de Berkellandse jongeren recent vijf of meer glazen alcohol gedronken (bingedrinken); 3% van de Berkellandse jongeren recent softdrugs gebruikt; 1% van de Berkellandse jongeren ooit harddrugs gebruikt; 1% van de Berkellandse jongeren ooit lachgas gebruikt.	Geen actuele gegevens beschikbaar	<u>In 2019 heeft:</u> 30% van de Berkellandse jongeren recent vijf of meer glazen alcohol gedronken (bingedrinken); 2% van de Berkellandse jongeren recent softdrugs gebruikt; 0% van de Berkellandse jongeren ooit harddrugs gebruikt; 2% van de Berkellandse jongeren ooit lachgas gebruikt. (Middelbare scholieren (2 ^e /4 ^e klassers) Kompas)	De volgende monitor jeugd volgt in 2023.
Het aantal klanten van SDOA dat gebruik maakt van de meedoenregeling ‘Sociaal culturele en sportieve activiteiten’.	In 2018 hebben 156 klanten (met kinderen) gebruik gemaakt van de participatieregeling, hieronder vallen uitgaven voor sport en cultuur.	In 2019 hebben 160 gezinnen gebruik gemaakt van de participatieregelingen voor sport en cultuur.	In 2020 hebben 322 kinderen gebruik gemaakt van de participatieregelingen voor sport en cultuur.	In 2021 hebben 196 kinderen gebruik gemaakt van de kindregelingen voor sociaal-culturele en sportieve activiteiten
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het project ‘Sport Werkt’ en wordt toe geleid richting een sport- en beweegaanbieder.	<u>Aantal 2017-2018:</u> 4 trajecten met in totaal 44 deelnemers. In 2019 kan een nulmeting voor toeleiding richting sport- en beweegaanbieders worden gedaan.	<u>Aantal 2018-2019:</u> 6 trajecten afgerond met 88 deelnemers en 1 nieuw opgestart met 10 deelnemers. Toeleiding richting sportaanbieders blijft een uitdaging en wordt nog niet gerealiseerd.	<u>Aantal 2019/2020:</u> 4 trajecten ‘Op weg naar werk en participatie’ met 30 deelnemers. Exacte toeleiding blijft lastig in kaart te brengen. Interesse is er wel. Bezig initiatieven en mogelijkheden zo in te richten dat deelname voor statushouders en SDOA groep laagdrempeliger wordt (sportakkoord + meedoen-app) In 2020 Berkelland in Beweging (Sport Werkt Extra) gestart met 13 deelnemers. Gestopt uiteindelijk vanwege corona.	In 2021 zijn er i.v.m. corona geen dergelijke beweeggroepen georganiseerd.
Het aantal inwoners dat via het loket of projecten Uniek Sporten is doorgeleid naar een sportvereniging.	0	Regionaal project/loket Kies Je Unieke Sport: 35 deelnemers, 15 lid geworden, waarvan 2 uit Berkelland.	Jan- mei 2020: Regionaal project Uniek sporten en Kies je Unieke sport: 8 aanmeldingen voor de Achterhoek. Het aanbod aan sportaanbieders en sportcursussen is regionaal wel uitgebreid. Door corona is er weinig gebruik van gemaakt.	Info via Achterhoek in Beweging is onderweg.
Aantal deelnemers aan projecten met betrekking tot valpreventie en ‘walking sports’.	<u>Deelname valpreventie 2018:</u> 70 deelnemers mensen in 4 kernen <u>‘Walking sports’</u> Er zijn in 2019 0 deelnemers.	<u>Deelname valpreventie 2018-2019:</u> 6 trajecten met 80 deelnemers in 6 kernen 2 voetbalverenigingen hebben structureel activiteiten opgezet met circa 7 deelnemers. In totaal circa 14 deelnemers.	<u>Deelname valpreventie 2019-2020:</u> 3 trajecten met 54 deelnemers in 3 kernen. Maart 2020 zijn de activiteiten stopgezet i.v.m. corona. Vanaf mei wel coronaproof activiteiten zoals balkontraining met 395 deelnemers en 500 beweeg tips flyers verspreid. <u>‘Walking sports’:</u> Old stars tennis in Borculo (walking tennis) gestart in juli, op de opening waren +/- 30 deelnemers.	<u>Deelname valpreventie 2021:</u> 1 traject heeft doorgang kunnen vinden met 12 deelnemers. <u>‘Walking sports’:</u> Zowel voetbal als tennis heeft plaatsgevonden met in totaal 70 deelnemers.

			Old stars tafeltennis in Beltrum in voorbereiding. Wegens corona helaas nog niet gestart. Old stars voetbal in heel Berkelland is nu volop in ontwikkeling.	
Aantal deelnemers aan wijksgroepen senioren	<u>Deelname 2017- 2018:</u> 4 wijksgroepen met 38 deelnemers	<u>Deelname 2018-2019:</u> 6 wijksgroepen met 59 deelnemers in 3 kernen	<u>Deelname 2019-2020:</u> 7 wijksgroepen met 77 deelnemers in 3 kernen. Maart 2020 zijn de activiteiten stopgezet i.v.m. corona. Vanaf mei coronaproof activiteiten zoals balkontraining met 395 deelnemers en 500 beweeg tips flyers verspreid	<u>Deelname 2021:</u> Er heeft een herstart van de 7 wijksgroepen in 3 kernen plaatsgevonden in 2021. In totaal circa 100 deelnemers.
Aantal verenigingen dat inzet op het concept ‘open club’/ ‘vitaal sportpark’.	2 verenigingen hebben hier op ingezet.	4 verenigingen zetten in op het concept ‘Open club’. Op 4 plaatsen zijn ontwikkelingen richting een vitaal sportpark. Hieraan zijn +/- 10 verenigingen verbonden.	6 verenigingen zetten in op het concept ‘Open club’. Op 6 plaatsen zijn ontwikkelingen richting een vitaal sportpark. Hieraan zijn +/- 29 verenigingen en organisaties verbonden.	In bijna alle kernen wordt inmiddels in bepaalde mate ingezet op de ontwikkeling richting een vitaal sportpark / ‘open club’. In totaal zijn daarbij 36 verenigingen betrokken.
Aantal deelnemers aan project ‘laagdrempelige beweegvoorziening voor mensen met dementie en mantelzorgers’.	0	<u>2019:</u> 8 deelnemers	<u>2020:</u> In de pilot van 20 weken in totaal 8 deelnemers (verdeeld over 2 dagen). Wegens succes nu voortgezet en bekostigd door Huisje Noord. Na corona weer opgepakt.	<u>2021:</u> Binnen de corona-richtlijnen doorgezet i.s.m. Huisje Noord. In totaal 6 deelnemers.
Het percentage rookvrije kinderopvanglocaties*	N.v.t.	N.v.t.	100% (het is een verplichting dat kinderopvanglocaties rookvrij zijn)	100% (het is een verplichting dat kinderopvanglocaties rookvrij zijn)
Het aantal rookvrije sportverenigingen*	N.v.t.	N.v.t.	6	6
Het percentage rokers*	N.v.t.	N.v.t.	2% van de middelbare scholieren (2e en 4e klas) rookt dagelijks, 4% tenminste wekelijks (Jeugdmonitor, 2019) 18% van de jongvolwassenen (16-25 jaar) rookt dagelijks, 27% tenminste wekelijks (Jongvolwassenenmonitor, 2019) 21% van de 19-65 jarigen rookt (wel eens) (Volwassenenmonitor, 2016).	Nog geen nieuwe gegevens bekend.
Het aantal verslavingszorginstellingen dat rookvrij is*	N.v.t.	N.v.t.	In Berkelland hebben we te maken met twee verslavingszorginstellingen. Iriszorg is grotendeels rookvrij. Naar verwachting zijn de klinieken eind dit jaar rookvrij. Over Tactus hebben we geen informatie.	Niet bekend.
Het aantal gezonde schoolkantines*	N.v.t.	N.v.t.	Momenteel heeft geen enkele school de gezonde kantine schaal. Dit moet elk jaar opnieuw aangevraagd worden. De scholen die het gehad hebben zijn Het Zone college, Assink Rekkense weg, VSO Klein Borculo. Scholen met een gezonde kantine zonder schaal: Zone College, Staring Beukenlaan, Assink Julianaplein en Rekkense weg. Assink Parallelweg, Staring Herenlaan en Maxx zijn bezig met het realiseren	Er zijn geen nieuwe scholen aangemeld.

			van een gezonde kantine. Scholen met het Vignet Voeding zijn Assink Rekkenseweg, St Joris Borculo en Wonderwijs. SO Klein Borculo leeft wel de voorschriften na maar heeft geen vignet. SVO De Korte dreef doet heel veel op dit thema maar heeft ook geen vignet.	
Het aantal aangemelde scholen voor een watertappunt*	N.v.t.	N.v.t.	Watertappunten zijn er op VO Zone college, Assink locaties, Maxx Neede, BO St Joris en Het Sterrenpallet. Staring Beukenlaan heeft een alternatief met waterkannen en flesje in de automaat. Veel basisscholen hebben wastafels met bekers in de klas.	Voortgezet onderwijs: 3 Basisonderwijs: 2
Het aantal sportaanbieders dat laagdrempelig sportaanbod aanbied om inactieve mensen en kinderen met (risico op) overgewicht in beweging te krijgen*	N.v.t.	N.v.t.	6	14 verenigingen zijn hiermee actief.
Het aantal aangemelde locaties waar een Gezonde School Coördinator actief is*	N.v.t.	N.v.t.	Op 8 basisscholen en 10 VO locaties. (zonder coördinator, geen subsidie is een voorwaarde)	Niet bekend.
Het percentage van de PO, VO en MBO-scholen dat gebruik maakt van het ondersteuningsaanbod gezonde school*	N.v.t.	N.v.t.	9 gezonde scholen plus De Berkel. Klein Borculo, Staring en Zone college met extra thema/activiteit	Niet bekend.
% jongeren met een verhoogde kans op psychosociale problematiek ((bron: Kindermonitor, Emovo GGD)).**				Kindermonitor 2021 is nog niet beschikbaar. Monitor jeugd en Monitor jongvolwassenen worden in 2023 opnieuw afgenomen.
% jongeren dat voldoende beweegt (bron: Kindermonitor, Emovo GGD)).**				Kindermonitor 2021 is nog niet beschikbaar. Monitor jeugd en Monitor jongvolwassenen worden in 2023 opnieuw afgenomen.

* Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2021. De 2-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

** Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2022. De 3-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

THEMA 6: MANTELZORG

Indicator	Nulmeting	1-meting	2-meting	3-meting (2022)
<u>Mantelzorgers in beeld bij gemeente Berkelland:</u> Gebruikers voucherregeling Gebruikers mantelzorgwaardering Deelnemers mantelzorg verwendag	25 (februari 2019) 634 (december 2018) 70 (november 2018)	50 (december 2019) 651 (december 2019) 56 (november 2019)	70 (december 2020) 613 (december 2020) Vanwege corona was er geen mantelzorg verwendag, wel zijn er 203 verwenpakketten uitgedeeld.	76 (december 2021) 769 (december 2021) Attentie of deelname etentje: 362 mantelzorgers (november 2021)
<u>Aantal gebruikers van mantelzorgondersteuning:</u> Bezoekers mantelzorgcafés Bezoekers Alzheimercafé Bezoekers NAH café Deelnemers Cursus de Kunst van het	Gemiddeld 10 per café (feb 2019) 30-35 per keer (februari 2019) 20 per keer (februari 2019) 20 (december 2018)	X X X 18 (december 2019)	Gemiddeld 10 per café, echter vanaf maart 2020 gesloten in verband met corona. Dit geldt ook voor het Alzheimercafé en het NAH café. 14, kleinere groep in verband met corona	Heeft niet plaatsgevonden in 2021 10-15 per keer, vanwege corona Heeft niet plaatsgevonden in 2021 10 deelnemers

Zorgen en Loslaten Gebruikers voucherregeling Gebruikers mantelzorgwaardering Deelnemers mantelzorg verwendag Gebruikers van het project zorgvrijwilligers VIT	25 (februari 2019) 634 (december 2018) 70 (november 2018) 8 (december 2018)	50 (december 2019) 651 (december 2019) 56 (november 2019) 10 (december 2019)	70 (december 2020) 613 (december 2020) Vanwege corona was er geen mantelzorg verwendag, wel zijn er 203 verwenpakketten uitgedeeld. Er is een tijdelijke stop van het project zorgvrijwilligers. Er wordt gezocht naar een organisatie waar dit project geborgd kan worden.	76 (december 2021) 769 (december 2021) Attentie of deelname etentje: 362 mantelzorgers (november 2021) 4 vrijwilligers actief bij mantelzorgers
Aantal (over)belaste mantelzorgers in gemeente Berkelland	<u>Regionale kerncijfers (peildatum januari 2017; bron Mezzo):</u> Aantal mantelzorgers 15 jaar en ouder: 11.211 Mantelzorgers die langdurig zorgen: 9.810 Mantelzorgers die langdurig en intensief zorgen: 1.927 Zwaarbelaste mantelzorgers: 964	Er is na 2017 geen nieuw landelijk onderzoek gedaan naar het aantal (over)belaste mantelzorgers per gemeente	Er is na 2017 geen nieuw landelijk onderzoek gedaan naar het aantal (over)belaste mantelzorgers per gemeente. In 2021 gaan we de mate van overbelasting bij onze mantelzorgers in Berkelland in beeld brengen aan de hand van de mantelzorgwaardering aanvragen.	Aantal mantelzorgers > 15 jaar: 13.000 Overbelaste mantelzorgers: 1.200 Bron: MantelzorgNL & Ecorys Mate van overbelasting vanuit 769 aanvragen mantelzorgwaardering: bij 150 mantelzorgers gaf de ingevulde vragenlijst aanleiding tot contact.
<i>Aantal jonge mantelzorgers dat in beeld is bij Knooppunt Mantelzorg</i>				25 (Bron: Knooppunt Mantelzorg Berkelland)

** Extra toegevoegde indicatoren in de verantwoordingsrapportage van 2022. De 3-meting staat bij deze indicatoren gelijk aan een nulmeting, omdat dit het eerste jaar is dat ze meegenomen worden in de verantwoording.

Aanleiding

Al sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 staat mantelzorgondersteuning hoog op de agenda van gemeente Berkelland. Mantelzorgers vormen een belangrijk fundament voor een leefbare samenleving waaraan iedereen kan deelnemen. Zij nemen een belangrijke rol in als het gaat om de (na-)zorg van zorgbehoevenden. Mantelzorg wordt vaak gecombineerd met andere activiteiten zoals werk, opleiding, sport/hobby, opvoeding van de kinderen en het verzorgen van een eigen huishouden. Dit kan leiden tot een gevoel van overbelasting. Als gemeente vinden wij het belangrijk dat mantelzorgers erkend, herkend en ondersteund worden, zodat overbelasting voorkomen kan worden.

In 2017 hebben we de mantelzorgondersteuning samen met inwoners en betrokken ketenpartners geëvalueerd. Het volgende is geconcludeerd:

- Mantelzorgers en hun ondersteuningsbehoefte zijn onvoldoende in beeld;
- Ondersteuning richt zich met name op de volwassen mantelzorgers;
- Mantelzorgers en hun naasten zijn zich er vaak niet van bewust dat er sprake is van mantelzorg;
- De mate van (over-)belasting bij mantelzorgers is niet altijd goed in beeld, waardoor ondersteuning niet altijd tijdig en adequaat ingezet wordt;
- Ketenpartners (huisartsen, scholen, verenigingen en maatschappelijke organisaties) hebben aangegeven dat ze geen nieuw loket willen. Zij kennen de toegang van Voormekaar goed en weten deze te vinden. Zij willen voor al hun hulpvragen terecht kunnen bij Voormekaar;
- Informatie voor mantelzorgers is versnipperd te vinden op diverse websites;
- Er is behoefte aan een goede voorliggende voorziening die voorziet in praktische ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligers die ingezet kunnen worden bij de mantelzorgers thuis.

Deze evaluatie heeft geleid tot het Knooppunt Mantelzorg, dat onderdeel is geworden van het uitvoeringsprogramma Samen Denken, Samen Doen. Dit uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen in 2017-2018. We streven ernaar om te doen wat écht nodig is, in samenwerking met partners om zo aan te kunnen sluiten bij de vraag van mantelzorgers.

Wat wilden we bereiken?

De evaluatie in 2017 heeft ons aanknopingspunten gegeven om de mantelzorgondersteuning te verbeteren. De wijze waarop we daar invulling aan hebben gegeven heeft vorm gekregen in het concept Knooppunt Mantelzorg. Het is geen fysieke plek waar je naartoe kunt.

Het Knooppunt Mantelzorg concept bestaat uit een kwartiermaker en vier mantelzorgcoaches. Zij geven advies en ondersteuning. Daarmee dragen zij bij aan het versterken van het (bestaande) netwerk van formele en informele zorg in het sociaal domein, het vergroten van de bewustwording en bekendheid van mantelzorg in de samenleving en het ontlasten van de mantelzorgers. Het Knooppunt Mantelzorg kan gezien worden als een algemene voorziening waarbij enerzijds ingezet wordt op het signaleren van (over)belasting bij mantelzorgers en anderzijds op het verminderen van de belasting van mantelzorgers door het netwerk om de mantelzorger heen te versterken. De proactieve houding maakt dat we preventief kunnen doen wat nodig is, om overbelasting en een zwaardere hulpvraag te voorkomen. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat mantelzorgers beter in staat blijven om de hulp te bieden aan hun naaste. Het bieden van de juiste ondersteuning kunnen wij als gemeente niet alleen, daar hebben wij netwerkpartners bij nodig. Met de komst van een Knooppunt maken wij onze netwerkpartners hier bewust van en vragen wij hen, daar waar zij dat kunnen, bij te

dragen aan de ondersteuning aan mantelzorgers. Het uitgangspunt voor ondersteuning van mantelzorgers is om hen te bereiken op plekken waar zij zich gewoonlijk bevinden: thuis, op school, op het werk, op plekken waar ze zich in hun vrije tijd bevinden, in de buurt en op zorglocaties. De kwartiermaker en de mantelzorgcoaches (welzijnsmedewerkers Voormekaar) werken nauw met elkaar samen. De kwartiermaker werkt voor de hele gemeente en is ervoor verantwoordelijk dat alle mogelijk denkbare stakeholders rond mantelzorgers betrokken en gecommitteerd worden en blijven op het ondersteunen van mantelzorgers. De kwartiermaker draagt er zorg voor dat die betrokken stakeholders gefaciliteerd en ondersteund worden in het (vroeg)signaleren van mantelzorgers. Voor een uitgebreide functiebeschrijving verwijzen we u naar bijlage 1.

De effecten

Bij de start van het concept Knooppunt Mantelzorg hebben we een effectenarena gemaakt. In deze effectenarena hebben we vanuit verschillende perspectieven gekeken wat het Knooppunt Mantelzorg kan betekenen voor: de maatschappij, de omgeving van de mantelzorger, de mantelzorger en de zorgvrager. Alle verwachte effecten zijn te vinden in bijlage 2. Voor de evaluatie van het Knooppunt Mantelzorg gaan we dieper in op een aantal effecten die (deels) meetbaar zijn:

- Mantelzorgers zijn beter in beeld, krijgen erkenning en worden eerder herkend;
- Er worden meer mantelzorgers bereikt;
- Er zijn meer passende ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers;
- Er is meer bewustwording rondom het thema mantelzorg.

Wat hebben we behaald?

Aanvankelijk zijn we het Knooppunt Mantelzorg gestart vanuit inhoudelijke motivatie. Uit de effectenarena bleek dat we met dit concept ook kunnen bijdragen aan het langer zelfstandig thuis blijven wonen, doordat mantelzorgers het langer kunnen volhouden in de thuissituatie. We deden daarbij de aanname dat mantelzorgers minder snel gebruik zouden maken van formele ondersteuning, doordat ze zich ondersteund voelen vanuit hun omgeving. Dit heeft ertoe geleid dat dit concept ook is ingezet als sturingsmaatregel. We zien nu in de praktijk dat dit niet één-op één zo werkt. Er wordt een steeds zwaarder beroep gedaan op mantelzorgers om de zorg betaalbaar te houden. Met de komst van het Knooppunt Mantelzorg hebben wij meer oog voor deze groep gekregen en constateren we dat ze een belangrijke bijdrage leveren in het betaalbaar houden van de zorg. We constateren daarbij ook dat het Knooppunt Mantelzorg niet direct bijdraagt aan een besparing op onze uitgaven voor de Wmo en Jeugdwet. In opdracht van MantelzorgNL is er door Ecorys onderzoek gedaan naar de maatschappelijke waarde van mantelzorg¹. Daaruit blijkt dat de kosten voor de maatschappij in gemeente Berkelland tussen de 86 en 117 miljoen euro per jaar zou bedragen als mantelzorg wordt vervangen door professionals.

Behaalde effecten

November 2021 zijn er via het inwonerspanel Berkelland Spreekt vragen gesteld aan inwoners om inzicht te krijgen in de bekendheid van mantelzorg. Samengevat kunnen we stellen dat de bekendheid is toegenomen. Er is een grote groep inwoners (>75%) die hulp biedt aan een mantelzorger. Van de inwoners die hebben aangegeven zelf mantelzorger te zijn geeft 45% aan dat zij weten waar ze de ondersteuning in de gemeente kunnen vinden. Dit geeft aan dat er inzet nodig blijft om de mantelzorgers te ondersteunen.

Er zijn diverse activiteiten tot stand gekomen die hebben bijgedragen aan het behalen van de effecten. Een uitgebreide beschrijving van deze activiteiten is te vinden in bijlage 3. We zullen nu ingaan op de belangrijkste resultaten.

¹ [De maatschappelijke waarde van mantelzorg - MantelzorgNL](#)

Door de werkwijze rondom het aanvragen van de mantelzorgwaardering aan te passen, hebben we meer mantelzorgers in beeld gekregen en hebben we ook meer zicht op de mate van (over-)belasting. Hierdoor hebben we (zo nodig) passende ondersteuning kunnen aanbieden en kunnen inspelen op signalen over ondersteuning die wordt gemist. Zo bleek bij de start van het Knooppunt Mantelzorg al dat we onvoldoende ondersteuningsmogelijkheden hebben voor jonge mantelzorgers. De afgelopen jaren zijn er diverse activiteiten in nauwe samenwerking met de Jimmy's, Sport Federatie Berkelland, Culturijs en de bibliotheek georganiseerd. Daarnaast is het signaal opgepakt dat er behoefte is aan een goede voorliggende voorziening die voorziet in praktische ondersteuning. Dit heeft, in samenwerking met Careaz en Livio geleid tot het project respijtvrijwilligers. Tot slot zijn er activiteiten ondernomen om de bewustwording rondom het thema mantelzorg te vergroten, waarbij het Knooppunt zich specifiek heeft gericht op een aantal stakeholders: scholen, werkgevers en zorgorganisaties. Dit onderdeel heeft echter vanwege de coronacrisis minder aandacht gekregen dan we ons hadden voorgenomen.

In hoeverre wordt de rol van kwartiermaker en mantelzorgcoach vervuld zoals beoogd?

De welzijnswerkers in de teams Voormekaar hebben de rol van mantelzorgcoach. Het zijn van een mantelzorgcoach is onderdeel van een breed takenpakket van de welzijnsmedewerker. De kwartiermaker stimuleert, motiveert en faciliteert de mantelzorgcoaches om hun rol op te pakken. Dit blijft structureel nodig om het thema mantelzorg onder de aandacht te houden en om de kennis en expertise bij de medewerkers up to date te houden. Als mantelzorgcoach informeren de welzijnsmedewerkers hun collega's over de ontwikkelingen rondom mantelzorg en houden ze het thema levend in het team. Dit hebben ze in 2021 onder meer gedaan door te zorgen voor actuele informatie (in Mylex) en door uitleg over het spel 'bordje vol': een methodiek die ingezet kan worden om inzichtelijk te maken wat er allemaal op het bordje van de mantelzorger ligt en welke van deze zaken ook door iemand anders (in het netwerk van de mantelzorger) opgepakt kan worden. Daarnaast worden zij geconsulteerd door collega's bij complexe mantelzorgsituaties en nemen zij deze desgewenst over. In 2021 betrof dit ca. 15 situaties. Daarnaast leggen zij pro-actief contact met mantelzorgers waarbij mogelijk sprake is van (dreigende) overbelasting. Naast de rol in het team vervullen de mantelzorgcoaches een rol in de uitvoering van activiteiten o.a. voor jonge mantelzorgers en tijdens de Dag van de Mantelzorg. Ook hebben zij een goed beeld van voorliggende voorzieningen in hun kern, die mogelijk een rol kunnen spelen om mantelzorgers te ondersteunen.

De kwartiermaker is initiatiefnemer in het verbeteren van de mantelzorgondersteuning. Op onderdelen zien we dit al terug: aanvraag mantelzorgwaardering, mantelzorgregeling en het project respijtvrijwilligers. Belangrijk uitgangspunt van het concept Knooppunt Mantelzorg is het ondersteunen van mantelzorgers op de plek waar zij zich bevinden (buurt, werk, school, zorgorganisatie). Daarvoor bouwt de kwartiermaker een netwerk van partijen rondom de mantelzorgers. Dit zien we terug bij het project respijtvrijwilligers en bij de organisatie en coördinatie van diverse activiteiten. De afgelopen periode is er door de kwartiermaker veel ingezet op algemene bewustwording rondom mantelzorg. In Berkelbericht, lokale media, op de website van de gemeente Berkelland en op social media zijn berichten en artikelen geplaatst. Hierbij zijn zowel verhalen van lokale mantelzorgers gebruikt als ook berichten en filmpjes uit landelijke campagnes. Daarnaast is ingezet op gerichte informatie naar organisaties die een belangrijke rol kunnen spelen in de ondersteuning van mantelzorgers. Door de coronacrisis is dit vooral digitaal (op afstand) gebeurd. Het was enerzijds nauwelijks mogelijk om organisaties te bezoeken en anderzijds speelde het leven van mantelzorgers zich voor het overgrote deel thuis af. Hierdoor is er nog onvoldoende ingezet op het faciliteren van deze partijen bij het bieden van ondersteuning die zij zelf kunnen bieden aan mantelzorgers in hun eigen omgeving. Doordat er meer bewustwording is rondom mantelzorg en door de al gelegde contacten is er een goede basis gelegd om hier de komende periode meer op in te zetten.

Conclusie

De rol van mantelzorgers is onmisbaar in de maatschappij. Door de taken die zij vervullen dragen ze bij aan de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg. Uitval van mantelzorgers leidt al snel tot hoge maatschappelijke kosten². Het blijft dan ook van belang om mantelzorgers te ondersteunen in het langer en beter kunnen volhouden van hun zorgtaken. Op basis van deze evaluatie zien wij de volgende uitgangspunten voor de toekomst:

- We streven naar een verbetering van de toegang tot mantelzorgregelingen;
- We blijven inzetten op de groep jonge mantelzorgers;
- We behouden en verstevigen de verbinding met bedrijven, scholen, vrijwilligersorganisaties en zorginstellingen en denken met hen mee over hoe zij zelf de mantelzorgers kunnen ondersteunen;
- We blijven mantelzorgers met complexe mantelzorgvragers laagdrempelig ondersteunen;
- We gaan samen met ketenpartners op zoek naar passend aanbod om mantelzorgproblemen op te lossen (voorbeeld project respijtvrijwilligers).

Om deze uitgangspunten waar te maken stellen wij voor om de rol van mantelzorgcoach voort te zetten. Deze rol zal onderdeel blijven van het brede takenpakket van de welzijnsmedewerkers. Om te voorkomen dat mantelzorg een onderbelicht thema wordt, stellen wij daarnaast voor om structureel iemand naast de mantelzorgcoaches te zetten. De rol van kwartiermaker zal daarmee vervangen worden door een netwerkcoördinator. De netwerkcoördinator stimuleert, motiveert en faciliteert de mantelzorgcoaches om hun rol op te pakken. Daarnaast zien wij deze persoon als initiatiefnemer om de mantelzorgondersteuning in gemeente Berkelland te verbeteren, met in de komende periode specifieke aandacht voor de toegang tot mantelzorgregelingen. De netwerkcoördinator gaat daarnaast op pad om het al opgebouwde netwerk te verstevigen en uit te breiden, met als doel om samen met ketenpartners op zoek te gaan naar passend aanbod om mantelzorgproblemen op te lossen. Voor de netwerkcoördinatie gaan we uit van 18 uur per week (€55.000,-). Daarnaast begroten we kosten voor het project respijtvrijwilligers en activiteiten/cursussen voor (jonge) mantelzorgers met bijbehorende PR (€10.000,-). Totaal begroten we jaarlijks €65.000,- voor het structureel borgen van het Knooppunt Mantelzorg.

² [De maatschappelijke waarde van mantelzorg - MantelzorgNL](#)

Bijlage 1 – functiebeschrijvingen kwartiermaker en mantelzorgcoaches

De kwartiermaker:

- Bouwt en onderhoudt netwerk van partijen rondom mantelzorgers;
- Stimuleert bewustwording bij deze partijen;
- Stimuleert deze partijen iets voor mantelzorgers te doen. Bijvoorbeeld aandacht voor jonge mantelzorgers door het organiseren van activiteiten voor ontspanning en ontmoeting logenoten;
- Faciliteert deze partijen met kennis en vaardigheden. Bijvoorbeeld door voorlichting te geven over hoe om te gaan met AVG en verlegenheid;
- Stimuleert formele en informele partijen activiteiten voor mantelzorgers te organiseren (denk aan cursussen en bouwen van een mantelzorgnetwerk);
- Organiseert netwerkbijeenkomsten;
- Kan voorbeelden geven van ondersteuning van mantelzorgers
- Communicatie en PR rond thema mantelzorg
- Verwijst waar nodig voor inhoudelijke informatie en expertise naar de mantelzorgcoach;
- Uitbreiden werkzaamheden door inzet vrijwillige collega's.

De mantelzorgcoach is primair verantwoordelijk voor alle complexe mantelzorgvragen van mantelzorgers in de gemeente. Hij/zij is een expert op het gebied van mantelzorgondersteuning. De mantelzorgcoach heeft een relevant en up-to-date netwerk om complexe mantelzorgvragen te kunnen beleggen en passend aanbod te krijgen, dat helpend en verlichtend is voor de betreffende mantelzorger. De mantelzorgcoach deelt inhoudelijke expertise met de kwartiermaker, zodat zij gezamenlijk tot een goed methodisch en inhoudelijk aanbod komen richting stakeholders, die voor de mantelzorgcoach als verwijzers fungeren. De mantelzorgcoach:

- Geeft informatie & advies;
- Haalt de vraag op van mantelzorgers;
- Inventariseert wat er al is voor mantelzorgers;
- Bouwt een netwerk van mantelzorgers (evt. digitaal platform);
- Denkt mee met partijen hoe ze mantelzorgers kunnen ondersteunen;
- Zet een relevant en actueel netwerk in om passend aanbod vinden om mantelzorgproblemen op te lossen; biedt mogelijkheden voor respijtzorg aan;
- Kan bij zeer complexe mantelzorgproblemen tijdelijke coaching en begeleiding bieden aan de mantelzorger;
- Aanjaagfunctie (bewonersinitiatief/ vrijwilligers werven/ generen capaciteit & opleiden).

De mantelzorgcoach is met name werkzaam op wijk- en kernniveau, en onderdeel van een Voormekaar team. Hier is voor gekozen, omdat ketenpartners hebben aangegeven dat zij Voormekaar goed weten te vinden en het liefst daar naartoe willen voor al hun vragen. Daarnaast komt een groot aantal van de mantelzorgers al in beeld bij een keukentafelgesprek waar Voormekaar een belangrijke signalerende functie heeft. Er is al een korte lijn om, daar waar nodig, ondersteuning in te zetten voor de mantelzorger. Voormekaar richt zich op zowel de informele als de formele hulp die ingezet kan worden. Tot slot verstevigen we hiermee het wijk- en kerngericht werken. De voorliggende voorzieningen in elke wijk/kern zijn bekend bij de Voormekaar medewerkers, waardoor ondersteuning zoveel mogelijk laagdrempelig ingezet kan worden en ook inzichtelijk wordt waar aanbod mist.

Bijlage 2 – Effectenarena februari 2019

Effecten voor de maatschappij:

- Mensen kunnen langer zelfstandig thuis blijven wonen doordat mantelzorgers het langer volhouden. (Besparing zorgkosten)
- Mantelzorgers hoeven minder snel gebruik te maken van formele zorg- en hulpverlening, doordat ze zich ondersteund voelen krijgen ze minder snel lichamelijke en psychische klachten. (Besparing zorgkosten)
- Minder ziektekosten doordat mantelzorgers het op hun werk langer volhouden.
- Er blijven in de toekomst meer potentiële gemotiveerde mantelzorgers beschikbaar doordat mantelzorgers met meer plezier blijven mantelzorgen. (Imago)
- Het thema Mantelzorg wordt steeds bekender binnen de Berkellandse samenleving. Mensen weten wat het inhoudt, herkennen het bij elkaar en praten er meer over.
- De gemeente Berkelland bereikt meer mantelzorgers.
- Betere sociale cohesie doordat mensen naar elkaar (leren) omzien. (Cultuuromslag)
- Minder eenzaamheid doordat mensen naar elkaar (leren) omzien en doordat mantelzorg beter bespreekbaar wordt.

Effecten voor de omgeving van de mantelzorger:

- Er is meer bewustwording rond het thema mantelzorg. Daardoor herkent de omgeving van mantelzorgers mantelzorgers eerder. Daardoor kunnen meer mensen rond mantelzorgers hun signaalfunctie oppakken. Daardoor kunnen allerlei partijen mantelzorgers sneller ondersteunen dan wel doorverwijzen
- De omgeving van mantelzorgers heeft meer begrip voor mantelzorgers. Door begrip meer erkenning voor de mantelzorger. De omgeving neemt hierdoor eerder en meer verantwoordelijkheid
- De omgeving van mantelzorgers weet beter hoe ze voor hen kunnen klaarstaan. Ze kunnen doelgerichter en effectiever ondersteuning bieden.
- Er is meer ruimte voor de relatie tussen de mantelzorger en de mensen in zijn/haar omgeving, doordat de mantelzorger meer energie heeft om leuke dingen met hen te doen, los van de zorg.
- Doordat mantelzorgers zich serieus genomen voelen, zijn zij volwaardig partner bij de zorg. Dit ontlast zorgverleners.
- De werkgever van de mantelzorger heeft minder uitval van de mantelzorgende werknemer.
- Bedrijven krijgen door mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid een socialer imago (MVO-doelstellingen).
- Door meer (positieve) bekendheid van het thema krijgen ook andere organisaties goede PR-mogelijkheden (bijv. zorginstellingen).
- Door positieve bekendheid van het thema mantelzorg zullen er meer vrijwilligers komen die hen willen ondersteunen en kan het Knooppunt meer investeringen van allerlei partijen vragen.

Effecten voor de mantelzorger:

- Mantelzorgers worden eerder herkend.
- Mantelzorgers krijgen meer erkenning en begrip.
- De mantelzorger raakt hierdoor minder snel in een isolement.
- De omgeving biedt sneller en passender hulp aan de mantelzorger.
- Mantelzorgers wordt hierdoor eerder ontlast, bijvoorbeeld in 'regelgedoe'.
- Ze worden sneller op ondersteuningsmogelijkheden gewezen. Dit kan zorgen voor eerdere inzet van (andere) zorg en een kortere zorgtijd.
- Doordat mantelzorgers zich veel meer ondersteund voelen door hun omgeving: ze kunnen de zorg beter volhouden. Er is meer ruimte voor eigen activiteiten (energie voor leuke dingen, iets alleen kunnen doen, hobby behouden) en dus een betere balans. Ze behouden langer hun goede (geestelijke) gezondheid en ze kunnen blijven werken.
- Door bewustwording: zijn mantelzorgers zich beter bewust van hun grenzen, worden ze ondersteund in het aangeven van hun grenzen, weten ze beter waar en wanneer ze hulp kunnen vragen. Mantelzorgers vragen makkelijker en eerder om meer hulp. Spanningen tussen mantelzorger en zorgvrager zijn makkelijker bespreekbaar te maken.
- Door bewustwording, ondersteuning en een betere balans is er meer ruimte voor de 'gewone' (niet-zorg) relatie tussen de mantelzorger en de zorgvrager. Hierdoor kan de mantelzorger meer genieten van partner/ouder/gezin en houdt de mantelzorger het zorgen langer vol.
- Door lotgenotencontact voelen (jonge) mantelzorgers herkenning en opluchting.

Effecten voor de zorgvrager:

- De zorgvrager kan (langer) een beroep op de mantelzorger blijven doen.
- Doordat mantelzorgers zich serieus genomen voelen zijn zij volwaardig partner bij de zorg. Zorgvragers ontvangen hierdoor kwalitatief betere zorg op maat.
- De zorgvrager (ouder, kind, partner, andere relatie) ervaart minder spanning, doordat deze zich minder zorgen maakt om mantelzorger en/of doordat deze zich minder bezwaard voelt t.o.v. de mantelzorger. Daardoor zijn spanningen tussen mantelzorger en zorgvrager makkelijker bespreekbaar te maken.
- De persoonlijke (niet-zorg) relatie met mantelzorger blijft intact.
- De zorgvrager kan langer thuis blijven wonen.
- De zorgvrager (en de mantelzorger) zijn minder geïsoleerd.
- Door bekendheid met het thema zijn eventuele vervolgmogelijkheden voor zorg makkelijker bespreekbaar.
- Door leuke activiteiten voor mantelzorgers en zorgvragers bij zorginstellingen wordt de drempel naar opname verlaagd.

Bijlage 3 – activiteiten vanuit het Knooppunt Mantelzorg

Mantelzorgers zijn beter in beeld, krijgen erkenning en worden eerder herkend en er worden meer mantelzorgers bereikt

Mantelzorgwaardering

In 2020 heeft de **kwartiermaker** het initiatief genomen om de mantelzorgwaardering (ook) in te gaan zetten als instrument om mantelzorgers in beeld te krijgen. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf 2021 de werkwijze rondom het aanvragen van de mantelzorgwaardering is aangepast. Mantelzorgers kunnen nu zelf de waardering aanvragen. Bij de aanvraag worden een aantal vragen gesteld om een beeld te krijgen van de zorgsituatie en de mate van belasting. Daarnaast ontvangen zij na de aanvraag een mail met informatie over (voorliggende) ondersteuningsmogelijkheden. Als er op basis van de gegeven antwoorden mogelijk sprake is van (dreigende) overbelasting, dan wordt pro-actief contact gelegd met de mantelzorger door de casusregisseur van Voormekaar of door de **mantelzorgcoach**. In een verdiepend gesprek wordt de situatie van de mantelzorger verder verkend en wordt deze zo nodig verwezen naar passende ondersteuning. In 2021 zijn er 769 aanvragen ingediend voor de mantelzorgwaardering. Hieronder waren 150 mantelzorgers, waarvan de ingevulde vragenlijst aanleiding gaf tot nader contact. Uit een (beperkte) uitvraag bij mantelzorgers komt naar voren dat niet in alle gevallen contact is gelegd. Degenen waarmee contact is geweest ervaren dit overwegend als positief en vinden het fijn dat ze hun verhaal kwijt kunnen en tips krijgen. Vaak is dit al voldoende. Daarnaast worden mantelzorgers regelmatig doorverwezen naar cursussen en lotgenotengroepen of naar praktische hulp (klussen, vervoer).

De gegevens die uit de mantelzorgwaardering naar voren komen geven eveneens informatie over waar mantelzorgers wonen, voor wie ze zorgen en over hun leeftijd. Deze gegevens worden door de **kwartiermaker** gebruikt om te bekijken of de ondersteuning aansluit en om stakeholders te informeren.

Dag van de Mantelzorg

De Dag van de Mantelzorg is bij uitstek de dag om aandacht te hebben voor mantelzorgers en te waarderen wat zij doen. In 2021 is in de gemeente Berkelland de foto-expositie 'mantelzorg voor elkaar' geopend en is er in diverse media aandacht geweest voor mantelzorg. Mantelzorgers zelf konden in aanmerking komen voor een attentie of deelnemen aan een etentje. Hier hebben in totaal 362 mantelzorgers gebruik van gemaakt. Een stijging van bijna 80-% t.o.v. 2020. De uitvoering van deze dag is in handen van de **mantelzorgcoaches**. De **kwartiermaker** coördineert, betreft lokale partijen en zoekt aansluiting met de landelijke activiteiten. Voor de bezorging van de attenties zijn onder meer jongeren van de Jimmy's ingezet.

Reizende foto-expositie 'mantelzorg voor elkaar'

Op de Dag van de Mantelzorg is de reizende foto-expositie 'mantelzorg voor elkaar' geopend door wethouder Ter Denge samen met een aantal van de geportretteerde mantelzorgers. Deze mantelzorgers zijn allemaal inwoners van de gemeente Berkelland en geven met de foto's en hun verhalen een inkijkje in hun leven en de rol van mantelzorg hierin. Herkenbaar en dichtbij. De foto's zijn geëxposeerd in de buitenruimte en hebben (doorlopend in 2022) alle 4 de grote kernen van Berkelland aangedaan. Op de foto's was een QR code te vinden, waarmee mensen ook de verhalen van deze mantelzorgers konden lezen op de website van de gemeente Berkelland. De expositie is georganiseerd door de **kwartiermaker** in samenwerking met Culturije, fotograaf Anja Onstenk en de afdeling Communicatie. Voor het (ver)plaatsen van de tentoonstelling is er samengewerkt met Parlijn.

De mantelzorgverhalen zijn relatief goed bezocht. De overzichtspagina is zo'n 250 keer bezocht en de individuele verhalen gemiddeld 100 keer. Als je dit vergelijkt met andere pagina's over mantelzorg, dan is alleen de pagina over de mantelzorgwaardering vaker

bezoekt. De social media posts hebben duidelijk bijgedragen aan het bezoek van de pagina's.

Er zijn meer passende ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers

Mantelzorgregeling

Via de mantelzorgregeling kunnen mantelzorgers huishoudelijke hulp krijgen in hun eigen huis om zo de mantelzorgtaken beter te kunnen volhouden. In 2021 hebben 76 mantelzorgers gebruik gemaakt van deze regeling. In de zomer van 2021 is door de **kwartiermaker** een enquête uitgezet onder de gebruikers van de regeling. Van de respondenten geeft de meerderheid aan dat zij door de huishoudelijke hulp:

- De zorg beter en langer kunnen volhouden (83,9%)
- De zorgvrager geen/ minder een beroep hoeft te doen op professionele hulp (74,2%)
- Zij de zorgtaken beter kunnen combineren met andere taken als werk, gezin en studie (77,4%)
- Zij minder zorgen en stress ervaren (71,0%)
- Er meer ruimte is voor de gewone (niet-zorg) relatie (71,0%)
- Zij zich minder (vaak) overbelast voelen (77,4%)
- Zij/de zorgvrager makkelijker en langer thuis kan blijven wonen (64,5%)

Activiteiten voor jonge mantelzorgers

Voor de jonge mantelzorgers wordt maandelijks een activiteit georganiseerd door de **mantelzorgcoaches** in samenwerking met Jimmy's, Sportfederatie Berkelland, Cultuurijs en de bibliotheek. Hierbij is ook aandacht voor de groep jonge mantelzorgers in de leeftijd van 4-8 jaar. Door een afwisseling tussen meer 'actieve' uitjes en ruimte voor gesprek wordt aansluiting gezocht met diverse jonge mantelzorgers. In 2021 hebben de activiteiten deels online plaatsgevonden. Op dit moment is er een groep van ongeveer 25 jonge mantelzorgers die weleens deelneemt aan een activiteit. Tijdens de jaarlijkse week van de Jonge Mantelzorger zorgt de **kwartiermaker** in samenwerking met de afdeling communicatie voor diverse communicatie-uitingen (m.n. op social media). Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de landelijke campagne en, wanneer passend, gebruik gemaakt van de aangeboden materialen.

Cursussen

Vanwege corona is het aantal deelnemers van de cursus 'de kunst van het zorgen en loslaten' beperkt gebleven tot 10 deelnemers, verdeeld over twee groepen. De cursus is door alle deelnemers positief beoordeeld. Naast veel herkenning uit de verhalen van anderen zijn deelnemers zich vooral bewuster geworden van hun manier van zorgen en dat er ook ruimte mag zijn om voor jezelf te zorgen.

Het beperkte aantal deelnemers zien we ook terug bij de training 'omgaan met dementie voor mantelzorgers'. In totaal heeft er één training plaatsgevonden waar 12 deelnemers aan hebben deelgenomen. De deelnemers beoordeelden de cursus met gemiddeld een 8,7. Ze waarderen de informatie en praktische voorbeelden en weten beter wat ze kunnen doen en waar ze terecht kunnen voor hulp.

POP groepen

Er zijn twee groepen van 8 personen bij elkaar gekomen in de periode dat er geen lockdown was.

Respijtvrijwilligers

Voor mantelzorgers draagt het af en toe even kunnen loslaten van de zorg in belangrijke mate bij aan het langer kunnen volhouden van de zorg en aan een betere balans tussen de zorgrol en andere rollen. In 2021 heeft de **kwartiermaker** met de zorgorganisaties Careaz en Livio afspraken gemaakt over het opnieuw opstarten van een project met

respijtvrijwilligers. Inmiddels zijn de eerste vrijwilligers ingezet en zal dit in 2022 verder doorontwikkeld worden.

Er is meer bewustwording rondom het thema mantelzorg

Scholen

Scholen vervullen een belangrijke rol als het gaat om signaleren en het bieden van de eerste steun aan jonge mantelzorgers. In 2021 zijn scholen door de **kwartiermaker** onder meer geattendeerd op de serie 'mijn kleine grote broer', waarin een beeld gegeven wordt van hoe het is om op te groeien met zorg. Daarnaast heeft de **kwartiermaker** in samenwerking met de afdeling communicatie signalenkaarten ontwikkeld om leerkrachten te ondersteunen bij het signaleren en verwijzen van jonge mantelzorgers. Om in de klas het thema 'mantelzorg' te bespreken zijn door de **kwartiermaker** alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs benaderd met een aanbod voor gastlessen aan de groepen 7 en 8 (basisscholen) en aan klas 1 (voortgezet onderwijs). Daarnaast zijn er workshops ontwikkeld voor leerkrachten en mentoren, die hen ondersteunen bij het bespreekbaar maken van het thema 'opgroeien met zorg(en)' in de klas. De eerste gastlessen zijn in het voorjaar van 2022 uitgevoerd in samenwerking met de **mantelzorgcoach** en de ervaringen hiermee zijn positief.

Werkgevers

Veel mantelzorgers hebben een baan naast de mantelzorgtaken die zij vervullen. Om dit goed te kunnen combineren is het belangrijk dat de werkgever hier oog voor heeft en zo nodig mogelijkheden biedt om mantelzorg en werk beter op elkaar te kunnen afstemmen. In afstemming met team Economische Zaken heeft de **kwartiermaker** mantelzorg onder de aandacht gebracht bij werkgevers in Berkelland. Door de coronacrisis heeft zich dit grotendeels beperkt tot het delen van informatie met ondernemers/werkgevers. Ze zijn onder meer geïnformeerd over wettelijke regelgeving, die ingezet kan worden om de combinatie werk en mantelzorg te vergemakkelijken. Een aantal activiteiten hebben geen doorgang kunnen vinden zoals de Week van de Ondernemer waarin het thema 'mantelzorg' op het programma stond.

Zorgorganisaties

Een goede samenwerking tussen mantelzorgers en professionele zorg draagt bij aan het langer kunnen volhouden van mantelzorgtaken en aan de kwaliteit van zorg. In 2021 was er, vanwege de coronacrisis, weinig ruimte bij zorgorganisaties om hier extra aandacht aan te geven en werd er eerder een groter beroep gedaan op mantelzorgers. Vanuit het Knooppunt is dan ook met name gezorgd voor een goede informatievoorziening naar zorgorganisaties over de ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers, waaronder het cursusaanbod en de ondersteuning van Voormekaar. Daarnaast is er door de **kwartiermaker** samen met een aantal zorgorganisaties een start gemaakt met het project respijtvrijwilligers.

Aanleiding

Het geven van informele zorg (zoals vrijwilligerswerk) wordt een steeds belangrijker maatschappelijk probleem, ook voor de gemeente Berkelland. We worden ouder, blijven langer thuis wonen en hebben daarbij een groter wordende (complexe) zorgvraag. Naar verwachting krimpt de beroepsbevolking en neemt het beschikbare zorgpersoneel af. Daardoor zien we steeds meer taakverschuivingen tussen professionals en vrijwilligers en worden meer eisen aan de vrijwilliger gesteld. Door de groter wordende (complexe) zorgvraag neemt de zwaarte van de hulpvraag toe en verandert het type vrijwilligerswerk. De snel veranderende samenleving leidt tot meer diversiteit van vrijwilligers: er is een groeiende groep die alleen incidenteel en kortdurend vrijwilligerswerk wil doen.

Via een uitvraag bij het inwonerspanel Berkelland Spreekt en diverse bijeenkomsten (juni 2017 – augustus 2018) zijn de volgende 'problemen'/uitdagingen geconstateerd:

- Potentiële vrijwilligers weten niet welke organisaties vrijwilligers nodig hebben.
- Organisaties weten niet goed hoe ze vrijwilligers moeten vinden en binden.
- De kernen zijn vrij gesloten, waardoor onvoldoende uitwisseling en matching over de grenzen van de kernen heen plaatsvindt.
- Kennis en kunde wordt onvoldoende gedeeld.
- (Vooral kleine) verenigingen dreigen in te storten, met name omdat er problemen zijn om bestuurders te vinden.
- Er is teveel versnippering: organisaties en mensen zien door de bomen het bos niet meer.
- (De behoeften en wensen van) potentiële vrijwilligers veranderen. Hoe vinden we de nieuwe vrijwilliger? Organisaties weten niet hoe ze aan moeten sluiten bij deze veranderende behoeften.
- Organisaties missen ondersteuning bij het begeleiden van 'moeilijke' vrijwilligers (zoals mensen met een beperking, of psychische problemen, of onvoldoende taalvaardigheid).
- Het meeste werk wordt steeds door hetzelfde clubje mensen in elke kern gedaan.
- Vrijwilligerswerk heeft soms een negatief imago (stoffig, of gratis werk doen wat wegbezuinigd is).
- De gevestigde garde komt vaak onvoldoende in beweging, waardoor nieuwe vrijwilligers minder snel aansluiten.
- Verenigingen en stichtingen hebben praktische vragen rond thema's als bijvoorbeeld de AVG.
- Er wordt onvoldoende gebruik gemaakt van vrijwilligerswerk om participatie te bevorderen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We staan voor de opgave om te zorgen voor voldoende en passende ondersteuning bij een stijgende (zorg)vraag. Tegelijkertijd wordt het beroep op de vrijwilligers groter en zwaarder en kiezen zij er steeds vaker voor om alleen incidenteel en kortdurend vrijwilligerswerk te doen. Er is een groei zichtbaar in diversiteit en veelzijdigheid van de (nieuwe) vrijwilliger. Steeds meer verschillende organisaties zetten vrijwilligers in en er zijn ook steeds meer vormen van (kortdurende) vrijwillige inzet. Versnippering ligt hiermee op de loer en er is behoefte aan maatwerk voor de vrijwilliger die zich niet structureel voor langere tijd wil binden aan een organisatie. Daarnaast liggen er ook kansen om vrijwilligerswerk meer in te zetten als middel om te participeren en integreren. Dit vraagt om verbinding en versterking van het netwerk dat er al is. Tevens is het van belang om vrijwilligerswerk meer 'aan de man' te brengen en te professionaliseren door aandacht te hebben voor cursussen en trainingen.

Om hier invulling aan te geven is de totstandkoming van een vrijwilligerspunt onderdeel geworden van het uitvoeringsprogramma Samen Denken, Samen Doen. Dit uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen in 2017-2018. Er is vervolgens een

meedenksessie georganiseerd voor vrijwilligers(organisaties), inwoners en andere geïnteresseerden om na te denken over de vraag: 'Hoe willen we het vrijwilligerspunt in Berkelland organiseren?' Er is nagedacht over de locatie, de organisatie, de ondersteuning van vrijwilligers, de communicatie en de samenwerking. Uit alle ideeën is het beste idee gekozen. Dat idee is door een projectgroep nader uitgewerkt, zie onderstaand.

Wat wilden we bereiken?

Alle bijeenkomsten met inwoners en (vrijwilligers)organisaties hebben ertoe geleid dat we het vrijwilligersbeleid willen verbeteren. De wijze waarop we daar invulling aan hebben gegeven heeft vorm gekregen in het concept Platform Vrijwilligers.

Met het Platform beogen we het vrijwilligerswerk in gemeente Berkelland een stimulans te geven, behouden we de (lokale) vrijwillige inzet en vergroten deze waar mogelijk door oog te hebben voor genoemde aandachtspunten. De juiste ondersteuning is daarbij essentieel, bijvoorbeeld in de vorm van scholing en intervisie. Het is van belang dat we het potentieel benutten, door meer samen te werken in het netwerk van bedrijven, (maatschappelijke) organisaties, verenigingen, scholen etc.

Het Platform Vrijwilligers is van en voor vrijwilligers(organisaties). Samen kunnen zij het Platform vormgeven. Na de informatiebijeenkomst is er een groepje mensen ontstaan die wilden meedenken over de invulling van het Platform Vrijwilligers. Zij gaven aan dat ze graag op thema en op projectbasis betrokken wilden worden. Dus geen vaste commissies, maar incidentele projectgroepen. Deze hielden zich bezig met bijvoorbeeld communicatie en het gezamenlijk organiseren van activiteiten. Samen werd onderzocht hoe er met elkaar gecommuniceerd kan worden en hoe iedereen op de hoogte gehouden kan worden over de ontwikkelingen.

Het Platform Vrijwilligers kent van oorsprong meerdere onderdelen:

- Netwerk van vrijwillige hulp verbinden en versterken;
- Promotie van vrijwilligerswerk;
- Matching van vacature en aanbod, oog hebben voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Informatie en advies geven over diverse vraagstukken met betrekking tot vrijwilligerswerk.

Een uitgebreide beschrijving van de onderdelen is te vinden in bijlage 1.

Gewenste effecten van het Platform Vrijwilligers:

Bij de start van het Platform Vrijwilligers hebben we een effectenarena gemaakt. In deze effectenarena hebben we vanuit verschillende perspectieven gekeken wat het Platform Vrijwilligers kan betekenen voor: de maatschappij, de (potentiële) vrijwilligers, de organisaties met vrijwilligers en de inwoner. Alle verwachte effecten zijn te vinden in bijlage 2. Voor de evaluatie van het Platform Vrijwilligers gaan we dieper in op een aantal effecten:

- Er is een helder overzicht van vraag en aanbod;
- Organisaties delen informatie en leren van elkaar;
- Het imago van vrijwilligerswerk is verbeterd.

Wat hebben we behaald?

November 2021 zijn er via het inwonerspanel Berkelland Spreekt vragen gesteld aan inwoners over de bereidheid om vrijwilligerswerk te doen. Hieruit blijkt dat er nog altijd een grote bereidheid is. Inwoners geven aan dat zij het belangrijk vinden dat bekend wordt welke mogelijkheden er zijn op het gebied van vrijwilligerswerk en dat organisaties ondersteuning krijgen bij het werven en behouden van vrijwilligers. Dit geeft aan dat we

met de behaalde resultaten op de goede weg zijn en dat het belangrijk is om aandacht te houden voor de vrijwilligers in gemeente Berkelland.

Er zijn diverse activiteiten tot stand gekomen die hebben bijgedragen aan het behalen van de effecten. Een uitgebreide beschrijving van deze activiteiten is te vinden in bijlage 3. We zullen nu ingaan op de belangrijkste resultaten.

Er is een helder overzicht van vraag en aanbod

Het digitale platform Berkelland Doet! als onderdeel van de Berkellandwijzer voorziet in de behoefte om vraag en aanbod overzichtelijker te maken. Dit platform is medio september 2021 live gegaan. Op het platform komen vraag en aanbod van vrijwilligerswerk en burenhulp bij elkaar én is informatie te vinden voor vrijwilligersorganisaties. Vanuit het Platform Vrijwilligers waren er al veel contacten gelegd met verenigingen en vrijwilligersorganisaties. Dit leidde ertoe dat er direct bij de lancering al veel vrijwilligersvacatures werden geplaatst. Belangrijk verschil met de eerdere vacaturebank is dat ook sportverenigingen, culturele verenigingen en 'groene' vrijwilligersorganisaties het platform Berkelland Doet! weten te vinden en gebruiken. 'Helemaal Groen', 'Bibliotheek Oost Achterhoek' en 'Ruimte voor Anders Zijn' zijn enkele van de organisaties die al nieuwe vrijwilligers hebben gevonden door plaatsing van hun vacature op Berkelland Doet. Ook verschillende inwoners hebben hulp gekregen na hun oproep. We zien dat de pagina's van Berkelland Doet! goed bezocht worden.

Organisaties delen informatie en leren van elkaar

Om kennis en ervaringen te delen zijn door het Platform Vrijwilligers (online) themabijeenkomsten georganiseerd o.a. in samenwerking met (wisselende) vrijwilligersorganisaties, het Naoberfonds en de Bedrijvenkring. Gemiddeld nemen 25 – 30 organisaties deel aan de bijeenkomsten, waarbij ook hier de diversiteit in organisaties te zien is. Dit heeft een positief effect op de uitwisseling van kennis. Daarnaast geeft het Platform ca. 6 keer per jaar een nieuwsbrief uit met informatie en actuele ontwikkelingen. Door deelname van de kwartiermaker aan diverse overleggen, waaronder de projectgroep 'Toekomstbestendig Sportlandschap' (lokaal sportakkoord) wordt kennis en informatie gedeeld met sportverenigingen. Ook leidt dit tot specifieke ondersteuningsvragen op het terrein van vrijwilligerswerk aan de kwartiermaker.

Het imago van vrijwilligerswerk is verbeterd

Om het imago van vrijwilligerswerk te verbeteren is aansluiting gezocht bij de landelijke acties NL Doet en de Dag van de Vrijwilliger. In samenwerking met de gebiedscontactpersonen is er extra aandacht geweest voor waardering van de vrijwilligers in Berkelland, o.a. door de actie met chocoladerepen en de sticker actie 'Hier zijn vrijwilligers goed bezig'.

Conclusie

De coronacrisis heeft in de afgelopen jaren grote invloed gehad op het vrijwilligerswerk. Enerzijds was er een grote bereidheid om elkaar (vaak kortdurend en incidenteel) te helpen. Anderzijds heeft veel vrijwilligerswerk door de maatregelen langere tijd stil gelegen en was dit voor een groep vrijwilligers het moment om te stoppen met vrijwilligerswerk. Dit betekent dat de uitdagingen voor organisaties en verenigingen om vrijwilligers te vinden en binden wellicht nog groter zijn geworden en dat in veel gevallen een andere kijk op vrijwilligerswerk nodig is om nieuwe groepen vrijwilligers aan te trekken. Vrijwilligerswerk heeft een maatschappelijke waarde: voor de vrijwilliger, de ontvanger van vrijwilligerswerk maar ook voor de leefbaarheid in de kernen.

In 2020 zijn we samen met 15 organisaties gestart met het Platform Vrijwilligers Berkelland. Een plek en platform waar kennis, kunde en ervaring op het gebied van vrijwilligerswerk gedeeld kan worden. Met het Platform beoogden we het vrijwilligerswerk een stimulans te geven en wilden we de (lokale) vrijwillige inzet behouden en vergroten. We streefden daarbij naar een besparingspotentieel voor de kosten in het sociaal

domein. We constateren echter dat het Platform Vrijwilligers niet werkt als sturingsmaatregel. We kunnen niet aantonen dat de komst van het Platform Vrijwilligers leidt tot meer vrijwilligers, die een deel van de kosten in het sociaal domein ondervangen. Wel zien we dat een aantal concrete resultaten succesvol zijn.

Met het digitale platform Berkelland Doet! is het gelukt om vraag en aanbod overzichtelijker in beeld te krijgen. Een diversiteit aan organisaties en verenigingen maakt onderdeel uit van dit platform, waardoor er minder versnippering is en capaciteiten beter benut worden. Dit onderdeel van het Platform Vrijwilligers willen we dan ook voortzetten. Hier is vanuit de gemeente weinig inzet voor nodig. Daarnaast blijkt dat een grote groep (ruim 100) organisaties en verenigingen zich hebben aangesloten bij het Platform. Zij ontvangen de nieuwsbrief en nemen deel aan de bijeenkomsten waar kennis en ervaringen uitgewisseld worden. Deze bijeenkomsten worden goed gewaardeerd. Vanuit deze bijeenkomsten komen vragen naar voren die leven bij organisaties en verenigingen. Er blijft een behoefte vanuit deze partijen om antwoord te krijgen op deze vragen. Wij vinden het logischer om de functie van vraagbaak te beleggen op een 'natuurlijke vindplaats', zoals bijvoorbeeld de Sport Federatie Berkelland. Er zijn al combinatiefunctionarissen werkzaam die deze rol deels vervullen. Wij onderzoeken of deze rol bij hen uitgebreid/versterkt kan worden. De georganiseerde bijeenkomsten hebben een duidelijke meerwaarde. Wij stellen voor om ook dit onderdeel voort te zetten.

Naast deze behaalde resultaten zien we aanvullende vragen waar we als gemeente op willen inspelen:

- Organisaties en verenigingen gaan verschillend om met vrijwilligers, bijvoorbeeld als het gaat om waardering en het wel/niet aanbieden van een vrijwilligersovereenkomst. Ook zijn er vragen over beleid rondom ongewenst gedrag. Dit vraagt om meer uniformiteit in de vorm van vrijwilligersbeleid. Vanuit de gemeente nemen wij het initiatief om tot dit beleid te komen.
- We zien een mogelijkheid om cliëntondersteuning lokaal anders vorm te geven met de inzet van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. Dit vraagt om een aanspreekpunt voor o.a. afstemming, coördinatie en deskundigheidsbevordering.

Voor genoemde onderdelen zien wij een rol weggelegd voor de netwerkcoördinator die ook werkzaam is vanuit het concept Knooppunt Mantelzorg. Voor de te behouden onderdelen van het Platform Vrijwilligers en de aanvullende taken (vrijwilligersbeleid en cliëntondersteuning) gaan we uit van 8 uur per week (€25.000,-). Aanvullend vragen we een budget voor het organiseren van de bijeenkomsten en activiteiten (€2.500,-). In totaal komen we op een structureel budget van €27.500,-.

Bijlage 1 – beschrijving van de onderdelen Platform Vrijwilligers

Netwerk vrijwillige hulp

Binnen het Platform Vrijwilligers wordt ingezet op het verbinden en versterken van het netwerk vrijwillige hulp. Hierbij gaat het veelal om maatjesprojecten die wij als gemeente subsidiëren en die voorliggend of aanvullend zijn op de inzet van professionele ondersteuning. Te denken valt aan Humanitas Tandem, Schuldhulp op Maat, de senioren huisbezoekers en Yunio steungezinnen. Op dit moment weten veel mensen die deze hulp kunnen gebruiken niet van het bestaan van dit aanbod. Bovendien is het voor inwoners van Berkelland niet eenvoudig om de weg te vinden tussen dit aanbod. Daarom zou het zinvol zijn om een netwerk te vormen. Zo kunnen organisaties hun aanbod beter op elkaar afstemmen; ze weten wie wat doet, waar hiaten zitten of een overschot. Ze kunnen signalen uitwisselen en gezamenlijk om ondersteuning vragen. We brengen dit onderdeel onder bij Voormekaar welzijn, omdat vanuit keukentafelgesprekken naar voren komt aan welke ondersteuning inwoners behoefte hebben. Met het versterken van dit netwerk zien wij kansen om deze behoeften meer op te pakken vanuit de algemene voorzieningen (o.a. de maatjesprojecten) en kunnen we, daar waar mogelijk, maatwerkvoorzieningen voorkomen. Contacten met genoemde partijen zijn er nu ook al vanuit Voormekaar welzijn. Het is dan ook een logische aanvulling op hun werkzaamheden om hier meer op in te zetten.

Matching en Informatie & Advies

Voor de andere rollen (matching, informatie en advies) zijn meerdere uitvoerende partijen denkbaar. Om tot een goede afweging te komen waar we de uitvoering van deze taken onderbrengen, is er een kwartiermaker ingezet. Deze kwartiermaker zien we als aanjager om het Platform Vrijwilligers op te zetten, daarbij de juiste partijen te betrekken en te onderzoeken of de gemeentelijke organisatie de juiste plek is om dit te beleggen. Tot slot leggen we wat betreft de noabercontacten en de vacaturebank een link met de sociale kaart (Berkellandwijzer). Beiden zijn al digitaal beschikbaar via de website van Voormekaar, maar zijn inmiddels opgenomen binnen de Berkellandwijzer.

Bijlage 2 – Effectenarena Platform Vrijwilligers

Effecten voor de maatschappij

- Imago vrijwilligers(werk) is verbeterd
- De samenleving is inclusiever (iedereen kan meedoen)
- Meer inwoners zijn maatschappelijk actief
- Voorzieningen (bijv. sport) blijven bestaan en bloeien op.
- Kennis en kunde wordt efficiënter ingezet.
- Meer wederkerigheid in de samenleving
- Meer jonge vrijwilligers
- Werkt integratie in de hand (wederzijds)

Effecten (potentiële) vrijwilligers

- Zijn op de hoogte van beschikbare vacatures
- Het wordt vanzelfsprekender om je in te zetten voor een ander.
- Mensen groeien doordat ze hun talenten inzetten
- Vrijwilligerswerk wordt bekender en toegankelijker voor mensen
- Ze kunnen makkelijker vrijwilligerswerk vinden.
- Ze gaan eerder op zoek naar vrijwilligerswerk omdat ze er diverse belangen in zien.
- Mensen vinden passender vrijwilligerswerk doordat er meer inzicht is in de mogelijkheden.

Effecten organisaties met vrijwilligers

- Weten vrijwilligers te vinden en binden
- Organisaties delen kennis en kunde (win-win)
- Organisaties hebben voldoende capabele bestuurders
- Ze krijgen jongere en andere vrijwilligers
- Organisaties blijven langer overeind.
- Organisaties zijn slagvaardiger
- Organisaties weten elkaar beter te vinden
- Organisaties spelen beter in op trends en (nieuwe) behoeften
- Professionalisering van organisaties

Effecten inwoners

- Meer bekendheid en overzicht van informeel hulpaanbod,
- Vrijwilligerswerk is toegankelijker (minder drempels)
- Inwoners durven meer hulp te vragen
- Hulpvragen en hulpaanbod sluiten beter op elkaar aan.
- Op iedere vraag is een antwoord
- Zelfredzaamheid wordt gestimuleerd (door capaciteiten te benutten)
- Meer vrijwilligers
- informatie is makkelijker te vinden in de vacaturebank
- Vacaturebank maakt duidelijk wat er is
- Betere match = inwoner is tevreden en langer vrijwilliger
- Organisaties vinden en wisselen informatie beter uit.

Bijlage 3 Activiteiten vanuit het Platform Vrijwilligers

Er is een helder overzicht van vraag en aanbod

- Daardoor wordt er goed gebruik gemaakt van kennis en kunde van mensen en organisaties.
- Doordat vraag en aanbod goed wordt afgestemd worden capaciteiten beter benut en is er minder versnippering.

Berkelland Doet!

Na een lange aanloopperiode is in september 2021 het digitale platform Berkelland Doet! live gegaan. Het platform heeft een plek op de Berkellandwijzer en biedt een overzicht van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk. Organisaties en inwoners kunnen zelf hun vraag of aanbod plaatsen en het contact vindt rechtstreeks tussen vrager en aanbieder plaats. Daarnaast biedt het digitale platform informatie over vrijwilligerswerk en is er een speciale pagina voor organisaties. Het platform is relatief kort in de lucht maar de eerste resultaten en reacties zijn positief. Helemaal Groen, Bibliotheek Oost Achterhoek en Ruimte voor Anders Zijn zijn enkele van de organisaties die al nieuwe vrijwilligers hebben gevonden door plaatsing van hun vacature op Berkelland Doet. Ook verschillende inwoners hebben hulp gekregen na hun oproepje. De homepage van Berkelland Doet en de pagina met vacatures staan in de top 3 van de best bezochte pagina's op de Berkellandwijzer in 2021 (terwijl de pagina pas half september live is gegaan). Ook de pagina's met oproepjes voor burenhulp en informatie voor vrijwilligersorganisaties worden goed bezocht.

Organisaties delen informatie en leren van elkaar

- Hierdoor krijgen (kleine) organisaties ondersteuning/advies en kunnen langer blijven bestaan.

Themabijeenkomsten

In 2021 heeft een online themabijeenkomst plaatsgevonden over fondsenwerving. Deze is georganiseerd in samenwerking met het Naoberfonds. Hieraan hebben ongeveer 25 organisaties deelgenomen. Vanuit deze bijeenkomst kwamen er een aantal ideeën voor toekomstige bijeenkomsten. Eén van deze ideeën was een lokale 'meet & greet' bijeenkomst met (lokale) fondsen en andere partners om kennis en informatie te delen. Samen met enkele vrijwilligersorganisaties en het Naoberfonds is deze bijeenkomst voorbereid, waarbij tevens samenwerking is gezocht met de Bedrijvenkring Berkelland. Deze (fysieke) bijeenkomst heeft vanwege de coronamaatregelen in 2021 geen doorgang kunnen vinden en wordt in 2022 opnieuw geprogrammeerd.

Sportakkoord

In de werkgroep 'toekomstbestendig sportlandschap' wordt samen met diverse andere partijen gewerkt aan de toekomstbestendigheid van sportverenigingen. Vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol. Vanuit het Platform Vrijwilligers wordt kennis en informatie gedeeld en ook sportverenigingen nemen deel aan de themabijeenkomsten. Daarnaast komen inmiddels de eerste vragen binnen van verenigingen voor ondersteuning bij het vormgeven van (nieuw) vrijwilligersbeleid.

Nieuwsbrief

Het platform geeft ca. 6 keer per jaar een nieuwsbrief uit met actuele informatie over vrijwilligerswerk in de gemeente, over landelijke ontwikkelingen en (nieuwe) wet- en regelgeving. De nieuwsbrief heeft ruim 100 abonnees, waaronder diverse kleine en grote sportverenigingen, dorpsbelangenorganisaties en dorpshuizen, culturele verenigingen, kerken, zorg- en welzijnsorganisaties, 'groene' en toeristische vrijwilligersorganisaties

Participatie

Voor een groep statushouders is, in samenwerking met Interbeek, een gastles verzorgd over vrijwilligerswerk in de gemeente Berkelland. Zij zijn geïnformeerd over verschillende

soorten vrijwilligerswerk, de mogelijkheden in Berkelland en de vindplekken (o.a. de vacaturebank).

Het imago van vrijwilligerswerk is verbeterd

NL Doet

Tijdens de jaarlijkse actie NL Doet is er veel aandacht voor vrijwilligerswerk en wordt iedereen uitgedaagd ook vrijwillig de handen uit de mouwen te steken in de eigen wijk of buurt. Veel Berkellandse vrijwilligersorganisaties doen mee aan deze actie. In 2021 zijn alle deelnemende organisaties aangeschreven door het Platform Vrijwilligers in samenwerking met de gebiedscontactpersonen en welzijn. Als blijk van waardering kregen zij een waardebon om taart te halen bij de plaatselijke bakker om hiermee alle deelnemende vrijwilligers te trakteren. Daarnaast zijn er bezoeken gebracht aan een aantal initiatieven.

Dag van de Vrijwilliger

Rond de Dag van de Vrijwilliger heeft het Platform Vrijwilligers in samenwerking met de gebiedscontactpersonen een grote actie georganiseerd om de vrijwilligers in Berkelland in het zonnetje te zetten. Vrijwilligersorganisaties en verenigingen konden zich aanmelden voor deze actie en hun vrijwilligers verrassen met een speciale chocoladereep. Ruim 100 organisaties hebben deelgenomen aan deze actie en zij hebben in totaal bijna 5500 chocoladerepen uitgedeeld aan hun vrijwilligers.

Bordjes/sticker actie

In 2021 is gestart met de voorbereiding van de actie 'Hier zijn vrijwilligers goed bezig'. Met een sticker of bordje kunnen organisaties en verenigingen de aandacht vestigen op het vrijwilligerswerk in hun organisatie. Deze actie wordt in 2022 uitgerold.

Inwonerpanel

In 2021 zijn aan het inwonerpanel een aantal vragen gesteld over vrijwilligerswerk. Hieruit komt naar voren dat er onder de inwoners een zeer grote bereidheid is om elkaar te helpen:

- 48% vindt het normaal om wekelijks iets voor een ander te doen
- 85% vindt het normaal om hulp aan te bieden als hij/zij denkt dat een ander dat kan gebruiken.
- 77% doet zelf vrijwilligerswerk of biedt burenhulp.

Ook is aan het inwonerpanel gevraagd of zij het digitale platform Berkelland Doet al eens bezocht hebben. 18% geeft aan dat zij dit gedaan hebben. Een mooi resultaat gezien het feit dat Berkelland Doet op het moment van uitvraag pas 2 maanden in de lucht was.

Verder vindt het inwonerpanel het belangrijk dat:

- Meer mensen weten welke mogelijkheden voor vrijwilligerswerk er zijn in Berkelland
- Er meer informatie beschikbaar is/komt over vrijwilligerswerk
- Vrijwilligersorganisaties en verenigingen ondersteund worden bij het werven en behouden van vrijwilligers.

Uitvraag organisaties

Het aantal organisaties dat zich heeft aangesloten bij het Platform (en ook de nieuwsbrief ontvangt) is in 2021 gegroeid tot ruim 100. Een korte uitvraag bij organisaties leert dat zij het nog te vroeg vinden om al een goede mening te kunnen vormen over het Platform Vrijwilligers. Wel worden de bijeenkomsten goed gewaardeerd.

1. Aanleiding

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) richt zich op het uitgangspunt dat iedereen kan blijven meedoen in de samenleving en zoveel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Dit leidt tot de ontwikkeling dat steeds meer kwetsbare mensen in de buurt of wijk komen of blijven wonen. Deze trend is zichtbaar in verschillende sectoren: de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de maatschappelijke opvang. Voor een betere aansluiting op maatschappelijke ondersteuning wordt het beschermd wonen overgebracht naar gemeenten. Het doel is om mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de wijken te ondersteunen. Uitstromen vanuit beschermd wonen naar passende (reguliere) huisvesting in een wijk kan alleen als wordt voorzien in lokale 'leun- en steunmaatregelen' zoals goede nazorg, terugvalpreventie en een laagdrempelige inloopvoorziening.

Bovenstaande is onderdeel van de transformatie in het sociaal domein. Het vraagt om een andere manier van denken, organiseren en werken en biedt ons een manier om te sturen in het sociaal domein. Samen met inwoners en partners geven we deze transformatie vorm. De opgave is om de maatschappij zo vorm te geven dat mensen zelf zoveel mogelijk en met hulp van anderen uit de samenleving hun problemen oplossen. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat een hulpvraag uitgroeit tot een zorgvraag. Dit doen we door in te zetten op preventie, algemene voorzieningen en zo nodig individueel maatwerk. De dorpskamer is zo'n nieuwe algemene voorziening, waarmee we proberen te voorkomen dat een hulpvraag uitgroeit tot een zorgvraag. Mensen kunnen er zonder Wmo-indicatie en zonder wachttijden terecht. Door inzet van de dorpskamer kan worden voorzien in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner en hoeft er geen maatwerkvoorziening door de gemeente te worden verstrekt. Hiermee voorkomen en/of stellen we zwaardere inzet uit. We verwachten dat een deel van de mensen die nu gebruikmaakt van geïndiceerde zorg, een daginvulling/dagbesteding vindt bij de dorpskamer. Hiermee beogen we de kosten in het sociaal domein beheersbaar te houden.

In september 2021 zijn er twee dorpskamers van start gegaan in de kernen Neede en Eibergen. In Neede is de dorpskamer gevestigd in het natuurpark Kronenkamp en in Eibergen maken zij gebruik van de bibliotheek. De subsidie is voor één jaar verstrekt en de kosten worden gedekt uit het uitvoeringsprogramma 'Samen Denken, Samen Doen'. Voor het aflopen van de subsidie evalueren we de resultaten. De evaluatie geeft richting aan het besluit om de dorpskamer wel/niet te continueren. We toetsen of het een antwoord biedt op een behoefte uit de samenleving en daarnaast toetsen we of en hoe we daarmee dure geïndiceerde zorg kunnen voorkomen.

2. Doel van de dorpskamer

De dorpskamer is er voor iedereen, maar wordt veelal bezocht door mensen die vanuit een kwetsbare positie komen en (weer) een plek willen innemen in de maatschappij. Veel bezoekers zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of met een psychische kwetsbaarheid. De kracht van vermenging van doelgroepen is dat mensen die met hun talent/hobby aan de slag gaan, andere mensen meenemen in hun enthousiasme en ontwikkeling. De dorpskamer ondersteunt bezoekers en motiveert ze vooral om zelf regie te nemen over hun leven. Er wordt ondersteuning geboden bij de maatschappelijke participatie. Mensen geven zelf invulling aan hun daginvulling. Willen en kunnen mensen met zichzelf aan de slag, dan is daar ruimte voor. Bijvoorbeeld door aan de slag te gaan als vrijwilliger.

Om haar doelen te bereiken organiseert de dorpskamer veel verschillende activiteiten. Een groot deel groeit organisch, door eigen initiatief van de bezoekers. De activiteiten kunnen hierdoor wisselen en zijn niet strak omlijnd. Maar de activiteiten zijn wel samen te vatten in een aantal categorieën zoals dagbesteding, het mogelijk maken van ontmoeting en het koppelen van mensen aan maatjes, het bieden van werkervaringsplekken binnen de dorpskamer, het begeleiden in zowel het ontdekken van passie als het ontplooiën van ondernemerschap en het stimuleren van een gezonde levensstijl. De dorpskamer werkt hiervoor samen – naast met haar eigen medewerkers en vrijwilligers – met diverse partnerorganisaties, onder meer de Voormekaar teams, de welzijnsmedewerkers, Sport Federatie Berkelland, Perron 8, zorgaanbieders, Fijnder, vluchtelingenwerk, combinatiefunctionarissen en vrijwilligersorganisaties.

Te bereiken effecten

- Meer structuur in het leven;
- Minder overlast in de wijk, bv. van mensen die een verstoord dag- en nachtritme hebben;
- Opdoen van sociale contacten, waardoor eenzaamheid minder wordt;
- Mensen kunnen stappen maken op de participatieladder (bv. richting vrijwilligerswerk of betaald werk);
- Mensen ervaren meer zelfredzaamheid / gevoel van regie over het eigen leven;
- Verhoogd welzijn van de deelnemers;
- Ontlasten van de mantelzorger
- Minder zorgverbruik en een besparing van de kosten binnen de Wmo.

3. Behaalde resultaten

In dit hoofdstuk worden de behaalde resultaten beschreven.

3.1 De dorpskamer in cijfers

Aantal unieke bezoekers	beide locaties (maart 2022)	117 bezoekers
	Neede	Eibergen
Totaal aantal aanmeldingen Peildatum 08-03-2022	64 Waarvan 9 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week. Gemiddeld komt men 1 dagdeel per week. De dorpskamer wordt zo'n 35 keer per week bezocht.	39 Waarvan 5-6 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week. Gemiddeld komt men 1 dagdeel per week. De dorpskamer wordt zo'n 20-25 keer per week bezocht.
Actieve vrijwilligers Peildatum 20-01-2022	2 voor kookactiviteit en ondersteuning creatieve activiteiten. Tevens begeleiding bij Nederlandse les. Er is één vrijwilliger (met NAH) die van bezoeker is doorgestroomd naar vrijwilliger. Drie bezoekers hebben aangegeven in de toekomst	1 voor de ondersteuning van activiteiten

	structureel vrijwilligerswerk te willen doen	
Woonachtig in Peildatum 20-01-2022	31 bezoekers uit Neede 7 bezoekers uit Borculo 3 bezoekers uit Rietmolen 1 bezoeker uit Geesteren 1 bezoeker uit Haaksbergen 1 bezoeker uit Haarlo 4 bezoekers uit Eibergen 1 bezoeker uit Ruurlo	29 bezoekers uit Eibergen 1 bezoeker uit Rekken 1 bezoeker uit Geesteren
Reden uitstroom sinds september 2021	Onvoldoende aansluiting bij ondersteuningsvraag: 1 Angstig i.v.m. corona: 1, wel wekelijks telefonisch contact Voelt zich onvoldoende thuis: 3 Zijn voorzien in voldoende daginvulling: 4 komen daardoor niet structureel Uitgevallen door ziekte: 2	Onvoldoende aansluiting bij ondersteuningsvraag: 1 Angstig i.v.m. corona: 1, wel wekelijks telefonisch contact Voelt zich onvoldoende thuis: 4
Samenwerkingen	Sport Federatie Berkelland, Natuurpark Kronenkamp, Perron 8, Sensire	Eibergen Gezond, Sport Federatie Berkelland, Bibliotheek Oost Achterhoek / Taalhuis, Perron 8, Livio, Sensire, GGNet

3.2 Ervaringen met de huidige locaties

De invloed van corona is merkbaar. Voor sommige (nieuwe) bezoekers is de drempel om te komen hoger doordat ze bang zijn voor besmettingen. Daar tegenover staat dat de dorpskamers vaker werden gevonden als alternatief voor initiatieven die tijdens de lockdown gesloten waren. Dit geeft de mensen houvast, ritme en structuur waar ze naar op zoek zijn. Zowel in Neede als in Eibergen is 90-95% van de bezoekers bekend met (Openbare) Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) / bemoeizorg.

Locatie Neede – Natuurpark Kronenkamp

De ruimte in Neede wordt als zeer prettig ervaren. Er zijn veel mogelijkheden waardoor er voor iedereen wel iets passends te creëren is qua activiteiten. Daarnaast is de ruimte erg groot waardoor, ook op anderhalve meter afstand, iedereen kan worden ontvangen. Er wordt nu structureel op maandagavond een maaltijd aangeboden waar veel animo voor is. De locatie wordt ook goed gevonden door het Voormekaar team.

Locatie Eibergen - Bibliotheek

Sinds december 2021 is er weer een grotere toestroom aan nieuwe bezoekers bij de locatie in Eibergen. Mede door corona is het bezoekersaantal in het begin wat lager gebleven. Sinds januari 2022 neemt het bezoekersaantal toe. De ruimte in Eibergen wordt als iets minder

passend ervaren. De ruimte is beperkter qua grote waarde (met name op woensdag) de anderhalve meter afstand nog maar net kan worden gewaarborgd. De ruimte is voor nu geschikt voor maximaal 12 personen. Op dit moment is dit nog net haalbaar door de vrije inloop. Voor de lange termijn geeft dit een beperking. Daarnaast is de ruimte minder geschikt voor een lunch en het door bezoekers halen van koffie/thee/vuile en schone vaat etc. Vanuit Voormekaar Eibergen komt wel naar voren dat er behoefte is aan de mogelijkheid om een warme maaltijd te nuttigen. De dorpskamer wil hier graag in voorzien, maar is door de ruimte nu beperkt om dit aan te bieden. Er zijn gesprekken gevoerd met de Huve en de Weggeefwinkel om te onderzoeken of deze locaties geschikt zijn als alternatieve locatie, maar dit heeft nog niet tot de gewenste uitkomst geleid. De ruimte in de weggeefwinkel lijkt geschikt voor een zelfde aantal bezoekers (zo'n 12 personen) en biedt daarmee beperkt mogelijkheid om te groeien in bezoekersaantal. De ruimte in de Huve bevindt zich op de benedenverdieping en is daarmee onvoldoende zichtbaar/toegankelijk voor een doelgroep die al moeilijk 'de drempel overstapt'.

3.3 Voormekaar doorverwijzingen

Voormekaar verwijst sinds september 2021 door naar de dorpskamer als de ondersteuningsvraag zich richt op 'sociale contacten vergroten' en/of 'komen tot een zinvolle daginvulling'. Vanuit Voormekaar Ruurlo worden voornamelijk geen verwijzingen gedaan, omdat de afstand tot Neede en/of Eibergen te groot is. Inwoners vinden liever aansluiting binnen hun eigen kern.

In totaal zijn er nu 26 inwoners vanuit Voormekaar doorverwezen naar de dorpskamer (peildatum februari 2022). Inwoners die zijn doorverwezen bevinden zich in de leeftijd van 33 tot 85 jaar. De verhouding man/vrouw is ongeveer gelijk. Opvallend is dat het grootste deel van de inwoners al een maatwerkvoorziening hebben voor huishoudelijke ondersteuning, individuele of groepsbegeleiding en daarnaast aanvullend naar de dorpskamer gaan. Bij enkele wordt vermeld dat de huidige indicatie geleidelijk afgebouwd wordt. Een deel heeft geen maatwerkvoorziening.

3.4 Klanttevredenheid bezoekers en ketenpartners

De bezoekers die met regelmaat komen zijn erg tevreden. Ze zijn blij met de extra mogelijkheid om mensen te ontmoeten, een luisterend oor te krijgen of (creatief) bezig te kunnen zijn. Het wordt als zeer prettig ervaren dat de dorpskamers niet dicht hoeven tijdens een lockdown. Dit biedt zekerheid, een houvast. Sinds begin januari wordt er in Neede door vrijwilligers gekookt op maandagmiddag. Deze activiteit werd voorheen aangeboden door Zozijn, maar is vorig jaar gestopt. De behoefte aan deze activiteit bleek groot, om die reden heeft de dorpskamer deze activiteit overgenomen.

Er is een samenwerking ontstaan met diverse (zorg)organisaties/initiatieven uit de omgeving waaronder Livio, Sensire, HIERzorg, Sius, Concordiazorg, Aveleijn, de Weggeefwinkel, Humanitas, Ruimte voor Anders zijn, Bibliotheek/Taalhuis, Eibergen Gezond, zorgboerderij de Aoverstep, Fijnder, Culturijs, Sport Federatie Berkelland, GGNet, huisartsen, Voormekaar en de contactpersoon vluchtelingen vanuit de gemeente. De ervaringen met de dorpskamer zijn tot nu toe positief. Vanuit de dorpskamer worden bezoekers ook geattendeerd op andere voorzieningen die al aanwezig zijn in de verschillende kernen. Er is in de omgeving weinig aanbod in daginvulling zoals deze geboden wordt in de dorpskamers. De dorpskamers worden goed gevonden vanuit Voormekaar Neede, Eibergen en Borculo.

4. Behaalde effecten

Met de inzet van de dorpskamers beoogden we een aantal effecten voor de inwoner, diens leefomgeving en verwachten we een besparing op de kosten binnen de Wmo.

Effect op de inwoner en hun naasten

We verwachten met de komst van de dorpskamers dat bezoekers door hun bezoek meer welzijn ervaren, meer structuur vinden in hun leven, zelfredzamer worden en meer sociale contacten opdoen. Tevens biedt de dorpskamer een mogelijkheid om stappen te zetten op de participatieladder. Daarnaast verwachten we dat een dorpskamer ook kan bijdragen aan het ontlasten van de mantelzorgers.

We kunnen een voorzichtige conclusie trekken dat de komst van de dorpskamers een positief effect heeft op onze inwoners. Hoewel het bereik mogelijk nog groter kan, zien we dat er in een half jaar al een behoorlijk aantal inwoners naar de dorpskamer komen voor een zinvolle daginvulling en het opdoen van sociale contacten. Er zijn bezoekers die elkaar hebben leren kennen in de dorpskamer en elkaar nu ook ontmoeten buiten de dorpskamer om. Het gezamenlijk nuttigen van een warme maaltijd laat ook zien dat er behoefte is om contact te maken met anderen. De dorpskamer in Neede speelt hiermee in op de vraag van onze inwoners. Ook is er al een voorbeeld te noemen van een bezoeker die de stap heeft gezet om nu als vrijwilliger aan de slag te gaan in de dorpskamer. De dorpskamer biedt hiermee een eerste stap richting vrijwilligerswerk en biedt deze inwoner de mogelijkheid om zelfredzamer te worden in onze maatschappij. We zien de potentie om dit verder uit te breiden. Of de komst van de dorpskamers ook bijdraagt aan het ontlasten van de mantelzorgers, kunnen we op dit moment (nog) niet aantonen.

Effect op de omgeving

Met de beweging dat er steeds meer kwetsbare mensen in de buurt of wijk komen of blijven wonen, neemt ook het risico op overlast in een wijk toe bijvoorbeeld van mensen die een verstoord dag- en nachtritme hebben. De dorpskamers kunnen een bijdrage leveren in het aanbrengen van structuur in een dag. We zien op individueel niveau terug dat de dorpskamer daar een positief effect op heeft, echter kunnen we op basis van de huidige informatie nog niet concluderen of de omgeving (wijk) hier ook positief over is. In de komende jaren verwachten we wel een verruiming van de doelgroep voor de dorpskamers, gezien het feit dat ook steeds meer mensen van een beschermde woonvorm uitstromen naar reguliere huisvesting in een wijk. Een laagdrempelige inloopvoorziening zoals de dorpskamer, kan bijdragen aan het succes van deze uitstroom. Daarnaast loopt er sinds juni 2021 een pilot bemoeizorg waarbij de Stadskamer (onze dorpskamers zijn daar een onderdeel van) en Hierzorg samenwerken. Het hebben van een lokale inloop (dorpskamer) draagt bij aan het slagen van een bemoeizorg traject. De dorpskamers zijn een natuurlijke vindplek waar ook mensen uit de OGGZ doelgroep op bezoek komen. Het gesprek kan laagdrempelig worden aangegaan, waardoor mensen (indien nodig) ook makkelijker richting passende ondersteuning begeleid kunnen worden. Daarnaast zien we voor de toekomst de mogelijkheid om de dorpskamers in te zetten als locatie voor een briefadres. Mensen zonder een vaste woon- of verblijfplaats kunnen via de gemeente een briefadres aanvragen. Wanneer zij hier recht op hebben, kunnen zij op vaste momenten hun post ophalen bij een daarvoor bestemde locatie. Vaak betreft dit kwetsbare mensen waar mogelijk meer aan de hand is. Als de post in de toekomst opgehaald wordt bij een dorpskamer, biedt dit de mogelijkheid om laagdrempelig een praatje te maken en te onderzoeken of er mogelijk meer ondersteuning nodig is.

Effect op het zorggebruik en de kosten binnen de Wmo

De dorpskamers worden gezien als algemene voorziening en hebben de potentie om voorliggend te zijn op een indicatie voor een maatwerkvoorziening. Dit zien we terug in de doorverwijzingen vanuit Voormekaar, waarbij een inwoner zich meldt met een ondersteuningsvraag die zich richt op 'het vergroten van sociale contacten' en/of 'het komen tot een zinvolle daginvulling'. Bij enkelen wordt de dorpskamer al ingezet om een

maatwerkvoorziening te voorkomen of geleidelijk af te bouwen. Het is echter nog te vroeg om te concluderen dat de dorpskamers effect hebben op minder zorgverbruik wat leidt tot een besparing van de kosten binnen de Wmo.

6. Conclusie

We zien dat in het afgelopen half jaar ruim 100 inwoners zich gemeld hebben bij de dorpskamers. Een groot deel van deze inwoners komt regelmatig op bezoek, zo'n 10% komt meerdere dagdelen per week. We schatten in dat er nog een groter bereik mogelijk is. We concluderen dat de komst van de dorpskamers een positief effect heeft op onze inwoners. Het biedt hen een zinvolle daginvulling, het vergroot het sociale netwerk en het biedt kansen om stappen te zetten op de participatieladder. We zien de potentie om de dorpskamers in de toekomst vaker in te zetten als middel voor inwoners om stappen te zetten op de participatieladder. Hoewel we nog niet concreet kunnen aantonen dat we met de komst van de dorpskamers ook kosten besparen binnen de Wmo, zien we al wel dat de dorpskamers voorliggend kunnen zijn op een maatwerkvoorziening.

We schatten in dat de dorpskamers kunnen bijdragen aan een succesvolle 'landing in de wijk' voor mensen die van een beschermde woonvorm uitstromen naar reguliere huisvesting in de wijk. We zien daarnaast dat de dorpskamers een natuurlijke vindplek zijn voor mensen uit de (O)GGZ doelgroep. Deze doelgroep is daarmee steeds beter in beeld, waardoor mensen (indien nodig) makkelijker richting passende ondersteuning begeleid kunnen worden. Tot slot zien we voor de toekomst ook de mogelijkheid om de dorpskamers in te zetten als locatie waar mensen zonder een vaste woon- of verblijfplaats hun post kunnen halen (briefadres). Indien er meer aan de hand is, kunnen ook deze mensen (indien nodig) begeleid worden naar passende ondersteuning.

Aandachtspunten

- De locatie in Eibergen behoeft aandacht. De ruimte in de bibliotheek wordt op dit moment als minder passend ervaren vanwege de grootte, maar met name vanwege de beperking om bepaalde activiteiten te ontplooiën. Een alternatieve locatie is nog moeilijk te vinden.
- Naast de dorpskamer zijn er diverse inwonersinitiatieven die zich richten op 'ontmoeten' en 'het opdoen van sociale contacten', zoals de Weggeefwinkel in Eibergen en het Burgerlokaal in Borculo. Op dit moment komen dergelijke initiatieven in aanmerking voor een eenmalige financiële bijdrage via het Naoberfonds. Een groot deel van deze initiatieven subsidiëren we op dit moment niet (structureel). Als gemeente zien wij een verantwoordelijkheid voor het stimuleren en ondersteunen van inwonersinitiatieven. We zullen nader moeten onderzoeken op welke wijze we (inwoners)initiatieven (financieel) willen ondersteunen. Dit vraagt ook een nadere uitwerking op de vraag welk initiatief wel of niet in aanmerking komt voor een subsidie.

We kunnen concluderen dat er in een half jaar tijd al mooie resultaten zijn bereikt, maar dat we nog te weinig beeld hebben om de keuze te maken voor een structurele investering in de dorpskamers. De komst van de dorpskamers heeft een lange aanloop gehad. Afbouwen van een dergelijke voorziening is relatief eenvoudig, het opnieuw opbouwen ervan niet. Het stopzetten van één dorpskamer brengt het risico met zich mee dat inwoners de afstand tot de overgebleven dorpskamer te groot vinden en er daardoor geen gebruik van maken. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de lage animo voor de dorpskamers door inwoners van Ruurlo. Om tot een zorgvuldige afweging te komen of de dorpskamers echt een meerwaarde hebben, stellen wij voor om de subsidie na september 2022 met een half jaar te verlengen. Daarna verwachten we meer zicht te hebben op de groei van het aantal bezoekers, hebben

we meer zicht op het effect van de dorpskamers en kunnen we beter inschatten wat de meerwaarde van een dorpskamer is als voorliggende voorziening op duurdere geïndiceerde zorg. We zullen ons de komende periode o.a. richten op de volgende punten:

- In hoeverre wordt de kwaliteit van ondersteuning gewaarborgd binnen de dorpskamers?
- In hoeverre komt samenwerking met andere partners tot stand, met als doel dat meedoen voor iedereen mogelijk wordt gemaakt? (een beweging naar een breed voorliggend veld/sociale basis).
- In hoeverre worden de dorpskamers benut als 'natuurlijke vindplek'?

De keuze voor een eventuele structurele investering leggen wij voor in de begroting.

Bijlage 1 Werkwijze dorpskamer

De dorpskamer heeft een werkwijze ontwikkeld waar zelfstandigheid en zelfredzaamheid hoog in het vaandel staan. Dit komt terug in de vier kernwaarden die haar cultuur bepalen:

- Eigenheid: bezoekers krijgen de ruimte om zelf activiteiten/projecten te ondernemen, binnen ieders eigen mogelijkheden en tempo
- Eigenaarschap: ieder mens is regisseur van zijn eigen leven en verantwoordelijk voor eigen keuzes en handelen
- Gezamenlijkheid: door naar elkaar te luisteren en met elkaar te verbinden, wordt samen aan het behalen van doelen gewerkt
- Groei & ontwikkeling: de Dorpskamer biedt een veilige en vertrouwde omgeving voor mensen om te groeien en zich te ontwikkelen

Iedereen is in principe welkom, met of zonder Wmo-indicatie. Dat maakt de dorpskamer toegankelijk. Het aanvragen van een Wmo-indicatie kan zowel mentaal als administratief als drempel worden ervaren en leidt tot zorgmijding. Deze mensen vinden makkelijker hun weg naar een plek als de dorpskamer. Kenmerkend voor de dorpskamer is dat mensen zelf ontdekken wat ze kunnen en leuk vinden, en dat vervolgens ook gaan doen. De dorpskamer heeft een methodiek ontwikkeld om mensen te helpen dit te ontdekken: de 'Route van de Vraag'. Volledig vraaggericht dus, niet aanbodgericht. Mensen krijgen verantwoordelijkheid (als ze dat aankunnen) en begeleiders proberen ze te verleiden naar een volgende stap in de persoonlijke ontwikkeling, maar er staat nooit druk op. Wat de dorpskamer ook uniek maakt is dat 'gelijken' kennis en ervaringen kunnen delen. Er lopen rolmodellen rond, die een inspiratie vormen voor anderen. Die werkwijze ligt aan de basis van het succes van de dorpskamer én vormt een inspiratie voor andere (zorg)professionals in het veld over hoe ze met kwetsbare mensen kunnen omgaan.

Methodiek de 'Route van de Vraag':

De centrale vraag is wat iemand wil, waar iemand van droomt en hoe de dorpskamer kan bijdragen deze droom te vervullen. De dorpskamer is er van overtuigd dat iedereen de behoefte heeft om zich te ontwikkelen. Of dit nu met een heel gerichte vraag is of helemaal niet helder. Het tempo en de mate waarin iemand zich kan ontwikkelen is voor iedereen anders. Meedoen of aanwezig zijn kan al voldoende zijn.